

PUBLICZNA SESJA SPRAWOZDAWCZA DOKTORANTÓW I I II ROKU
SZKOŁY DOKTORSKIEJ UNIWERSYTETU PEDAGOGICZNEGO W
KRAKOWIE

PUBLIC REPORTING SESSION OF 1ST AND 2ND YEAR PHD STUDENTS
OF PEDAGOGICAL UNIVERSITY IN KRAKOW

KSIĘGA ABSTRAKTÓW

(CZERWIEC 2021)

BOOK OF ABSTRACTS

(JUNE 2021)

**Publiczna Sesja Sprawozdawcza
Doktorantów I roku Szkoły
Doktorskiej UP w Krakowie**

**Public Reporting Session
of 1st and 2nd PhD Students of
Pedagogical University in Krakow**

Kraków 14-15 czerwca 2021

February 14-15, 2021, Krakow

Księga abstraktów

(czerwiec 2021)

Book of abstracts

(June 2021)

Kraków

Publiczna Sesja Sprawozdawcza Doktorantów I roku
Szkoły Doktorskiej Uniwersytetu Pedagogicznego
w Krakowie – Księga abstraktów (czerwiec 2021)

Public Reporting Session of 1st and 2nd PhD Students
of Pedagogical University in Krakow – Book of abstracts
(June 2021)

© Copyright by Authors, Pedagogical University in Krakow, Kraków 2021

Free cover art by Canva - <https://about.canva.com/license-agreements/free-media/>

Spis treści

Table of Contents

Literaturoznawstwo / Literary Studies	7
Adrianna Chorąży (Plenary session)	8
Anna Maślanka (Plenary session)	9
Judyta Pogonowicz (Section B)	11
Martyna Mazur (Section B)	13
Tomasz Ryrych (Section B)	14
Michał Szafarski (Section B)	16
Językoznawstwo / Linguistics	19
Anna Krzyżak (Plenary session)	20
Justyna Wrona (Section E).....	21
Joanna Walczak (Section E)	22
Martyna Górecka (Section E)	24
Agnieszka Olszewska (Section E).....	26
Jadwiga Prażak (Section E)	27
Historia / History	30
Tomasz Korban (Plenary session)	31
Maciej Kaproń (Section B)	33
Katarzyna Walczyk (Section B)	36
Katarzyna Jaskółka-Leśniak (Section B)	37
Klaudia Rams (Section B)	40
Bayarjargal Bat-Erdene (Section B)	42
Filozofia / Philosophy	44
Zbigniew Słuszkiewicz (Plenary session)	45
Michał Filipczuk (Section F)	48

Andrii Ivanchuk (Section F)	49
Marcin Łubiński (Section F)	50
Tomasz Fabiszewski (Section F)	53
Bartłomiej Kossakowski-Kisiel (Section F)	54
Hanna Nasielska (Section F)	56
Sztuki plastyczne / Fine Arts	59
Lidia Krawczyk (Plenary session)	60
Sara Piotrowska (Section D)	62
Joanna Stawowy (Section D)	64
Barbara Wójcik (Section D)	65
Maria Olbrychtowicz (Section D)	66
Katarzyna Jarząb (Section D)	68
Betina Bożek (Section D)	70
Monika Karczmarczyk (Section D)	76
Matematyka / Mathematics	78
Aleksandra Huczek (Section A)	79
Dau Quan Hong (Section A)	80
Paulina Fraś (Section A)	81
Nauki fizyczne / Physics	83
Jacek Gatlik (Plenary session)	84
Michał Stawiarz (Section A).....	86
Ha Nguyen Thi Thu (Section A)	87
Nauki biologiczne / Biological sciences	91
Agnieszka Tatoj (Section A)	92
Sylwia Koczanowicz (Section A)	94
Piotr Dobrowolski (Section A)	96
Geografia społeczno-ekonomiczna ... / Social & Economic Geography, Land Management	100
Artur Jach-Chrząszcz (Plenary session)	101
Krzysztof Kowalczyk (Section A)	103
Etienne Gatera (Section A)	105

Nauki o polityce i administracji / Political Science and Public Administration	108
Shepherd Mutsvara (Plenary session)	109
Łukasz Żądło (Section C)	110
Alan Golec (Section C)	112
Bardh Lipa (Section C)	114
Anna Solner (Section C)	116
Ngenge Ransom Tanyu (Section C)	119
Ly Minh Tram (Section F)	123
Kamil Gołębiowski (Section C)	125
Pedagogika / Pedagogy	127
Khofidotur Rofiah (Plenary session)	128
Natalia Tomczyk (Section F)	129
Nauki o bezpieczeństwie / Security Sciences	132
Karolina Pietryka (Section E)	133
Paulina Rus (Section E)	135
Jakub Idzik (Section E)	138
Żaneta Zając (Section E)	140
Program / Programme (June 14-15, 2021) - Timetable	144

Literaturoznawstwo

Literary Studies

Mgr Adrianna Chorąży (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Ryszard Nycz (Uniwersytet Jagielloński)

Academic supervisor: dr hab. Prof. UP Marcin Urbaniak (IFiS UP)

Obdarzanie troską. Reprezentacje zwierząt w literaturze od przełomu XX/XXI wieku w kontekście badań zookrytycznych

Projekt skupia się na badaniach prozy literackiej, reportażu i literatury (popularno)naukowej pod kątem zaprezentowanych w nich obrazach zwierząt. Szczególnie interesujące będą podmiotowe ujęcia zwierząt (zwierzęta nie stanowią alegorii, symbolu czy metafory, nie podlegają antropomorfizacji) i (możliwie najbardziej radykalne) narracyjne oddawanie głosu zwierzętom.

Zakładam, że gwałtowny rozrost animalocentrycznej myśli filozoficznej i etycznej od lat 80. XX wieku, znajduje swoje odzwierciedlenie w literackich artykulacjach ludzkiego i nie-ludzkiego doświadczenia. Przyjmuję również, że w sugerowanej literaturze pojawiają się nieantropomorfizujące literackie ujęcia zwierząt, czyli (możliwie najbardziej) radykalnie odrębne narracje animalocentryczne, w których nie-ludzki podmiot posiada (prawie) autonomiczną pozycję. Literatura umożliwia zrozumienie Inności (pomimo niemożliwego do uniknięcia w niej antropocentrycznego wpływu). W badanych dyskursach naukowych uwidacznia się podmiotowe, suwerenne postrzeganie zwierząt oparte na poszanowaniu inności (myślenie ze zwierzętami). W reportażu następuje połączenie myśli naukowej i literackiego gestu. Wprowadzam kategorię troski jako narzędzia teoretyczno-metodologicznego i uznaję, że w przywołanych tekstach narracja organizowana jest afektem troski. Narracja oparta na trosce będzie rozumiana jako taka, w której podmiot przyjmuje perspektywę drugiego - gest relacyjny. Troska nie będzie badana tylko jako indywidualny akt podmiotu (kategoria afektywna), ale raczej w kontekście splotowym, relacyjnym – jako wytwór instytucji, wiedzy, ról społecznych. Dostrzegalna jest zmiana paradygmatu etycznego w etyce zorientowanej biocentrycznie, etyce środowiskowej i międzygatunkowej. Na przełomie XX/XXI wieku etyka kieruje się w stronę etyki troski i etyki międzygatunkowej (i odchodzi od pojęcia odpowiedzialności) – troska po 30 latach rozprzestrzenia się na relacje człowiek-zwierzę.

Wybrane lektury z zakresu literatury od przełomu XX/XXI ukazują odrębność zwierząt, historię innego gatunku i jego relację z człowiekiem, prze-pisują ludzką historię na zwierzęcą, zrywają z antropocentryczną wizją na rzecz biocentryzmu i/lub przedstawią Inną perspektywę zawsze z poszanowaniem indywidualności, odrębności i suwerenności obiektu objętego troską. Metodologicznie istotne będą osiągnięcia zookrytyki w kontekście wyjścia poza antropocentryczne kategorie, metodologia wypracowana na gruncie nowej humanistyki (zwłaszcza studia postkolonialne i postzależnościowe, studia afektywne, ekokrytyka, animal studies, etnografia przedtekstowa) i badań kulturowych (poetyka doświadczenia). Dokonana zostanie rewizja literatury od przełomu XX /XXI wieku. Jednymi z metod badawczych będą studia przypadku, metoda komparatystyczna, kategoria asamblażu.

Giving care. Representations of animals in literature from the turn of the 20th/21st century in the context of zoocritic research

The project focuses on the study of literary prose, reportage and (popular)science literature in terms of the images of animals presented in them. The subjective depictions of animals will be particularly interesting (animals are not more allegories, symbols or metaphors, and are not subject to anthropomorphization) and (possibly the most radical) narrative that gives voice to animals.

I assume that the rapid growth of animal-centered philosophical and ethical thought since the 1980s is reflected in the literary articulations of human and non-human experience. I also assume that in the suggested literature there appear non-anthropomorphizing literary depictions of animals, i.e. (possibly the most) radically distinct animal-centric narratives in which the non-human subject has a (almost) autonomous position. Literature makes it possible to understand the Other (despite the unavoidable anthropocentric influence in it). Subjective perception of animals based on respect for otherness (thinking with animals) is visible in the researched scientific discourses. The reportage combines scientific thought and literary gesture. I introduce the category of care as a theoretical and methodological tool and recognize that in the texts in which the narrative is organized by the affect of care. A caring narrative will be understood as one in which the subject adopts the perspective of the other - a relational gesture. Care will not be examined only as an individual act of the subject (affective category), but rather in a tangle, relational context - as a product of institutions, knowledge, social roles. There is a noticeable change in the ethical paradigm in biocentrically oriented ethics, as well as environmental and interspecies ethics. At the turn of the 20th/21st century, ethics turns towards the ethics of care and interspecies ethics (and departs from the concept of responsibility) - after 30 years, care spreads to human-animal relations.

Selected readings in the field of literature from the turn of the 20th/21st century show the separateness of animals, the history of another species and its relationship with man, rewrite human history into animal history, break with the anthropocentric vision in favour of biocentrism and/or present a different perspective, always respecting individuality, distinctiveness and sovereignty of the object of concern. Methodologically significant will be the achievements of zocritic in the context of going beyond anthropocentric categories, new humanities (especially postcolonial studies, affective studies, ecocritics, animal studies, pretextual ethnography) and cultural anthropology. There will be a revision of the literature from the turn of the 20th/21st century. One of the research methods will be case studies, comparative method, and the category of assemblage.

Mgr Anna Maślanka (I)

Academic supervisor: prof. dr Jiří Trávniček (Akademie věd České republiky)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Grzegorz Nieć (INOI UP)

Literatura czeska wydawana w Polsce w latach 1993–2019 w świetle teorii Pierre’a Bourdieu

Celem prezentowanego projektu doktorskiego – którego temat pozostał bez zmian – jest analiza literatury czeskiej wydawanej w Polsce po roku 1993 z wykorzystaniem narzędzia socjologicznego, jakim jest teoria Pierre’a Bourdieu. Przeprowadzona dotychczas kwerenda pozwoliła doprecyzować koncepcję rozprawy doktorskiej i potwierdziła, że skoncentrowanie uwagi na stosunkach

społecznych oraz planowane wykorzystanie metody wywiadów jest nowatorskim podejściem do badań literatury czeskiej w Polsce, które dotychczas opierały się na analizie powszechnie dostępnych danych bibliograficznych. W niniejszym projekcie analiza bibliograficzna – prowadzona obecnie – stanowić będzie jedynie punkt wyjścia do dalszych prac badawczych, wyszczególnionych w prezentowanym Indywidualnym Planie Badawczym. Przewidziana jest między innymi analiza pozycji pola (na którą składać się będzie analiza ilościowa przekładów literatury czeskiej na tle całego polskiego rynku wydawniczego, opis dostępnego wsparcia instytucjonalnego, analiza prezentacji czeskiej literatury w polskich mediach i na festiwalach literackich), prezentacja najważniejszych aktorów pola wraz z ich strategiami zajmowania pozycji w polu (uwzględniając także rolę paratekstów), wreszcie – analiza ich literackich habitusów w oparciu o przeprowadzone wywiady. Dla uzyskania punktu odniesienia zrealizowane zostaną również – w ramach uzyskanych już stypendiów wyjazdowych – prace badawcze na terenie Czech, dotyczące recepcji literatury polskiej w Czechach. Zebrany materiał pozwoli odpowiedzieć na pytania, kto i jak wydaje, tłumaczy i promuje literaturę czeską w Polsce oraz jaki ma to wpływ na wizerunek czeskiej literatury i szeroko pojętej czeskiej kultury wśród polskich odbiorców. Projekt stanowił będzie przyczynek do rozwoju socjologii literatury w Polsce, może również posłużyć jako punkt wyjścia do dalszych badań nad wzajemnym postrzeganiem Czechów i Polaków oraz czesko-polskimi stereotypami.

Czech literature published in Poland in years 1993–2019 in the light of Bourdieu's theory

The aim of the presented doctoral project – its topic has remained unchanged – is to analyze Czech literature published in Poland since 1993 using sociological tool, that is Pierre Bourdieu's theory. The research conducted so far allowed me to clarify the concept of my doctoral thesis and confirmed that focusing on social relations and using the method of interviews is an innovative approach, as the previous studies on Czech literature in Poland were based on the analysis of commonly available bibliographic data. In this particular project the bibliographical analysis – being conducted at the moment – will be only a starting point for further research work, described in presented Individual Research Plan. The next phases of the work are: analyzing the position of the field (consisting of quantitative analysis of Czech literature translated to Polish against the whole Polish book market, the description of available institutional support, research on the presentation of Czech literature in Polish media and on literary festivals), presenting the most important actors in the field with their strategies of taking a position in the field (taking into account the role of paratexts), finally – analyzing their literary habitus basing on conducted interviews. For reference, as part of obtained research scholarships, I will also conduct a research work in Czech Republic, focused on the reception of Polish literature among Czech readers. Collected research material will allow me to answer the questions about who and how publishes, translates and promotes Czech literature in Poland and how it influences the image of Czech literature and Czech culture among Polish recipients. The project will contribute to the development of Polish sociology of literature and it can be also a starting point for the research on mutual perception of Czechs and Poles and Czech-Polish stereotypes.

Mgr Judyta Pogonowicz (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Marek Pieniążek (IFP UP)

Poczet Królów Polskich już nie według Jana Matejki. Historia ostatniego „wawelskiego króla” według Krzysztofa Garbaczewskiego

Celem wystąpienia jest analiza i interpretacja oraz zarysowanie kontekstów spektaklu Poczet Królów Polskich w reżyserii Krzysztofa Garbaczewskiego. Premiera inscenizacji odbyła się 31.03.2013 r. w Narodowym Starym Teatrze im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie na Scenie Kameralnej. Poczet Królów Polskich zainaugurował w Starym Teatrze dyrekcję Jana Klaty i Sebastiana Majewskiego. Spektakl powstał w ramach cyklu Bio.S, dotyczącego wielkich biografii, również tych na nowo dopisywanych przez artystów. W sezonie styczeń-czerwiec 2013 widzowie mogli zobaczyć między innymi spektakle o Wandzie z grodu Kraka oraz Stevie Jobsie. Za dramaturgię spektaklu było odpowiedzialnych aż czterech twórców: Agnieszka Jakimiak, Marcin Cecko, Sigismund Mrex (Sebastian Majewski) i Szczepan Orłowski. Mimo tego scenariusz był gotowy dopiero przed premierą, co wskazuje na specyfikę pracy Garbaczewskiego. Sztuka powstaje w oparciu o improwizacje aktorskie, a artysta nie przychodzi do teatru z gotowym projektem. Ten rodzaj pracy twórczej nadal podlega krytyce. Nie dziwi więc fakt, że w roku 2013 wielu aktorów Starego Teatru było oburzonych formą pracy narzuconą przez Garbaczewskiego i zrezygnowało z udziału w przedstawieniu. Kontrowersyjne było również korzystanie z pracy kamery na scenie. Warto przypomnieć, że po kilku minutach od rozpoczęcia spektaklu na scenę został opuszczony ekran. Akcja spektaklu była do końca transmitowana na żywo zza ekranu i kuluarów teatru. Media niejako przystąpiły treść spektaklu. Wykorzystanie narzędzi technologicznych stało się obiektem badań i dyskusji. Natomiast tekst kultury, wytworzony przez reżysera, był pomijany. Główną osią akcji była mikrohistoria (Domańska 2006) ostatniego „króla”, który rezydował na Wawelu, Hansa Franka. Po agresji Niemiec na Polskę Hans Frank został szefem wyższego zarządu cywilnego okupowanych ziem polskich. 26 października został mianowany generalnym gubernatorem, a swoją rezydencją uczynił Wawel, gdzie zamieszkiwał od 7 listopada 1939 r. Szeroki zakres przyznaje mu władzy, spowodował, iż zaczął określać siebie „niemieckim królem Polski”. Jego żona Maria Brigitte również od roku 1939 nazywała siebie Królową Polski. Garbaczewski wykorzystał te narracje i wpisał parę w kanoniczny Poczet Królów Polskich wg Jana Matejki. Zaproponował tezę, że Hans Frank był ostatnim polskim królem. Spektaklowy Hans Frank spróbuje wykraść arrasy i uprawomocnić swoją pozycję na zamku poprzez dowodzenie nordyckich korzeni Piastów. Przeszkodzą mu w tym królowie, którzy jak u Wyspiańskiego, ożyją by chronić Wawel. Dotknięcie śmierci, czyli symbolicznego upadku człowieka, temat powracający w spektaklach Garbaczewskiego, jako zabieg ma ukazać wielkość poprzez ponizienie. Rozkopywanie grobu, obciążonego symboliką narodowo-romantyczną, oburza, ale ukazuje pełnię człowieczeństwa. W takim myśleniu Garbaczewski nie jest odkrywcy. Reżyser w pewien sposób kontynuuje niezrealizowany projekt Stanisława Wyspiańskiego (Miodońska-Brookes 1995). Uznany za gest obrazoburczy projekt plastyczny czwartego wieszca mógł odbyć się nieco później za pomocą środków teatralnych. Projekty Wyspiańskiego były prefiguracją dla pomysłu Garbaczewskiego. Wyspiański zaproponował przedstawienie duchów narodu, w formie witraży w Katedrze Wawelskiej (Bojarska-Syrek 1980). Jego koncepcja pokazywała postacie historyczne ważne dla mitologii narodowej. Ożywienie ich w formie witraży, rozświetlanych codziennie światłem słonecznym w katedrze na Wawelu, było wg artysty zaznaczeniem serca narodu znajdującego się

pod zaborami. Niezwykle performatywny (Wachowski 2011) projekt Wyspiańskiego miał odbywać się pośród zachowanych szczątków królów polskich. W roku 1869 podczas prac konserwatorskich za Zamku odnaleziono szczątki Kazimierza Wielkiego (ur. 1310, zm. 1370), co było inspiracją dla projektu witraży. Projekt nie został przyjęty, a artysta zniszczył wiele swoich szkiców. Jednak to, o czym marzył Wyspiański pokazał sto lat później Garbaczewski, za pomocą innej technologii.

Reżyser prowokuje do pytań o polskość i schematy myślowe dotyczące Polski, żąda odmytowania historii, zmiany w myśleniu o mitologii narodowej (Janion 2007) oraz zachęca do refleksji nad zbiorową pamięcią i narracjami historycznymi (Hayden White 1973). Poprzez dopisanie przeciw-historii (termin wprowadzony przez M. Foucaulta) króla oprawcy z wrogiego narodu odsłania kalki myślowe i pamięć o historii, która stała się znakiem, odsyłającym do mitologii narodowej.

The Kings of Poland not by Jan Matejko. The story of the last "Wawel king" according to Krzysztof Garbaczewski

The aim of the presentation is to analyze, interpret and outline the contexts of the performance *The Kings of Poland* (*Poczet Królów Polskich*) directed by Krzysztof Garbaczewski. The premiere of the production took place on 31 March 2013 in National Old Theater names Helena Modrzejewska (Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej) in Krakow on the Kameralna Stage. *The Kings of Poland* inaugurated the management of Jan Klata and Sebastian Majewski at the Theater. The performance was created as part of the Bio.S series, concerning great biographies, including those re-added by artists. In the January-June 2013 season viewers could see performances about Wanda from the town of Krak and Stevie Jobs Four authors were responsible for the dramaturgy: Agnieszka Jakimiak, Marcin Cecko, Sigismund Mrex (Sebastian Majewski) and Szczepan Orłowski. Despite the fact script wasn't ready only before the premiere, which indicates the specificity of Garbaczewski's way of work. The play is based on actors' improvisations and the artist does not come to the theater with a ready-made project. This type of creative work is still under criticism. It is not surprising that in 2013 many actors of the Stary Theater were outraged by the form of work imposed by Garbaczewski and resigned. The use of camera work on stage was also controversial. A few minutes after the start of the performance the screen was lowered onto the stage. The action of performance was live broadcast from behind the screen and the backstage of the theater until the very end. The media somehow obscured the content of the performance. The use of technological tools has become the subject of research and discussion. On the other hand, the cultural text produced by the director was omitted. The main axis of the action was the microhistory (Domańska 2006) of the last "king" who resided in Wawel, Hans Frank. After Germany's aggression against Poland, Hans Frank became the head of civilian administration of occupied Polish territories. On October 26, he was appointed governor-general, and made Wawel as his residence, where he lived from November 7, 1939. The wide range of powers granted him power, meant that he began to call himself "the German king of Poland". His wife Maria Brigitte also called herself the Queen of Poland from 1939. Garbaczewski used these narratives and entered a couple in the canonical *Poczet Królów Polskich* according to painter Jan Matejko. He proposed that Hans Frank was last Polish king. Hans Frank from the show is trying to steal priceless tapestries and validate his position in the castle by commanding the Nordic roots of the Piasts Dynasty. He was held back by kings who left their graves to protect Wawel. Touching death, i.e. the symbolic fall of man, is a recurring theme in Garbaczewski's productions. This operation is intended to show greatness through humiliation. The

digging of the graves, burdened with national and romantic symbols, is outrageous, but shows the fullness of humanity. In this way, Garbaczewski is not innovative. The director continues the unrealized project of Stanisław Wyspiański (Miodońska-Brookes 1995). The art project of the Polish fourth bard, regarded as an iconoclastic gesture, could have taken place little later with different technology. Wyspiański's projects were a prefiguration for Garbaczewski's idea. Wyspiański proposed to present the spirits of the nation in the form of stained glass windows in the Wawel Cathedral (Bojarska-Syrek 1980). His concept showed historical figures important to the national mythology. Reviving them in the form of stained glass, lit daily by sunlight in the Wawel Cathedral, was marking the heart of the nation without country. Wyspiański's extremely performative (Wachowski 2011) project had to take place among the preserved remains of Polish kings. In 1869, during restoration works behind the Castle, the remains of Kazimierz Wielki (born 1310 – death 1370) were found. That event was a direct inspiration for the stained glass design. The design was not accepted and the artist destroyed many sketches. However, what Wyspiański dreamed about was shown a hundred years later by Garbaczewski by theater tools.

The director provokes questions about Polishness and thought patterns about Poland, demands that history be demythified, a change in thinking about national mythology (Janion 2007) and encourages reflection on collective memory and narrative history (Hayden White 1973). By adding a counter-history (a term introduced by M. Foucault) of the king, the torturer from a hostile nation, reveals traces of thought and the memory of history, which has become a sign referring to the national mythology.

Mgr Martyna Mazur (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Magdalena Roszczynialska (IFP UP)

Auxiliary supervisor: dr Sebastian Stankiewicz (ISM UP)

Twórczość literacka polskich malarzy II poł. XX i początku XXI w.

Celem rozprawy jest udokumentowanie literackiej twórczości polskich malarzy drugiej połowy XX i początku XXI w. oraz stworzenie mapy pojęć, pomocnych w określeniu cech charakterystycznych pisarskiej aktywności malarzy. Ze wstępnego zapoznania się z literaturą podmiotu wynika obserwacja, iż piszący malarze posługują się formami poetyckimi, jak również różnymi gatunkami prozy (dzienniki, opowiadania, eseje, krótkie teksty traktujące o recepcji sztuki). Wobec tego analizie zostaną poddane wszystkie wyżej wymienione formy wypowiedzi. Wybór zakresu materiału podyktowany jest przeglądem literatury przedmiotu oraz wynikającą z niego konkluzją, iż w polskich badaniach relacji słowo – obraz najczęściej skupiano się na przykładach twórczości poetyckiej (podobnie w pracy Anety Grodeckiej – *Wiersze znad palety*). Dotyczy to zarówno liryki autorstwa malarzy, jak i wierszy ekfrastycznych – malarskich nawiązań czynionych przez literatów. Dobór malarzy opiera się na zauważeniu pewnej regularności w ich literackich publikacjach i/lub deklaracji artystów o istotnej roli aktywności pisarskiej w ich pracy twórczej. Postawiony problem badawczy poza literaturoznawczą analizą, wymaga również odniesienia do innych dziedzin wiedzy i teorii. Wynika to z samej specyfiki zagadnienia, jak i bogatej literatury przedmiotu, wskazującej na konieczność podjęcia badań interdyscyplinarnych. Pomocne w opisanu działalności malarskiej

wybranych autorów będą metody z zakresu, m.in. psychologii twórczości, fenomenologii percepcji, historii i teorii sztuki, estetyki, antropologii codzienności. Opracowanie może poskutkować znalezieniem wspólnego mianownika literackiej działalności malarzy, lub unaocznic różnice pomiędzy indywidualnym podejściem do twórczości.

Literary work of Polish painters in the second half of the XX and early XXI century **[tł. redakcji]**

The aim of the dissertation is to document the literary work of Polish painters of the second half of the twentieth and early twenty-first centuries and to create a map of concepts helpful in determining the characteristics of the painters' writing activity. The initial reading of the subject's literature shows that writing painters use poetic forms as well as various genres of prose (ex. diaries, novels, essays, short texts dealing with the reception of art). Therefore, all the above-mentioned forms of expression will be analyzed. The choice of research material is dictated by a review of the literature on the subject and the resulting conclusion that Polish research on the word-image relationship most often focused on examples of poetry (similarly in Aneta Grodecka's work - *Wiersze ze nad palety*). This applies to both painters' poems and ekphrastic poems - painting references made by writers. The selection of painters is based on noticing a certain regularity in their literary publications and/or artists' declarations about the important role of writing in their creative work. The presented research problem, apart from literary studies, also requires reference to other areas of knowledge and theory. This is due to the specificity of the issue, as well as the extensive literature on the subject, indicating the need to undertake interdisciplinary research. Helpful in describing the painting activity of selected authors will be methods from the field of psychology of creativity, phenomenology of perception, history and theory of art, aesthetics, anthropology of everyday life. The study may result in finding a common denominator of the painters' literary activity, or highlight the differences between an individual approach to creation.

Mgr Tomasz Ryrych (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Jacek Rozmus (IFP UP)

Rubieże. Manifestacje mitu habsbursko-galicyjskiego we współczesnej prozie polskiej

Głównym celem wystąpienia będzie refleksja nad ewolucją struktury własnej rozprawy doktorskiej począwszy od początkowej koncepcji konkursowej, aż po wstępny projekt Indywidualnego Planu Badawczego. Bliżej przyglądał będę się zarówno zagadnieniom, z których zmuszony byłem zrezygnować, jak i tym, które w trakcie prac przygotowawczych okazały się kluczowe, a nie znalazły miejsca na realizację w pierwotnym pomysle.

Początkowo chciałem swoją refleksją objąć cały obszar oddziaływania mitu habsburskiego i mitów mu pokrewnych, a więc rejon geograficznie ograniczony dorzeczem Dunaju (Claudio Magris) od południowego zachodu, zaś na wschodzie ciągnący się aż tam, gdzie „stoją ostatni austriackie dworce empirowe” (Josef Kroutvor), to jest po rubieże Bukowiny. Naszkicowanie pejzażu

kulturowego i semiotycznego obszaru na poły tylko rzeczywistego, a w istocie wyłącznie wyobrażonego; krainy, w której – jak pisze Giorgi Gospodinov – „sentymtalne gimnazjalistki z nieszczęśliwej miłości rzucają się w otchłanie Dunaju zaraz po ostatnich egzaminach”, okazało się wyzwaniem przekraczającym możliwości oraz ramy objętościowa i czasowe rozprawy doktorskiej. W swoim referacie przedstawię więc po krótkce w jaki sposób unikając ryzykownego merytorycznie i kognitywnie wnikania się w świat transkulturowej i transjęzykowej komparatystyki literaturoznawczej, pozostałem częściowo chociaż wierny początkowej idei.

Istotą ostatecznego kształtu mojej dysertacji była myśl, aby za pośrednictwem analizy zaledwie trzech polskich utworów literackich, przedstawić możliwie jak najszerszy obraz kontekstowy mitu habsbursko-galicyjkiego. Realizacja tego zadania polegać będzie na analizie kontekstualnej oraz intertekstualnej wskazanych tekstów, przez co, na mocy synekdochy pars pro toto będzie można podjąć próbę wyjścia poza refleksję jednostkową na rzecz wniosków uogólniających. Albowiem nie sposób mówić o twórczości Pawła Huellego bez nawiązań do literatury czeskiej i nie można czytać Krzysztofa Vargi bez ogólnego chociaż obrazu austriackiego modernizmu i węgierskiego wariantu mitu habsburskiego (szczególnie mocno wybrzmiewającego w rewizjach traniońskich). Lektura zaś Radka Raka w zasadzie niemożliwa jest bez historycznoliterackiej analizy polskich tekstów kultury z przełomu XIX i XX wieku, oraz pierwszej połowy tego ostatniego.

The Borderlands. Manifestations of the Habsburg-Galician myth in contemporary Polish prose

The main aim of the speech will be to reflect on the evolution of the structure of doctoral dissertation itself, from the initial competition concept to the initial draft of the Individual Research Plan. I will look more closely at both the issues I was forced to give up and those that turned out to be crucial during the preparatory work, and were not included in the original idea.

At first I wanted to deal with the entire area of influence of the Habsburg myth and related myths, i.e. the region geographically limited by the Danube basin (Claudio Magris) from the south-west, and in the east stretching as far as „the last Austrian Empire railway stations” (Josef Kroutvor), being the border of Bukovina. Sketching a cultural and semiotic landscape of an area that is only half real, and in fact only imagined; the land in which – as Giorgi Gospodinov writes – „sentimental high school students throw themselves into the depths of the Danube right after the last exams because of unhappy love”, turned out to be a challenge exceeding the possibilities, volume and time frames of the doctoral dissertation. In my paper, I will briefly present how, while avoiding the substantively and cognitively risky entanglement in the world of transcultural and trans-linguistic comparative literary studies, I remained partially, at least, faithful to the initial idea.

The essence of the final shape of my dissertation was the idea of presenting the broadest possible contextual picture of the Habsburg-Galician myth through the analysis of just three Polish literary works. The implementation of this task will consist of a contextual and intertextual analysis of the indicated texts, which, under the pars pro toto synecdoche, will allow an attempt to go beyond individual reflection in favor of generalizing conclusions. Obviously, it is impossible to talk about Paweł Huelle's work without references to Czech literature, and one cannot read Krzysztof Varga without a general picture of Austrian modernism and the Hungarian variant of the Habsburg myth (which resonates particularly strongly in the Tranion revisions). Reading Radek Rak, in principle, is

impossible without a historical and literary analysis of Polish cultural texts from the turn of the 19th and 20th centuries, and the first half of the latter.

Mgr Michał Szafarski (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Estera Żeromska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza)

Inna twarz Abe Kōbō: dramat i teatr

Rozprawę doktorską, którą wstępnie zatytułowałem Inna twarz Abe Kōbō: dramat i teatr, poświęcę twórczości dramaturgicznej i teatralnej japońskiego pisarza Abe Kōbō, którego zamierzam przedstawić jako autora około trzydziestu sztuk teatralnych oraz jako reżysera pracującego w założonym przez siebie Studiu Abe Kōbō (Abe Kōbō Sutajio) działającym od 1973 do 1979 roku. W pierwszej części pracy na podstawie analizy wybranych dramatów i spektakli wyreżyserowanych przez pisarza w czasie działalności Studio, zaprezentuje poglądy Abego na estetykę przedstawienia teatralnego i sztukę dramaturgiczną. Wskażę również główny kierunek ewolucji jego myśli scenicznej na przestrzeni prawie czterech dekad działalności literackiej. Opis ten poszerzony zostanie o kontekst historyczno-kulturowy, prezentujący w ogólnym zarysie najpopularniejsze tendencje w teatrze i dramacie japońskim XX wieku. Drugą część dysertacji poświęcę bezpośredniej pracy scenicznej – procesowi prób i pracy z aktorem. W jej ramach przedstawię autorski trening aktorski, wypracowany i stosowany przez Abego w trakcie przygotowań spektakli. Poza wskazaniem inspiracji Abego rodzimym teatrem japońskim, poszerzę temat o kontekst Zachodni, zwracając uwagę na wpływ twórców i nurtów teatru europejskiego. Wśród metod badawczych za najistotniejszą uważam analizę tekstów: zarówno literatury podmiotu (dramaty, eseje teatralne, wywiady), jak i literatury przedmiotu (opracowania, monografie, artykuły). Badanie przedstawień oprę na analizie archiwalnych źródeł wizualnych, takich jak materiały wideo (jeżeli przetrwały) oraz fotografie z prób i spektakli. Jako uzupełnienie służyć będą teksty teoretyczne opisujące działalność sceniczną Abe Kōbō. Dodatkowo, wskazując konotacje Abego z innymi twórcami teatru japońskiego i europejskiego, skorzystam z metody komparatystycznej.

W trakcie I roku kształcenia w Szkole Doktorskiej planuję skupić się na zgromadzeniu i zapoznaniu z literaturą dotyczącą Abe Kōbō w języku polskim – zarówno z dramatami, jak również opracowaniami. Drugim punktem będzie przygotowanie zaplecza historyczno-kulturalnego Japonii XX wieku. Badanie tej części materiału będę kontynuował w kolejnym roku nauki, przy jednoczesnym gromadzeniu i zapoznawaniu się z literaturą przedmiotu i podmiotu w języku angielskim. Zwieńczeniem drugiego roku kształcenia będzie przygotowanie pierwszego rozdziału dysertacji – rozdziału wprowadzającego dotyczącego najważniejszych wydarzeń historycznych, kulturalnych oraz nurtów teatralnych w Japonii w XX wieku, z uwzględnieniem faktów i zjawisk mogących mieć realny wpływ na życie i twórczość Abego. W trzecim roku kształcenia zamierzam rozpocząć badanie literatury japońskojęzycznej dotyczącej omawianego tematu oraz skupić się na zadaniach ujętych w programie kształcenia Szkoły Doktorskiej. W pierwszej kolejności, korzystając z opracowanych wcześniej materiałów, planuję przygotować i złożyć w jednym z wydawnictw artykuł naukowy. Ze względu na realia rynku wydawniczego trudno jednak mówić o konkretnej dacie przekazania artykułu do druku. Drugim punktem będzie złożenie wniosku grantowego do Fundacji

Japońskiej na pokrycie kosztów wyjazdu do Japonii w celu uzupełnienia badań. Wyjazd ten umożliwi mi dotarcie do materiałów japońskojęzycznych niedostępnych w Polsce, jak również ustalenie czy istnieją materiały audiowizualne z prób i przedstawień przygotowywanych przez Abe Kōbō. Pobyt w Kraju Kwitnącej Wiśni połączę z realizacją stażu zagranicznego w jednostce badawczo-dydaktycznej. W zależności od potrzeb wyjazd do Japonii może być rozciągnięty również na czwarty rok kształcenia w Szkole Doktorskiej. W tym czasie chciałbym sfinalizować prace nad rozdziałem dotyczącym pracy teatralnej Abe Kōbō. W pierwszym semestrze ostatniego roku kształcenia chciałbym zakończyć pracę nad dysertacją, aby po zakończeniu VIII semestru złożyć gotową rozprawę doktorską.

Ze względu na dotychczasowe niewielkie zainteresowanie tematem ze strony środowisk badawczych, praca dotycząca teatralnej i dramaturgicznej działalności Abego może mieć duże znaczenie merytoryczne dla dziedzin takich jak teatrologia czy japonistyka. Ważnym wydaje się fakt, iż w Polsce nie istnieje ani jedna ogólna monografia poświęconej Abemu – zarówno autorska, jak i tłumaczona. Wśród literatury światowej ilość publikacji jest równie niewielka (jedna poświęcona Abe Kōbō jako pisarzowi i jedna poświęcona jego teatrowi). Z tego względu moja dysertacja będzie jedną z nielicznych teatrologicznych publikacji poświęconych Abe Kōbō. Może okazać się ona nie tylko początkiem prac nad analizą teatralnej strony twórczości Abego, ale niewykluczone, że przyczyni się do rozwoju badań nad teatrem japońskim w Polsce.

Another face of Abe Kōbō: drama and theatre

In my doctoral dissertation titled *Another face of Abe Kōbō: drama and theatre* I will focus on Abe Kōbō's theatrical and playwright works. I will show him as an author of approximately thirty plays as well as a creator and a director of Abe Kōbō Studio (Abe Kōbō Sutajio; 1973-1979). In the first part of my dissertation I will show Abe's view on theatrical performances and playwriting, based on the analysis of his most representative plays and his Studio work. I will take a closer look on evolution of his idea of theatre throughout his artistic career. The description will be complemented with historical and cultural background of most popular theatrical and dramatical tendencies in 20th century Japan. The second part of my dissertation will focus strictly to Abe's scenical work – rehearsals process and cooperation with performers. The main subject of this part will be original actor's training, developed by Abe through the process of rehearsals. Searching for Kōbō's sources of inspiration I will also turn to Western theatre and its most important trends of that time. Among the methods used during the research process, the most crucial will be analysis of the range of various text such as Abe's dramatical work, his essays and interviews conducted with him, as well as monographs, scientific articles, and other studies connected to Abe Kōbō. The analysis of the performances directed by Abe I would like to be based on archival visual sources such as video (if such exist at all) and photographs from shows and rehearsals. Those will be complemented with theoretical texts describing Abe's director works.

During my first year in Doctoral School I am going to focus on acquisition and study source texts written in or translated into Polish – both plays and case studies. Another crucial part will be preparation of historical and cultural background of 20th century Japan, which I will later continue studying next year. In the following year I am planning also study Abe's plays and studies in English. The knowledge acquired within those two years of research will result in writing the first chapter of my dissertation – focused on the most important historical, cultural matters theatrical tendencies in 20th century Japan. Facts will be limited to those having actual impact on Abe's life and works. In

my third year of education I will accomplish some formal requirements. I want to send an article to be published in one of the scientific magazines. Another matter, which important matter seems to be applying for a grant to Japanese Foundation. The grant will allow me to go to Japan to collect some materials for my dissertation. During my stay in Japan, I want also complete an internship. Depending on the necessities, the visit may last up to one year. In that year I also plan to write another chapter of my dissertation focused on Abe's theatre work. In the first semester of the last year in Doctoral School I will complete my dissertation.

Due to poor dissemination of subject, a study of Abe's theatrical work might have a great impact for such scientific fields as theater studies or Japan Literature Studies. What seems crucial is a lack of a single book on Abe Kōbō at all (neither on his prose nor drama). That will make my dissertation one of few studies in a world and perhaps first Polish monograph concerning Abe's theatrical and dramatical work. It may also become a starting point for future research project on that matter.

Językoznawstwo

Linguistics

Mgr Anna Krzyżak (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Mirosław Michalik (IFP UP)

Auxiliary supervisor: dr hab. Michał Pawełek (Akademia Muzyczna w Krakowie)

Centralne przetwarzanie słuchowe u muzyków i niemuzyków – badania z zastosowaniem testów diagnostycznych

Percepcja słuchowa to szczególny rodzaj percepcji zmysłowej. Jest to proces złożony, który obejmuje wiele różnych zagadnień związanych z detekcją, dyskryminacją i identyfikacją dźwięku, a także skalowaniem subiektywnych wrażeń zmysłowych i specyfiką układu słuchowego oraz procesami nerwowymi zachodzącymi na wyższych piętrach drogi słuchowej.

Język i muzyka bez wątplenia posiadają cechy wspólne, choć różnice pomiędzy nimi są doskonale widoczne. Oba są zjawiskami akustycznymi, opartymi na tych samych parametrach – częstotliwość/wysokość, czas trwania, natężenie/dynamika i barwa dźwięku. Są to struktury złożone, sekwencyjne, zorganizowane według reguł, które definiują różne poziomy organizacji – procesy uwagowe, pamięciowe, motoryczne oraz ściśle związane ze słyszeniem i słuchaniem. Oba media akustyczne, by zostały zarejestrowane, zrozumiane i przetworzone, wymagają obecności uważnego słuchacza oraz zdolności słyszenia i słuchania. Podział percepcji słuchowej na zjawisko słyszenia (ang. hearing) oraz słuchania (ang. listening) związany jest z subiektywnym charakterem wrażeń słuchowych. Podczas gdy słyszenie to fizjologiczny proces przetwarzania informacji dźwiękowej, bierny, zależny wyłącznie od sprawności obwodowej części narządu słuchu, czyli komórek słuchowych ucha wewnętrznego i nerwu słuchowego, słuchanie wymaga świadomego, aktywnego uczestnictwa w odbiorze bodźców dźwiękowych, selektywnej uwagi, zaangażowania procesów pamięciowych i zdolności dekodowania ustrukturyzowanych sekwencji, w czym uczestniczą odpowiednie sieci neuronalne mózgowia. Proces ten oparty jest na analizie, selekcji i rozumieniu dekodowanej informacji. Do oceny procesów przetwarzania słuchowego oprócz testów elektrofizjologicznych stosuje się między innymi testy psychoakustyczne. W celu dokładnego zbadania funkcjonowania ośrodkowego układu słuchowego w testach tych wykorzystuje się różne rodzaje bodźców – werbalne, jak i niewerbalne.

W porównawczym eksperymencie dotyczącym przetwarzania słuchowego u muzyków i niemuzyków zastosowano baterię testów psychoakustycznych na platformie AP-Medical, która obejmuje test reakcji słuchowej, adaptacyjne testy rozumienia słów i zdań w szumie, rozdzielności testy rozumienia słów dla uwagi ukierunkowanej na bodziec i rozproszonej, test sekwencji częstotliwości oraz test różnicowania wysokości dźwięku. Wprawdzie badania znajdują się w fazie początkowej, wstępne obserwacje pozwalają sądzić, że przetwarzanie słuchowe u muzyków i niemuzyków, zwłaszcza w kontekście kierowania uwagą słuchową oraz separacji i integracji usznej, a także dyskryminacji wysokości dźwięku znacząco się różni.

Central auditory processing in musicians and non-musicians – research using diagnostic tests

Auditory perception is a special type of sensory perception. This complex process covers many different issues related to the detection, discrimination, and identification of sound, as well as the

scaling of subjective sensory impressions and the specificity of the auditory system, and the nervous processes taking place on the upper levels of the auditory pathway.

Language and music undoubtedly share common features, although the differences between them are visible. Both are acoustic phenomena based on the same parameters - frequency/pitch, duration, intensity/dynamics, and timbre. These are complex, sequential structures, organized according to the rules that define different levels of the organization - attention, memory, motor processes, and those closely related to hearing and listening. Both acoustic media, to be recorded, understood, and processed, require the presence of an attentive listener and the ability to hear and listen. The division of auditory perception into the phenomenon of hearing and listening is related to the subjective nature of auditory sensations. While hearing is a physiological process, passive, dependent only on the efficiency of the peripheral part of the hearing organ – the sensory cells of the inner ear and the auditory nerve, listening requires conscious, active participation in the reception of auditory stimuli, selective attention, involvement of memory processes and the ability to decode structured sequences in which the relevant neural networks of the brain participate. This process is based on the analysis, selection, and understanding of the decoded information. In addition to electrophysiological tests, psychoacoustic tests are used to assess auditory processing. These tests use different types of stimuli - verbal and non-verbal to examine the functioning of the central auditory system.

In a comparative experiment on auditory processing in musicians and non-musicians, a battery of psychoacoustic tests on the APD-Medical platform was used, which includes an Auditory Reaction Test, Adaptive Speech in Noise, Dichotic Digit Test for stimulus-focused and diffuse attention, Frequency Pattern Test, and Difference Limen for Frequency Test. Research is in its infancy. However preliminary observations suggest that auditory processing in musicians and non-musicians, especially in the context of auditory attention management and ear separation and integration, as well as pitch discrimination, is significantly different.

Mgr Justyna Wrona (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Małgorzata Pamuła-Behrens (IFP UP)

Declension Errors in Polish in Bilingual Children at Preschool Age – A Multiple Case Study [brak polskiej wersji tytułu]

Dwujęzyczność to zagadnienie niezmiernie istotne, ponieważ wpływa na językowe funkcjonowanie dzieci, które uczęszczają do przedszkoli czy szkół, ucząc się w jednym z mieszczących się w ich umysłach języków. Mając to na uwadze, w pierwszej części prezentacji przedstawiono teoretyczne zagadnienia związane z rozwojem mowy dzieci dwujęzycznych, a także rozwojem polskiej fleksji w ontogenezie mowy dzieci. Druga część prezentacji zawiera opis metodologiczny badań i uzyskane wyniki oraz płynące z nich wnioski.

Celem niniejszego badania jest sprawdzenie, jakie błędy fleksyjne popełniają dzieci dwujęzyczne w wieku przedszkolnym, ze szczególnym uwzględnieniem błędów z zakresu fleksji imiennej. W języku

polskim fleksja rzeczownika odgrywa istotną rolę, warunkuje skuteczną komunikację i jest poniekąd wyznacznikiem opanowania języka polskiego.

Badanie miało charakter jakościowy, a główną metodą było wielokrotne studium przypadku. W badaniach uczestniczyło czworo dwujęzycznych dzieci, których jednym z języków był język polski. Wyniki badań pokazują, które kategorie przypadków stanowią dla dzieci największe wyzwanie i jakie charakterystyczne błędy popełniają dwujęzyczne dzieci. Co więcej, badanie pokazało efekt interferencji językowej (transferu) oraz wpływ częstotliwości występowania danego przypadku w języku polskim na jego opanowanie przez dzieci dwujęzyczne.

Declension Errors in Polish in Bilingual Children at Preschool Age – A Multiple Case Study

Bilingualism is an extremely important issue because it affects the linguistic functioning of children who attend kindergartens or schools, learning in one of the languages that are located in their minds. Taking that into account, the first part of the paper presents theoretical issues related to the speech development in bilingual children, as well as the development of Polish noun inflection in the ontogenesis of speech in children. The second part of the presentation includes a methodological description of the research and the obtained results and conclusions drawn from them.

The aim of this study is to find out what inflection errors are made by bilingual preschool children, with particular emphasis on errors in the field of declension. In Polish, noun inflection plays an important role, determines effective communication and is, in a way, an indicator of the Polish language mastering.

The study was qualitative and the main method was a multiple case study. Four bilingual children, one of whose languages was Polish, participated in the research. The results of the research show which case categories pose the greatest challenge to children and what characteristic mistakes bilingual children make. Moreover, the study showed the effect of linguistic interference (transfer) and the impact of the frequency of the occurrence of a given case in Polish on its mastering by bilingual children.

Mgr Joanna Walczak (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Teresa Muryn (IN UP)

Analiza porównawcza językowych wykładników rodzaju żeńskiego desygnatów osobowych w polszczyźnie i francuszczyźnie współczesnej

Niniejsza praca ma na celu analizę porównawczą językowych wykładników żeńskości istniejących w języku polskim i francuskim współczesnym. Przyjęto trzy perspektywy badawcze: teoretyczno-językoznawczą, socjolingwistyczną i psycholingwistyczną. **Głównym celem teoretyczno-**

językoznawczym pracy jest zbadanie językowych wykładników rodzaju żeńskiego pod kątem podobieństw oraz różnic w ich wyrażaniu na poziomie składniowym, morfologicznym, leksykalnym i frazeologicznym. Jeżeli chodzi o **cele socjolingwistyczne**, planowane jest przeprowadzenie gruntownej analizy czynników pozajęzykowych wpływających na obecny sposób funkcjonowania rodzaju żeńskiego w języku polskim i francuskim, czynniki te zostaną podzielone na historyczne, kulturowe i społeczne. **Głównym zamiarem przyjęcia perspektywy psycholingwistycznej** jest zaś zbadanie motywacji *native speakerów* obu języków badania do uprzywilejowywania danej formy językowej oraz postrzegania przez nich głęboko zakorzenionych prototypów językowych związanych z kobietami i mężczyznami (ponieważ rodzaj męski jest najczęściej wymienianą opozycją do żeńskiego) istniejących w kolokacjach i przysłowiach, memach, reklamach oraz hasłach z protestów *pro choice* organizowanych w obu krajach. Analizie językoznawczej zostaną poddane również teksty administracyjne (ogłoszenia o pracę, rozporządzenia uczelniane) w celu wykrycia, zbadania oraz porównania użytych w nich form żeńskich oraz nazw generycznych na poziomie morfologii i składni. Chciałabym, by niniejsza praca miała wymiar popularyzatorski sprzyjający większej *widoczności językowej kobiet* i zmniejszeniu *androcentryzmu językowego*. Jeżeli chodzi o strukturę rozprawy, planowany jest podział na część teoretyczną i praktyczną. W obrębie każdej z części utworzone zostaną rozdziały dotyczące językoznawstwa teoretycznego tj. : kategorii rodzaju, systemów rodzajowych języka polskiego i francuskiego, zjawisk eufonii, homonimii, pejoratywizacji rodzaju, generycznej wartości rodzaju żeńskiego, frazeologii i kluczowych dla niej pojęć, a także terminowi dyskursu, tekstu oraz gatunku według Francuskiej Szkoły Analizy Dyskursu. Część socjolingwistyczna będzie poświęcona czynnikom pozajęzykowym wpływającym na feminizację oraz pojęciom *Asymetrii rodzajowo-płciowych* oraz *Językowej Newidzialności Kobiet*. Omówione zostaną również argumenty przeciwników oraz zwolenników feminizacji językowej instytucji opiniotwórczo-doradczych takich jak Rada Języka Polskiego i Akademia Francuska oraz innych użytkowników języka polskiego i francuskiego. W części psycholingwistycznej omówiona zostanie kwestia prototypów związanych z kobietami i mężczyznami i motywacji do stosowania bądź niestosowania danej formy językowej. Część praktyczna będzie stanowić syntezę z przeprowadzonych badań. **Dominują dwie metody badawcze:** analiza korpusów tekstowych oraz badania ankietowe w postaci dwóch kwestionariuszy adresowanych dla Polaków i Francuzów. Pytania dotyczą np. sposobu tworzenia rodzaju żeńskiego w przypadkach, w których obowiązuje kilka norm, rozumienia rodzaju męskiego generycznego (zwłaszcza w liczbie mnogiej), radzenia sobie z konstrukcjami o zaburzonym związku zgody, współczesnej interpretacji przysłów i kolokacji dot. kobiet i mężczyzn oraz osobistego zdania na temat postępującej feminizacji językowej.

A comparative analysis of linguistic ways of expressing the feminine of personal designata in contemporary French and Polish

The main linguistic objective of this study was to analyze and compare feminization in contemporary Polish and French. The study encompasses three disciplines: *pure* linguistics, psycholinguistics, and sociolinguistics. The aim was to carry out a contrastive analysis of all the manifestations of the feminine and masculine (viewed as the most frequently mentioned opposition for the feminine in the two languages of reference.) The main goal was to analyze the category of gender at morphological, lexical, syntactic, and phraseological levels in order to detect similarities and differences in its expression. **The main sociolinguistic objective** was to analyze historical, social,

and cultural factors influencing the current expression of the feminine. **The main purpose of adopting a psycholinguistic view of the problem** is the investigation of motivations of Polish and French native speakers to employ given linguistic forms in expressing both genders. Furthermore, psycholinguistic analysis supported the investigation of emergence of the image of masculine and feminine genders from proverbs and collocations based on the notions of woman and man. In addition, the study was intended to bolster and popularize more frequent use of the feminine. In this manner, the study was meant to make French and Polish speakers aware of *gender asymmetries* existing in the two languages of the study. My thesis comprises two parts: the first concerning theory and the latter - praxis. In the former, the category of gender was defined, and gender classification pondered on. What is more, the obstacles to linguistic feminization: (e.g. *homonymy, euphony, generic masculine, pejorativisation of gender*) were presented. Then, the study moves on to the definition of discourse, gender and text from the perspective of *the French school of discourse analysis*. Also presented are the extra-linguistic factors influencing the expression of the masculine and the feminine and opinions on feminization by such institutions as *the French Academy* and *Rada Języka Polskiego*. Such phenomena as *gender asymmetry* and *invisibility of women* to define, ultimately, the following notions: *linguistic prototype, phraseology, fixed expression and collocation* are also discussed. In the latter part, research results are presented. **Two research methods dominate: corpus analysis and survey.** The primary aim was to examine all the feminines used in administrative texts: university regulations and job advertisements in order to compare all forms and to examine which professions/ occupations are more frequently feminized than others. The study aimed to compare the feminine of professions in French and Polish to detect all mistakes and irregularities linked with its usage in a sentence and in discourse. Then, linguistic prototypes emerging from proverbs and collocations, slogans (stemming from women's strike protests organized in Poland and France), memes and advertisements created in both countries were analyzed.

Finally, two online surveys aimed at presenting all current ways of expressing the feminine in both languages were created. Some questions concerned motivations to use or, on the contrary, not to use a specific form of the feminine in Polish and French. The intention was also to learn modern interpretations of certain proverbs existing in both languages linked to women and men and the opinions on linguistic changes linked with feminization in both languages of reference.

Mgr Martyna Górecka (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Stanisław Koziara (IFP UP)

Auxiliary supervisor: dr Maciej Jaskot (IN UP)

Memiczne jednostki frazeologiczne, czyli frazemy w memach internetowych

Przedmiotem mojego wystąpienia jest zaprezentowanie projektu rozprawy doktorskiej o tytule Memiczne jednostki frazeologiczne, czyli frazemy w memach internetowych. W trakcie prezentacji przedstawię cele, metody i zadania badawcze rozprawy. Proponowany projekt doktorski jest próbą spojrzenia na mem internetowy z perspektywy językoznawczej i skupia się na analizie powtarzających się połączeń wyrazowych występujących w memach internetowych z

polskojęzyczną warstwą tekstową oraz ocenie ich potencjału frazematycznego. W trakcie badań planuje się korzystać z metody filologicznej, opierającej się na analizie tekstów warstwy językowej memów internetowych. Analiza tekstów będzie miała na celu ekscerpcję powtarzających się połączeń wyrazowych z warstwy tekstowej memów internetowych i utworzeniem korpusu wyekscerpowanych jednostek. W dalszych etapach badań zastosowana zostanie analiza multimodalna, której celem będzie opis związków między frazemami a warstwą ikoniczną memów. Planuje się także przeprowadzenie badań ankietowych, które umożliwią ocenę faktycznego funkcjonowania w języku mówionym zebranych związków wyrazowych. Zaplanowane zadania badawcze prowadzą do sprawdzenia hipotezy, która głosi, że w przestrzeni języka Internetu istnieją jednostki multiwerbalne, których źródłem bezpośrednim lub pośrednim są memy internetowe będące również płaszczyzną upowszechnienia i innowacyjności dla frazemów ustabilizowanych w polszczyźnie ogólnej. Wybór tematu rozprawy jest podyktowany chęcią pogłębienia kwestii sygnalizowanych przez innych badaczy, takich jak Anna Agnieszka Niekrewicz (2015) czy Marcin Żytkowiaki (2015), i podjęcia próby spojrzenia na cyberprzestrzeń jako miejsce zarówno twórczego wykorzystania ustabilizowanych połączeń wyrazowych, jak i na źródło nowych jednostek multiwerbalnych. Dysertacja zostanie podzielona na dwie części. W części teoretycznej zostaną opisane zagadnienia terminologiczno-metodologiczne związane z frazeologią i memem internetowym. W części analitycznej zostanie zaprezentowany materiał badawczy i wyniki przeprowadzonych analiz. Podczas wystąpienia zostanie przedstawiony także harmonogram zadań badawczych i źródła ich finansowania.

Memelike phraseological units, or phrasemes in internet memes

The subject of my speech is to present a project of a doctoral dissertation entitled Memelike phraseological units, or phrasemes in internet memes. During the presentation, I will describe the aims, methods, and research tasks of the dissertation. The proposed PhD project is an attempt to look at Internet memes from a linguistic perspective and focuses on the analysis of repetitive word combinations present in Internet memes with a Polish-language text layer and the assessment of their phrasematic potential. The research is planned to use the philological method based on the textual analysis of the linguistic layer of Internet memes. The analysis of the texts will aim at excerpting repetitive word combinations from the text layer of Internet memes and creating a corpus of excerpted units. In further stages of the research, a multimodal analysis will be applied. It will aim to describe the relationship between phrasemes and the iconic layer of memes. A questionnaire survey is also planned, which will make it possible to assess the actual functioning of the collected idiomatic expressions in spoken language. The planned research tasks lead to the verification of the following hypothesis: in the space of the Internet language there are multi-verbal units whose direct or indirect source are Internet memes, which are also a platform of dissemination and innovation for phrasemes stabilised in general Polish language. The choice of the topic of the dissertation is dictated by the desire to deepen the issues signalled by other researchers, such as Anna Agnieszka Niekrewicz (2015) or Marcin Żytkowiaki (2015), and to attempt to look at cyberspace as a place of both creative use of stabilised word combinations and as a source of new multi-verbal units. The dissertation will be divided into two parts. The theoretical part will describe terminological and methodological issues related to phraseology and the Internet meme. The analytical part will present the research material and the results of the conducted analyses. During the presentation, the schedule of research tasks and their financing sources will also be presented.

Mgr Agnieszka Olszewska (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Halina Pawłowska-Jaroń (IFP UP)

Auxiliary supervisor: dr Anna Siudak (IFP UP)

Uwarunkowania oddechowo-fonacyjno-artykulacyjne w przebiegu chorób neurologicznych u osób dorosłych

Procedury badania logopedycznego osób po incydentach neurologicznych wymagają wykorzystania danych dotyczących patomechanizmów schorzenia, ocenę kompetencji lingwistycznych opisujących aktualny stan sprawności językowych badanego, ocenę czynności poznawczych. Kolejnym obszarem, który powinien zostać ujęty w standardowym postępowaniu logopedycznym jest korelacja zaburzeń oddechowo-fonacyjno-artykulacyjnych. Wymienione trudności są najczęściej notowanym, nabytym zaburzeniem o podłożu neurologicznym, a mimo to należą do najłatwiej opisanych i opracowanych patologii mowy. W piśmiennictwie polskim jest to nurt badań klinicznych dotyczących chorób neurodegeneracyjnych (zwyrodnienie mózdkowo-oliwkowe, choroba Wilsona, neuroblerioza, stwardnienie rozsiane, zaburzenia dyzartryczne w mózgowym porażeniu dziecięcym). Opisowi zostanie poddanych dziewięć grup pacjentów: po przebytych udarach (udar lewej półkuli, udar prawej półkuli), po zaklipsowaniu/ embolizacji tętniaka, z demencją, z chorobą Parkinsona, ze stwardnieniem bocznym zanikowym, po resekcji guza mózgu, po urazach wielonarządowych, po przebytej chorobie wywołanej wirusem Covid-19, po przebytej chorobie wywołanej wirusem Covid-19 i incydencie neurologicznym (np. udar).

Celem dysertacji jest próba opisu trudności oddechowo-fonacyjno-artykulacyjnych w ujęciu interdyscyplinarnym, ale uwzględniającym często bardzo zindywidualizowane obszary patologii. Założeniem jest dobór prób eksperymentalno-klinicznych dających różnorodny obraz badanej problematyki. Metodologia badania pozwala na stopniowanie skali trudności, powtórzenie badania, porównania wyników badań w odroczeniu czasowym. Osoby po przebytych udarach, resekcji guza mózgu, leczeniu tętniaka, mają zaburzenia w większości badanych w dysertacji obszarów. Cechą wspólną są zazwyczaj trudności wynikające z porażenia nerwów twarzowych skutkujących obniżeniem napięcia i sposobem pracy mięśni okrężnych, języka. Przekłada się to bezpośrednio na jakość artykulacji, ma wpływ na sposób połykania, obrabiania kęsa pokarmowego, a także oddychania. Podobne objawy mogą towarzyszyć pacjentom po urazach wielonarządowych oraz cierpiącym na choroby neurozwyrodnieniowe. Wkładem w rozwój dyscypliny będą badania dotyczące wpływu choroby wywołanej wirusem Covid-19. Pacjenci po przebytej chorobie, po długotrwałej intubacji, karmieniu dojelitowym, z rurką tracheostomijną narażeni są na trudności w połykaniu, obniżone napięcie języka (język rotujący, faszkulujący), skróconą fazę wdechu i wydechu, zmianę jakości głosu, problemy z fonacją, zaburzoną koordynacją oddechowo-artykulacyjno-fonacyjną, porażenie nerwów.

Respiratory-phonatory-articulatory conditions in the course of neurological diseases in adults

The procedures of speech therapy examination of persons after neurological incidents require the use of data on the pathomechanisms of the disease, assessment of linguistic competence describing the current state of linguistic skills of the examined person, assessment of cognitive functions. Another area that should be included in standard speech therapy is the correlation of respiratory-phonatory-articulatory disorders. The difficulties mentioned above are the most frequently noted acquired neurological disorders, and yet they belong to the least described and developed speech pathologies. In Polish literature this is a stream of clinical studies concerning neurodegenerative diseases (cerebro-olive degeneration, Wilson's disease, neuroboletosis, multiple sclerosis, dysarthric disorders in cerebral palsy). Nine groups of patients will be described: after stroke (left hemisphere stroke, right hemisphere stroke), after aneurysm clipping/embolisation, with dementia, with Parkinson's disease, with amyotrophic lateral sclerosis, after brain tumour resection, after multi-organ trauma, after Covid-19 virus disease, after Covid-19 virus disease and neurological incident (e.g. stroke).

The aim of the dissertation is to attempt to describe respiratory-phonatory-articulatory difficulties from an interdisciplinary perspective, but taking into account often highly individualised areas of pathology. The assumption is to select experimental-clinical samples that give a diverse picture of the studied problematic. The methodology of the study allows for gradation of the scale of difficulty, repetition of the study, comparisons of the results of the studies in time delay. People after strokes, brain tumour resections, aneurysm treatments, have disorders in most of the areas examined in the dissertation. The common feature is usually difficulties due to facial nerve palsy resulting in reduced tension and working of the circular muscles, tongue. This translates directly into the quality of articulation, affects the way of swallowing, processing a bite of food, and also breathing. Similar symptoms may accompany patients after multi-organ trauma and those suffering from neurodegenerative diseases. Research on the impact of Covid-19 virus disease will contribute to the development of the discipline. Patients after the disease, after long-term intubation, enteral feeding, with a tracheostomy tube are at risk of swallowing difficulties, reduced tongue tension (rotating, fasciculating tongue), shortened inspiratory and expiratory phases, altered voice quality, phonation problems, impaired respiratory-articulatory-phonatory coordination, nerve palsy.

Mgr Jadwiga Prażak (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Halina Pawłowska-Jaroń (IFP UP)

Wpływ rozwoju motorycznego na rozwój funkcji prymarnych: ssanie, połykanie, oddychanie, gryzienie w pierwszym roku życia dziecka w interdyscyplinarnym ujęciu logopedy i fizjoterapeuty [wersja 2021-02-05]

Pytanie badawcze: Czy rozwój motoryczny dziecka w 1 roku życia i jego zakłócenia wpływają na rozwój (ilościowy i jakościowy) funkcji prymarnych tj. ssanie, oddychanie, połykanie, gryzienie oraz sekundarnych tj. artykulacji? Przedmiotem badań będzie grupa dzieci do 1 roku życia, które

oceniane będą z punktu widzenia fizjoterapeuty i logopedy. Hipotezą jest korelacja wpływu rozwoju motorycznego z jakością rozwoju funkcji prymarnych: ssania, oddychania, połykania, gryzienia ewentualnie uwzględniania funkcji sekundarnych tj. artykulacji, wad zgryzu. Hipoteza została zaproponowana w oparciu o neurofizjologiczny model rozwoju oraz biomechanice funkcjonowania układu ustno-twarzowego, oddechowego i mięśniowo-szkieletowego jak również dotychczasowej obserwacji. Planowana metodologia oparta będzie na ocenie jakościowej i ilościowej rozwoju funkcji na etapie poszczególnych kamieni milowych rozwoju motorycznego dziecka. Obserwacja jakości i ilości funkcji prymarnych u dzieci rozwijających się prawidłowo oraz tych wykazujących zakłócenia rozwojowe. Obserwacja będzie rejestrowana w formie dokumentacji zdjęciowej i filmowej, pogłębiony wywiad. Obserwacji poddawane będą również proponowane działania terapeutyczne i ich wpływ na zmianę jakością bądź ilościową w zakresie obserwowanych zakłóceń. Znaczenie badań: W związku z narastającą liczbą problemów logopedycznych i motorycznych u dzieci pozostających o nieznannej etiologii poszukiwanie nowych narzędzi oraz szczegółowa obserwacja adaptacji do zmian cywilizacyjnych takich jak cyfryzacja, tryb życia wydaje się być koniecznością. Odmienne spojrzenie na problemy logopedyczne z punktu widzenia fizjoterapeuty może wskazać dodatkowe pole do wspólnej, wzajemnie uzupełniającej się pracy w holistycznym podejściu do dziecka jako człowieka funkcjonującego w różnym otoczeniu. Wkład w rozwój dyscypliny: Przedstawienie interdyscyplinarnego podejścia do oceny rozwoju dziecka w kształtowaniu kompetencji komunikacyjnych i motorycznych oraz dodatkowe narzędzia oceny dziecka we wczesnym etapie rozwoju dające możliwość wprowadzenia wczesnej interwencji terapeutycznej. Dotychczas problemy logopedyczne nie były rozważane i poddawane badaniom z punktu widzenia zakłóceń rozwoju motorycznego choć nawiązują do tej problematyki w swoich opracowaniach dr Mira Rządźka, dr Anna Regner, prof. Jagoda Cieszyńska-Rożek, dr Teresa Kaczan, lecz pozostają one skoncentrowane na obszarze traktu ustno-twarzowego, kompetencji językowych bez korelacji z zakłóceniami funkcji motorycznych. Znaczenie społeczne: Wprowadzenie działań profilaktycznych oraz możliwości poszerzenia wczesnej interwencji terapeutycznej zmniejszające ryzyko rozwoju niewłaściwych wzorców: gryzienia, połykania, oddychania, wad zgryzu oraz artykulacji.

Influence of the motor development on the primary function: sucking, swallowing, breathing, chewing during first year of child life. Physiotherapy and speech therapist interdisciplinary

Research question: Is the motor development in first year and development disruptions have influence on development primary function like sucking, breathing, swallowing, chewing and secondary like articulation? Subject of research will be the group of children till 1 year old which will be evaluate from two point of view, physiotherapy and speech therapy. The hypothesis is the correlation of influence motor development and quality of evaluation primary function sucking, breathing, swallowing, chewing and possibility to take in to account secondary function like articulation and malocclusion. Hypothesis proposal is based on neurophysiology model of development, biomechanical functioning of orofacial, breathing and muscle skeletal system which was observing during work. Methodology will be based on assesment quality and quantity function development in the time of milestones. Observation will be concern on quality and quantity during normal an disturb development. Observation will be regist by photos and films and also in depth questionnaire with parents. There also will be proposal of therapeutic intervention and influence changing on quantity or quality of functioning. Significance of the study: Due to the increasing

number of speech therapy problems and motor problems in children remaining of unknown etiology the search for new tools and detailed observation of adaptation to civilization changes such as digitization, lifestyle seems to be a necessity. A different view on speech therapy problems from the physiotherapist's point of view may indicate an additional field for joint, complementary work in a holistic approach to the child as a human being functioning in different environments. Contribution to the development of the discipline: Presentation of an interdisciplinary approach to the assessment of child development in the formation of communicative and motor competence and additional tools for the assessment of the child in the early stages of development providing the opportunity to introduce early therapeutic intervention. So far, speech therapy problems have not been considered and researched from the point of view of motor development disorders, although Dr. Mira Rządka, Dr. Anna Regner, Prof. Jagoda Cieszyńska-Rożek, Dr. Teresa Kaczan refer to this issue in their studies, but they remain focused on the area of oral-facial tract, language competence without correlation with motor function disorders. Social relevance: Introduction of preventive measures and opportunities to expand early therapeutic intervention reducing the risk of developing inappropriate patterns: biting, swallowing, breathing, malocclusion and articulation.

Historia

History

Mgr Tomasz Korban (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Jan Rydel (INoPiA UP)

Academic supervisor: dr hab. Cecylia Leszczyńska (Uniwersytet Warszawski)

Restytucja złota monetarnego przez Polskę po II wojnie światowej

Komisja Trójstronna ds. Restytucji Złota Monetarnego została ustanowiona w 1946 roku i rozwiązana w 1998 przez Wielką Brytanię, Francję i USA. Odegrała kluczową rolę w restytucji przedwojennego złota należącego do banków centralnych dziesięciu europejskich krajów. Jakkolwiek, restytucja złota monetarnego przez Polskę po II wojnie światowej wciąż jest zagadnieniem nieznanym w historiografii. Co więcej, dotychczasowe badania nie uwzględniały archiwaliów Komisji. Niektórzy badacze nawet mylili się co do działalności Komisji. Głównym celem projektu jest zbadanie procesu restytucji przez Polskę, uwzględniając źródła, które nie były wykorzystywane przez badaczy do tej pory, w szczególności archiwalia Komisji. Instytucja ta miała zakończyć swoje prace szybko. Niemniej jednak, proces restytucji trwał ponad 50 lat. Niektóre kraje otrzymały złoto monetarne w latach 50. XX wieku, a Polska musiała czekać 30 lat. Dlatego też, kolejnym celem projektu będzie zbadanie wszystkich czynników mających wpływ na prace Komisji Trójstronnej, włączając w to Zimną Wojnę, oficjalne i nieoficjalne negocjacje dyplomatyczne prowadzone przez Polskę z trzema zachodnimi krajami. W tym kontekście, zamierzam również sprawdzić, czy Republika Federalna Niemiec miała jakikolwiek wpływ na prace Komisji. Ta hipoteza jest oparta na powiązaniach niemieckich organizacji ziomkowskich skupiających byłych mieszkańców terytoriów przyłączonych po II wojnie światowej do Polski z władzami zachodnioniemieckimi. Co więcej, opóźnienie w restytucji złota monetarnego dla Polski było uzasadniane nieuregulowaną kwestią zachodniej granicy Polski. Kwestionowanie granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej było stałym elementem zachodnioniemieckiej dyplomacji. Ponieważ restytucja jest wrażliwą kwestią, obrosła wieloma kontrowersjami. Moim celem jest również weryfikacja opinii dotyczących działalności Komisji. Celem badawcze zdeterminowały również strukturę mojej dysertacji. Dlatego zamierzam zaprezentować jej plan. Będzie się ona składała z czterech rozdziałów: (I) Problem restytucji, reparacji i rewindykacji; (II) Komisja Trójstronna ds. Restytucji Złota Monetarnego – zadania i działalność; (III) Roszczenia Polski; (IV) Restytucja złota gdańskiego.

Badania będą oparte na metodach jakościowych, m.in. analizie źródeł archiwalnych. Wybrane archiwalia Komisji, które są przechowywane w in Centre des Archives Diplomatiques de La Courneuve zostaną skonfrontowane ze źródłami dotyczącymi brytyjskiego, francuskiego i amerykańskiego zaangażowania w restytucję złota monetarnego. Porównanie oficjalnych decyzji i uzasadnień Komisji z wewnętrzną dokumentacją przygotowywaną przez dyplomatów państw tworzących Komisję z polskimi źródłami może rzucić nowe światło na rozwiązania prawne zastosowane Komisję, a które były kwestionowane przez polską stronę. Z powodu wyżej wymienionych przyczyn, zamierzam przeanalizować pojęcie: „restytucja”, „złoto monetarne” w perspektywie historycznej. Zamierzam również zastosować metody ilościowe w badaniu efektów prac Komisji, które pomogą określić ilość złota, które podlegało restytucji. Pomimo tego, iż każdy kraj, włączając Polskę stanowił dla Komisji oddzielny przypadek, da się zauważyć pewne podobieństwa i różnice. Dlatego, zamierzam użyć metody porównawczej w celu umiejscowienia polskiego przypadku w szerszej perspektywie.

Restytucja złota monetarnego przez Polskę po II wojnie światowej jest zagadnieniem słabo znanym zagadnieniem, które wymaga wciąż uwagi od współczesnej historiografii. Żadne z dotychczasowych prac nie uwzględniały archiwaliów Komisji. Pomimo tego, że restytucja dzieł kultury czy reparacje są popularnymi tematami, restytucja złota monetarnego wymaga dalszych badań, w szczególności, jeżeli jest to temat kontrowersyjny. Również kwestia odbudowy powojennego świata jest ważnym zagadnieniem badawczym, Jakkolwiek, ani Międzysojusznicza Agencja Reparatywna czy Komisja Trójstronna nie doczekały się pogłębionych badań. Z kolei badania nad dyplomatycznym aspektem Komisji będzie można umiejscowić w badaniach nad Zimną Wojną, historią dyplomacji i stosunków międzynarodowych.

Restitution of monetary gold by Poland after World War II

The Tripartite Commission for Restitution of Monetary Gold (TGC) was established in 1946 and dissolved in 1998 by Great Britain, France and USA. It played vital role in the restoration of pre-war gold belonging to central banks of ten European countries, including Poland. However, restitution of monetary gold by Poland after World War II is still a little-known issue in historiography. Moreover, previous studies have not included records of TGC. Some researchers even misunderstood its activity. The main aim of the project is to examine process of restitution of monetary gold by Poland, including primary sources which have not been used by researchers so far, particularly the Commission's records. TGC intended to finish its work quickly. Nevertheless, the process of restitution lasted more than fifty years. Some claimant countries received monetary gold in 1950s, whereas Poland had to wait thirty years. Thus, next aim of project is to examine all factors which influenced the work of TGC, including the Cold War, and the official and unofficial diplomatic negotiations conducted by Poland with three Western governments. In the course of the project, I am going to investigate if West Germany had any influence on the Commission's activity. This hypothesis is based on the link between German organisations bringing together former inhabitants of territories joined to Poland after the Second World War (Landsmanschaft) and Western German authorities. Moreover, the delay in restituting monetary gold for Poland was justified by the unregulated issue of the Polish Western border. Questioning of the Oder-Neisse line was a permanent element Western German diplomacy. Because of the restitution being such a sensitive matter, it arouses a lot of controversy. My aim is also to verify opinions surrounding TGC's activity. Research objectives determined structure of my dissertation. Thus, I am going to present PhD thesis plan. It will include four chapters: (I) Problem of restitutions, reparations and revindication; (II) The Tripartite Commission for Restitution – tasks and activity; (III) Polish claims; (IV) Restitution of Danzig gold.

The study will be based on qualitative research, i.e. the analysis of archival sources. Selected records of TGC, which are held in Centre des Archives Diplomatiques de La Courneuve will be confronted with primary sources related to British, French and American involvement in the restitution of monetary gold. Comparing TGC's official decisions and their justification with internal documentation prepared by diplomats of countries constituting the Commission and Polish primary sources can shed new light on legal solutions applied by TGC regarding restitution, which were criticized by some claimant countries. Because of the above, I am going to analyse terms as "restitution", "monetary gold" using historical perspective. Moreover, I plan to apply quantitative methods in examining the effects of TGC's activity which will help to determine the quantity of

monetary gold resituated to each country. Although every state, including Poland, was a separate case for TGC, it is possible to distinguish certain similarities and differences. Thus, I will use comparative method to see restitution in wider perspective.

Restitution of monetary gold by Poland after World War II is still a little known issue, which requires attention from contemporary history. None of studies have taken into account TGC's records. Although restitution of cultural property or reparations are a popular subject, restitution of monetary gold needs further research, especially being a highly controversial issue. The question of rebuilding the after-war world is also a vital issue. However, neither TGC, nor Inter-Allied Reparations Agency have been the subject of in-depth research. In turn, research on diplomatic aspects of TGC's activity can be framed in studies on Cold War, history of diplomacy and international relations.

Mgr Maciej Kaproń (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Marek Herma (IHIA UP)

Geneza wyznaczenia polskiego kontyngentu wojskowego do udziału w misji pokojowej ONZ na Bliskim Wschodzie w latach 1973–1974

Przygotowuję rozprawę doktorską pt. Pierwsza zmiana Polskiej Wojskowej Jednostki Specjalnej Doraźnych Sił Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie w latach 1973–1974. Podczas dzisiejszego wystąpienia chciałbym zaprezentować fragment moich dociekań badawczych związanych z tą problematyką. Za celowe uznaję przedstawienie przyczyn wyznaczenia polskiego kontyngentu wojskowego do udziału w misji pokojowej ONZ na Bliskim Wschodzie. Moje ustalenia w tej kwestii zostaną zawarte w rozdziale II dysertacji. Skupię się w nim na wyjaśnieniu kilku kwestii. Po pierwsze, od kogo wyszła propozycja wysłania polskiego kontyngentu wojskowego na Bliski Wschód w ramach misji pokojowej ONZ. Po drugie, jakie stanowisko w tej kwestii zajęły supermocarstwa, tj. USA i ZSRS. Po trzecie, jakimi motywami kierował się rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej przyjmując propozycję wysłania kontyngentu wojskowego na Bliski Wschód do służby w ramach sił pokojowych ONZ.

W celu rozwiązania postawionych pytań badawczych planuję zastosować przede wszystkim metodę komparatystyczną rozumianą jako interpretacja i reinterpretacja nagromadzonej wiedzy. Przedmiotem moich analiz będzie materiał źródłowy, który pozyskałem podczas kwerendy w zasobach biblioteki cyfrowej ONZ, zasobach archiwalnych polskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Pragnę zaznaczyć, że sama możliwość udziału kontyngentu wojskowego państwa socjalistycznego w operacji sił pokojowych ONZ była owocem sprzyjających okoliczności na arenie międzynarodowej. Lata 70. XX wieku przyniosły bowiem swoistą pauzę strategiczną w okresie zimnej wojny w postaci polityki detente (polityki odprężenia) w stosunkach amerykańsko-sowieckich. W tym okresie supermocarstwa próbowały znaleźć sposób na pokojową koegzystencję wygaszając konflikty oraz odchodząc od zimnowojennej retoryki. W politykę detente wpisuje się wizyta prezydenta USA Richarda Nixona w Moskwie w 1972 roku i podpisanie układu o ograniczeniu strategicznych broni jądrowych (SALT I), wysiłki rządu amerykańskiego na rzecz zakończenia wojny w Wietnamie, zainicjowanie polityki normalizacji w

stosunkach RFN ze ZSRS oraz Polską oraz podpisanie Aktu Końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w 1975r., w którym supermocarstwa oraz ich sojusznicy potwierdzili nienaruszalność granic w Europie będących wynikiem drugiej wojny światowej oraz przyjęły wspólne zasady postępowania w stosunkach międzynarodowych. Współpraca Waszyngtonu i Moskwy rodziła także nadzieję na rozwiązanie konfliktu między Izraelem a państwami arabskimi. Nad utrzymaniem pokoju czuwać miały siły pokojowe ONZ sformowane ponad podziałami politycznymi.

Wbrew pozornie sprzyjającym okolicznościom nie było pewne, że PRL będzie reprezentowała blok wschodni w siłach pokojowych ONZ na Bliskim Wschodzie. Zakończenie wojny październikowej 1973 roku między Izraelem a Syrią i Egiptem oznaczało bowiem początek okresu żmudnych i ostrych sporów w ONZ dotyczących wyłonienia składu mających dopiero powstać sił pokojowych. Koncept zewnętrznej interwencji mającej położyć kres kolejnej wojnie arabsko-żydowskiej powstał jeszcze przed rezolucją ONZ z 25 X 1973 i był radzieckim pomysłem obejmującym interwencję zbrojną obu supermocarstw lub samego nawet ZSRR. Pomysł ten budził zaniepokojenie świata zachodniego, gdzie obawiano się, że nadchodzi powtórka z kubańskiego kryzysu raketowego. Z ideą powołania Drugich Doradźnych Sił Zbrojnych ONZ na Bliskim Wschodzie wyszła na forum międzynarodowym Kenia, poparta przez USA. Po zaakceptowaniu pomysłu przez Radę Bezpieczeństwa ONZ rozpoczęły się starania poszczególnych krajów, z supermocarstwami na czele, by powoływane siły jak najlepiej mogły przysłużyć się ich interesom politycznym. Do ofensywy przystąpił wówczas ZSRR dążąc do przełamania dotychczasowego monopolu na udział w siłach pokojowych żołnierzy z krajów pierwszego i trzeciego świata. Powoływano się tutaj na konieczność sprawiedliwej reprezentacji geograficznej, która miała wreszcie zagwarantować "prawdziwą neutralność i bezstronność" sił pokojowych. To z kolei znaczyło, że potrzebny będzie reprezentant Europy Wschodniej. Postulat ten stał się zarzewiem konfliktu o to, które z państw tego regionu podejmie się tego zadania. Obszar wschodnioeuropejski obejmował bowiem kraje zarówno całkowicie uległe wobec Kremla, jak Bułgaria, kraje, które próbowały akcentować swoją niezależność, jak Rumunia, a także kraje, nad którymi Moskwa nie miała kontroli, np. Jugosławia. W grze między supermocarstwami, która toczyła się na forum ONZ, rozważano różne kandydatury. Jedną z nich była kandydatura Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, która na wniosek Moskwy została ostatecznie wybrana jako reprezentant Europy Wschodniej w misji pokojowej na Bliskim Wschodzie.

The genesis of the Polish military contingent's designation for participation in the United Nations peacekeeping mission in the Middle East in the years 1973-1974

I am preparing a doctoral dissertation entitled The First Change of the Polish Military Special Unit of the United Nations Armed Forces in the Middle East in 1973-1974. During today's speech I would like to present a fragment of my research investigations related to this issue. I consider it expedient to present the reasons for the appointment of the Polish military contingent to participate in the UN peacekeeping mission in the Middle East. My findings on this issue will be included in Chapter II of the dissertation. In it, I will focus on clarifying several issues. First, from whom the proposal to send a Polish military contingent to the Middle East on a UN peacekeeping mission came. Secondly, what was the position of the superpowers, i.e. the USA and the USSR, on this issue. Thirdly, what were the motives of the government of the People's Republic of Poland when it accepted the

proposal to send a military contingent to the Middle East to serve as part of the UN peacekeeping forces.

In order to solve the research questions posed, I plan to apply primarily the comparative method understood as the interpretation and reinterpretation of accumulated knowledge. The subject of my analysis will be the source material which I acquired during the search in the resources of the digital library of the UN, the archival resources of the Polish Ministry of Foreign Affairs and the Archive of New Files in Warsaw. I would like to point out that the very possibility of the participation of a military contingent of a socialist country in a UN peacekeeping operation was the result of favorable circumstances in the international arena. This is because the 1970s brought a kind of strategic pause in the Cold War in the form of the detente policy (policy of relaxation) in US-Soviet relations. During this period, the superpowers tried to find a way for a peaceful coexistence by extinguishing conflicts and abandoning Cold War rhetoric. This policy of detente included US President Richard Nixon's visit to Moscow in 1972 and the signing of the Strategic Arms Limitation Treaty (SALT I), the US government's efforts to end the Vietnam War, the initiation of a policy of normalization in relations between Germany and the USSR and Poland, and the signing of the Final Act of the Conference on Security and Cooperation in Europe in 1975, in which the superpowers and their allies reaffirmed the inviolability of borders in Europe resulting from World War II and adopted common rules of conduct in international relations. Cooperation between Washington and Moscow also raised hopes for a solution to the conflict between Israel and the Arab states. The UN peacekeeping forces, formed across political divides, were to ensure that peace was maintained.

Despite the seemingly favorable circumstances, it was not certain that the People's Republic of Poland would represent the Eastern Bloc in the UN peacekeeping forces in the Middle East. The end of the October 1973 war between Israel and Syria and Egypt marked the beginning of a period of arduous and sharp disagreements in the UN about the composition of the yet to be established peacekeeping forces. The idea of an external intervention to put an end to another Arab-Jewish war had already emerged before the UN resolution of 25 X 1973 and was a Soviet idea involving military intervention by both superpowers or even the USSR itself. This idea caused concern in the Western world, where it was feared that a repeat of the Cuban Missile Crisis was coming. The idea of a second ad hoc UN force in the Middle East was put forward internationally by Kenya, backed by the US. Once the idea was accepted by the UN Security Council, efforts began by individual countries, led by the superpowers, to ensure that the force could best serve their political interests. The USSR went on the offensive, seeking to break the previous monopoly on the participation of soldiers from first and third world countries in peacekeeping forces. The need for equitable geographical representation was invoked here to finally guarantee the "true neutrality and impartiality" of the peacekeepers. This in turn meant that a representative from Eastern Europe would be needed. This demand became a source of conflict over which of the states in the region would undertake this task. The Eastern European area included countries that were completely submissive to the Kremlin, such as Bulgaria, countries that tried to assert their independence, such as Romania, as well as countries over which Moscow had no control, such as Yugoslavia. In the game between the superpowers that went on at the UN, various candidacies were considered. One of these was the candidacy of the People's Republic of Poland, which, at Moscow's request, was eventually chosen to represent Eastern Europe in the Middle East peace mission.

Mgr Katarzyna Walczyk (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Andrzej Kuropatnicki (IFA UP)

Auxiliary supervisor: dr Paweł Hamera (IFA UP)

Zamężne dzieciobójczynie. Analiza zjawiska na podstawie obrad Old Bailey w latach 1803 – 1835

Dzieciobójstwo jako praktyka zabijania niechcianych dzieci zarówno przez kobiety, jak i mężczyzn ma bardzo długą historię. Historycy sugerują, że zjawisko to było znaną praktyką nie tylko w społeczeństwach tradycyjnych, ale także przemysłowych. Mimo że religia chrześcijańska od początków swojego istnienia potępiała zjawisko dzieciobójstwa, praktyka ta pozostała częścią historii większości chrześcijańskich społeczeństw. Sytuacja nie uległa również zmianie w XIX w. Można zauważyć, iż w Anglii w ciągu tego stulecia nastąpiło nasilenie tego zjawiska. Wiązało się to przede wszystkim z postępującą rewolucją przemysłową oraz ubożeniem społeczeństwa.

Dzieciobójstwo uznawane jest powszechnie za zbrodnię popełnianą przez młode i niezamężne kobiety, najczęściej służące, które zostały uwiedzione przez swoich bogatych pracodawców. Mimo że niezamężne kobiety stanowiły zdecydowaną większość oskarżonych i skazanych za dzieciobójstwo, nie były jedynymi sprawcami tej zbrodni. Dzieciobójstwa dokonywały także mężatki, choć stanowiły one niewielki odsetek oskarżonych. Ze względu na dominującą w XIX wieku wizję macierzyństwa i kobiecości, dla współczesnych było nie do pomyślenia, że zamężna kobieta może zamordować swoje dziecko. Bycie matką było świętym obowiązkiem kobiety. To ona opiekowała się dzieckiem w jego najwcześniejszych miesiącach i latach, a także była stale obecna w jego życiu. Dlatego też wielu ówczesnych polityków i myślicieli uznawało, że matka nie jest w stanie skrzywdzić swojego dziecka. Zasada ta nie miała zastosowania przy kobietach niezamężnych, których rozwiązłość i brak przestrzegania podstawowych zasad moralnych, miały świadczyć też o tym, że są zdolne do morderstwa.

Głównym celem niniejszego referatu jest analiza przypadków mężatek oskarżonych o dzieciobójstwo, których procesy odbywały się w Old Bailey w latach 1803 – 1834. Dzięki analizie procesów sądowych można wskazać, w jaki sposób mężatki były traktowane w sądzie, dlaczego ich wyroki były znacznie łagodniejsze, nawet jeśli ich wina była oczywista oraz w jakim stopniu zeznania członków rodziny, sąsiadów i lekarzy miały wpływ na wyrok. Wyniki przeprowadzonych badań pokazują, że chociaż mężatki stanowiły tylko 8% ówczesnych sprawczyń dzieciobójstwa, były jedynymi, które zostały uniewinnione ze względu na niepoczytalność.

Married women who committed infanticide: An analysis of the phenomenon based on the Old Bailey proceedings, 1803 – 1835

Infanticide is usually considered as the crime committed only by young and single female servants, who had been seduced by their rich employers. Even though the unmarried women constituted the vast majority of those accused and convicted of infanticide, they were not the only perpetrators of that crime. Married women also committed infanticide, although they composed a small percentage of the accused. Because of the vision of motherhood and womanhood which was prevalent in the

nineteenth century, it was inconceivable for contemporaries, that a legally married woman could murder her child. Being a mother was a woman's sacred duty. She was the one who looked after the child in its earliest months and years and was constantly present in its life. Therefore, the mother could not hurt her child. This rule did not apply to unmarried women, whose promiscuity and lack of adherence to basic moral principles were also supposed to prove that they were capable of murder. The main purpose of this paper is to analyse the cases of married women who were accused of infanticide, and whose trials were held at Old Bailey. Through an analysis of the accounts of trials this study shows how married women were treated in court, why their sentences were much more lenient, even if their guilt was obvious, and the extent to which the testimony of family members, neighbours and medical practitioners influenced the verdict. The results show that even when the married women constituted only 8 per cent of infanticide offenders at that time, they were the only ones to be acquitted on the grounds of temporary insanity.

Mgr Katarzyna Jaskółka-Leśniak (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Zbigniew Noga (IHiA UP)

Auxiliary supervisor: dr Dorota Drzewiecka (IHiA UP)

Warunki kształtowania zasobu archiwalnego przez Archiwum Ziemskie Państwowe w Krakowie w latach 1919-1939

Jedną z pierwszych polskich administracji tworzonych już w okresie Wielkiej Wojny była służba archiwalna, gdyż podobnie jak nie zginął naród pozbawiony własnego państwa, przetrwały również polskie akta. Było to możliwe, ponieważ istniały już na ziemiach polskich archiwa historyczne, które rozpoczęły działalność w XIX lub na początku XX wieku, a wśród nich archiwum krakowskie. 2 września 1878 r. rozpoczęło działalność Krajowe Archiwum Aktów Grodzkich i Ziemskich w Krakowie, jako odrębna instytucja naukowa z siedzibą przy ul. Grodzkiej 52. 1 października 1919 r. nastąpiło jego przejście pod zwierzchnictwo polskiej służby archiwalnej i zmiana nazwy na Archiwum Ziemskie. Kolejna zmiana nazwy w okresie międzywojennym na Archiwum Państwowe miała miejsce 1 października 1936 r. Sukcesorem tej instytucji jest funkcjonujące obecnie Archiwum Narodowe w Krakowie.

Archiwum było instytucją niewielką, borykającą się przez cały okres międzywojenny z trudnościami lokalowymi oraz szczerpłym personelem i budżetem, co miało znaczący wpływ na zakres realizowanych przez Archiwum zadań. Z trudności tych wynikały znaczne ograniczenia działalności archiwalnej, w szczególności w fundamentalnym dla rozwoju każdego archiwum zakresie jakim było pozyskiwanie i gromadzenie archiwaliów. Archiwum w zasadzie przez całe dwudziestolecie międzywojenne dysponowało tymi samymi pomieszczeniami, które posiadało u progu Wielkiej Wojny. Oprócz trzech sal w budynku sądowym przy ul. Grodzkiej 52, był to jeden magazyn na Wawelu wywalczony w 1913 r. Powodowało to znaczne ograniczenie przejmowania archiwaliów. Przez całe międzywojnie czyniono bezskuteczne zabiegi o pozyskanie nowych pomieszczeń albo budowę budynku dla Archiwum. Dopiero w 1937 r. udało się pozyskać dodatkowy magazyn na Wawelu, ale wówczas było już za późno, aby radykalnie wzbogacić zasób archiwum i przejąć przed wybuchem II wojny akta z przedpola archiwalnego zalegające w urzędach i tym samym uchronić je

przed zniszczeniami wojennymi. Archiwum oprócz zasobu i miejsca tworzą ludzie i to właśnie pracownicy mają istotny wpływ na jego działalność. Podkreśla się istotne znaczenie archiwisty, który w procesie wartościowania akt jest jak „demiurg”, który może wyrzucić z kart historii lub zachować postać lub wydarzenie. Indywidualny charakter dokonywanej selekcji archiwaliów, uzależniony jest od wiedzy, doświadczenia, przygotowania historycznego i wrażliwości archiwistów. W archiwum pracowali historycy - dr Franciszek Duda, dyrektor oraz dr Włodzimierz Budka i Adam Kamiński urzędnicy archiwalni. To właśnie ta trójka, znakomicie wykształconych i prowadzących działalność naukową archiwistów, stanowiła o charakterze działalności krakowskiego Archiwum. Wszyscy trzej, pracujący w Archiwum przez całe swoje życie zawodowe, byli z nim mocno związani. Stworzyli niepowtarzalny klimat pracy, w tym zaangażowania, wysokich wymagań, niezmordowanej pracowitości i oddania dla pracy archiwalnej. Archiwum Krajowe do 1919 r. nie miało większego wpływu na to co do niego napływało. Kształtowanie zasobu sprowadzało się głównie do selekcji archiwaliów przeznaczonych do trwałego zachowania przy szkartowaniu (niszczeniu) akt sądowych, przejmowania w depozyt zabytków archiwalnych miast i wsi galicyjskich oraz udziale archiwistów w pracach Grona Konserwatorów dla Galicji Zachodniej, w tym w tzw. podróżach archiwalnych, mających na celu inwentaryzację i pomoc w zabezpieczeniu cennych archiwaliów w terenie.

Kluczowe znaczenie dla sprawnej realizacji zadań administracji archiwalnej miały przepisy prawne, w szczególności Dekret o organizacji archiwów państwowych i opiece nad archiwiami z 7 lutego 1919 r. Pojawiły się w nim ważne zadania służby archiwalnej takie jak opieka techniczno-naukowa nad archiwami i archiwiami instytucji publicznych i prywatnych oraz ratowanie zabytków archiwalnych od zagłady. Jednakże dopiero kolejne akty prawne dotyczące biurowości i przechowywania akt w urzędach dawały archiwistom narzędzia do realizacji tych zadań. To w rozporządzeniu o biurowości ministerstw z 1920 r. wprowadzono regulację kluczową dla kształtowania zasobu czyli zakaz niszczenia akt bez porozumienia z państwową służbą archiwalną. Natomiast przepisy kancelaryjne oraz przepisy o przechowywaniu akt w urzędach z 1931 r. nie tylko reformowały biurowość i wprowadzały obowiązek zorganizowania składnic akt, ale także wprowadzały nadzór państwowej służby archiwalnej nad wartościowaniem dokumentacji i procedury selekcji materiałów archiwalnych przeznaczonych do trwałego przechowywania w archiwach państwowych. Archiwum otrzymało więc nowe narzędzia kształtowania zasobu i stało się instytucją pełniącą nadzór nad archiwiami pozostającymi w instytucjach publicznych.

Conditions for formation of archival resource by the State Archives in Krakow in the years 1919-1939

One of the first Polish administrations created already during the Great War was the archival service, because, just as the nation did not perish deprived of its own state, Polish archives also survived. It was possible because there were already historical archives in Poland that started their activity in the 19th or early 20th century, including the Krakow archives. In 1878 the Local Archives of Records of the Courts for the Nobility in Krakow was created as a separate scientific institution with its seat at 52 Grodzka street. In 1919, it was taken over under the authority of the Polish archival service and the name was changed to the Archives of the Courts for the Nobility. Another name change in the interwar period to the State Archive took place in 1936. The successor of this institution is the National Archives in Krakow, which is currently operating.

The Archive was a small institution, struggling throughout the interwar period with difficulties in terms of premises, a lean staff and budget, which had a significant impact on the scope of tasks carried out by the Archive. These difficulties resulted in significant limitations in the archival activity, in particular in the area of fundamental importance for the development of each archive, which was the acquisition and collection of archives. The Archive, in principle, throughout the entire interwar period, had the same rooms that it had at the beginning of the Great War. In addition to three rooms in the court building at 52 Grodzka street, it was one warehouse in Wawel Castle that was received in 1913. This resulted in a significant limitation of taking over the archives. Throughout the interwar period, unsuccessful efforts were made to acquire new rooms or build a building for the Archives. It was not until 1937 that it was possible to obtain an additional warehouse in Wawel Castle, but then it was too late to radically enrich the archives and take over the records from the offices before the outbreak of World War II, thus protecting them from war damage. Apart from the resource and the place, the archive is created by people and it is the employees who have a significant impact on its activities. It is emphasized the importance of the archivist, who in the process of evaluating files is like a "demiurge" who can throw out of history cards or keep a person or event. The individual character of the formation of archives depends on the knowledge, experience, historical preparation and sensitivity of archivists. Historians worked in the archive - Dr. Franciszek Duda, the director, Dr. Włodzimierz Budka and Adam Kamiński, archival officials. It was these three well-educated archivists, conducting scientific activity, who formed the nature of the activities of the Krakow Archives. All of them, who worked in the Archives throughout their entire professional life, were closely associated with him. They created a unique atmosphere of work, including commitment, high expectations, tireless diligence and dedication to archival work. Until 1919 the Archive did not have much influence on what came to it. The shaping of the resource consisted mainly in the selection of archives intended for permanent preservation in the event of the destruction of court files, the collection of archival relics of Galician towns and villages, and the participation of archivists in the work of the Group of Conservators for Western Galicia, including archival journeys aimed at inventorying and helping to secure valuable archives in the region.

The most important for the efficient implementation of archival administration tasks were the law, in particular the Decree of 7 February 1919 on the organization of state archives and the care of archives. The decree describes the tasks of the archival service, such as technical and scientific supervision over the archives and records of public and private institutions, and saving archival relics from extermination. However, it was only subsequent legal acts regarding office space and keeping files in offices that gave archivists the tools to perform these tasks. In the ordinance on the office space of ministries of 1920, a key regulation was introduced for shaping the resource, i.e. the prohibition of destroying files without consulting the state archival service. The chancellery regulations and the regulations on storing files in offices of 1931 not only reformed the office space and introduced the obligation to organize file repositories, but also introduced the supervision of the state archival service over the evaluation of documentation and procedures for selecting archives intended for permanent storage in state archives. Thus, the archive received new tools for shaping the resource and became the institution responsible for supervision over archives remaining in public institutions.

Mgr Klaudia Rams (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Mariusz Wołos (IHIA UP)

Rozwój turystyki na obszarze Kresów Wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej

Przedmiotem wystąpienia będzie zaprezentowanie koncepcji rozprawy doktorskiej zatytułowanej „Rozwój turystyki na obszarze Kresów Wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej”. Przedsięwzięcie to ma na celu przedstawienie głównych tez i założeń, które wynikają z tematu dysertacji oraz metod badawczych jakie zostaną zastosowane dla poszczególnych zagadnień stanowiących przedmiot prowadzonych badań. Należy bowiem zaznaczyć, iż rozwój turystyki wewnętrznej został uznany za jeden z programów odbudowy państwa. Zamysłem władz II Rzeczypospolitej była poprawa sytuacji społeczno-gospodarczo-politycznej. Kresy Wschodnie stanowiły zaś obszar zróżnicowany etnicznie, co miało swój szczególny wyraz w strukturach społecznej i politycznej. Propaganda turystyczna była istotnym narzędziem w zakresie działań na rzecz wzmacniania żywiołu polskiego na ziemiach kresowych. Organizowano w tym celu liczne wydarzenia, których adresatami były najczęściej polskie organizacje i stowarzyszenia młodzieżowe. Na rzecz usprawnienia masowej turystyki, która ukształtowała się dopiero w latach 30. XX w., organizowano akcje popularyzacyjne. Jedną z nich było zaprezentowanie programu rozwoju ośmiu polskich regionów turystycznych w trakcie Wystawy Drogowej w Politechnice Warszawskiej, która miała miejsce w 1935 r. Odniesiono się wówczas do unikatowych walorów przyrodniczych i kulturowych, które wpływały jednocześnie na atrakcyjność turystyczną Kresów Wschodnich. Wśród wymienionych obszarów znalazły się region Karpat Wschodnich z pasmami Beskidu Huculskiego, Gorganów i Czarnohory, a także Podole ze szlakiem narodowych pamiątek historycznych oraz poleskie szlaki wodne i region wileński z Pojezierzem Suwalsko-Augustowskim i Puszcą Białowieską. Udział w zakresie intensyfikacji ruchu turystycznego przypadł również Towarzystwu Rozwoju Ziem Wschodnich (1933-1939). Zakres działalności Towarzystwa obejmował zarówno propagandę turystyczną, jak i współorganizację akcji turystycznych, m.in. „Lato we dworach na Ziemiach Wschodnich”, czy „święto poleskie”. Towarzystwo Rozwoju Ziem Wschodnich prowadziło także działalność naukową. W tym celu powołana została Komisja Naukowych Badań Ziem Wschodnich, której obszar badawczy koncentrował się na szerokim spektrum zagadnień związanych z Kresami. Komisja organizowała również wystawy tematyczne. Jedną z nich była wystawa Kartografii Karpackiej, którą udostępnilo zwiedzającym w 1938 r. Na wystawie zaprezentowana została m.in. kolekcja map turystycznych, które zostały opracowane przez Studium Turyzmu Uniwersytetu Jagiellońskiego. Placówka ta została powołana z inicjatywy prof. Stanisława Leszczyckiego w 1936 r. Działalność Studium Turyzmu miała swój wyraz na płaszczyźnie dydaktyczno-naukowej, skupiającej się na szeroko rozumianej problematyce turystycznej.

W zakresie dydaktyki prowadzono szkolenia dla słuchaczy, którzy swoją przyszłość zawodową wiązali z pracą w placówkach turystycznych. Natomiast działalność badawcza skupiała się wokół polityki i gospodarki turystycznej. Realizowano ją w dużym stopniu na zlecenie organów państwowych i samorządowych, a także organizacji turystycznych. Studium Turyzmu UJ wydawało także publikacje – liczące 6 tomów „Prace Studium Turyzmu UJ” oraz 22 zeszyty „Komunikatów Studium Turyzmu UJ”. Z inicjatywy placówki powstało również czasopismo „Turizm Polski”, które publikowano w latach 1938-1939. Przytoczone aspekty, w ogólnym zarysie, ukazują zróżnicowany i

szeroki zakres badań nad zagadnieniami rozwoju turystyki na Kresach Wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej. Motywem przewodnim rozprawy doktorskiej jest naukowe opracowanie uwzględnionych wyżej aspektów. Kluczowe tezy i założenia badawcze mają swój wyraz w funkcjach jakie pełniła międzywojenna turystyka. Intencją badań jest zatem opracowanie zagadnień dotyczących funkcji oświatowej koncentrującej się wokół wszelkich udogodnień i działań podjętych na rzecz intensyfikacji ruchu turystycznego wśród młodzieży. Przedmiotem wnikliwej analizy będą także zagadnienia związane z funkcjami gospodarczą i polityczną. Spośród nich przytoczyć należy formy interwencjonizmu państwa i organów pozarządowych na rzecz turystyki. Na szczególną uwagę w tym zakresie zasługuje również działalność instytucji badawczych oraz ich dorobek naukowy. W celu opracowania wyszczególnionych aspektów wykorzystane zostaną trzy metody badawcze: heurystyczna, statystyczna i porównawcza. Szczegółowe informacje na temat koncepcji prowadzonych badań, postępów w pracy oraz elementów uwzględnionych w Indywidualnym Planie Badawczym, zostaną omówione w trakcie Publicznej Sesji Sprawozdawczej.

The Development of Tourism in the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic

The purpose of this presentation will be to introduce the concept of the doctoral dissertation entitled "The Development of Tourism in the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic". This undertaking is aimed at presenting the main theses and assumptions which arise from the dissertation topic and the research methods that will be applied to particular issues constituting the subject of the research. It should be noted that the development of internal tourism was regarded as one of the programmes of state reconstruction. The intention of the authorities of the Second Republic was to improve the social-economic-political situation. The Eastern Borderlands were an ethnically diverse area, which had its particular expression in social and political structures. Tourism propaganda was an important tool in the efforts to strengthen the Polish element in the borderlands. Numerous events were organised for this purpose, usually addressed to Polish youth organisations and associations. In order to improve mass tourism, which was formed in the 1930s, popularisation campaigns were organised. One of them was the presentation of the programme for the development of eight Polish tourist regions during the Road Exhibition at the Warsaw Polytechnic in 1935, which referred to the unique natural and cultural values that influenced the tourist attractiveness of the Eastern Borderlands. These areas included the Eastern Carpathian Mountains with the Hutsul Beskid, Gorgan and Charnohora ranges, as well as Podole with the trail of national historical monuments and the Polesie waterways and Vilnius region with the Suwalsko-Augustowskie Lakeland and Białowieża Forest. The Association for the Development of the Eastern Territories (1933-1939) also played a part in intensifying tourism. The scope of the Society's activities included both tourism propaganda and co-organisation of tourism events, such as "Summer in the manors of the Eastern Territories" or "Polesie Days". The Association for the Development of the Eastern Territories also conducted research activities. To this end, a Commission for the Scientific Study of the Eastern Lands was established. The Commission's research focused on a wide range of issues related to the Eastern Borderlands. The Commission also organised thematic exhibitions. One of these was an exhibition of Carpathian Cartography, which was opened to the public in 1938. The Jagiellonian University Study of Tourism was established on the initiative of Professor Stanisław Leszczycki in 1936. The exhibition presents, among other things, a collection of tourist maps developed by the Jagiellonian University's Study of Tourism. This institution was

established on the initiative of Professor Stanisław Leszczycki in 1936. The activities of the Study of Tourism had its emphasis on the didactic and scientific fields, concentrating on widely understood tourism problems. In educational terms, there were courses for students who were planning to work in tourism institutions in their future careers. Research activities focused on tourism policy and economy. To a large extent it was commissioned by state and local authorities as well as tourism organisations. The Jagiellonian University Tourist Studies Department also issued publications - 6 volumes of "Prace Studium Turyzmu UJ" and 22 issues of "Komunikatów Studium Turyzmu UJ". It was also at the initiative of the institution that the periodical "Turyzm Polski" was established and published between 1938 and 1939. These aspects, in general, show the varied and wide range of research on the development of tourism in the Eastern Borderlands of the Second Polish Republic. The main aim of the dissertation is the academic study of the above-mentioned issues. The key theses and research assumptions have their expression in the functions played by interwar tourism. The intention of the research is to study issues related to the educational function focusing on all facilities and activities undertaken to intensify tourism among young people. The subject of in-depth analysis will also be issues related to economic and political functions. Among them, the forms of interventionism of the governmental and non-governmental bodies in support of tourism. The activity of research institutions and their scientific achievements also deserve special attention in this respect. In order to elaborate on the specified aspects, three research methods will be used: heuristic, statistical and comparative. More detailed information on the research concept, the progress of the work and the elements included in the Individual Research Plan, will be discussed during the Public Reporting Session.

Mgr Bayarjargal Bat-Erdene (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Łukasz Tomasz Sroka (IHIA UP)

Stosunki polsko-mongolskie w latach 1950-1989

Przygotowanie pracy pozwoli wypełnić dotkliwą lukę w historiografii polskiej, mongolskiej i światowej. Dotąd brakuje nowoczesnego studium historycznego, które w sposób usystematyzowany podjęłoby temat kształtowania się stosunków pomiędzy obydwoma państwami po 1945 roku, na niwie dyplomatycznej, społecznej, politycznej, gospodarczej, naukowej i kulturalnej. Ważnym kontekstem planowanych badań jest zależność polityczna obydwu państw w interesującym nas okresie od Związku Radzieckiego. Kontakty Warszawy i Ułan Bator pozwalają poszerzyć kontekst stosunków panujących w grupie państw tzw. Bloku Wschodniego. W naturalny sposób praca pozwoli zebrać i omówić dotychczasowy dorobek nauki we wskazanym wyżej zakresie, pozwoli to również zarysować genezę obustronnych kontaktów oraz w zakończeniu pracy naszkicować ich stan obecny i perspektywy rozwoju – uwzględniając właśnie kontekst historyczny. Już wstępne rozeznanie tematu pozwala stwierdzić duże zasługi uczonych i podróżników polskich: Władysława Kotwicza i Antoniego Ferdynanda Ossendowskiego.

Podstawowym celem badawczym pracy jest stwierdzenie głównych cech, momentów przełomowych i kierunków rozwoju stosunków polsko-mongolskich w latach 1945-1989. Do pierwszorzędnych celów zalicza się badanie paralelności i odmienności w ścieżkach rozwoju obydwu

państw – uwidaczniających się w tych segmentach, które były przedmiotem wymiany, tj. nauka, kultura, gospodarka, etc. Bardzo ważna jest analiza czynników politycznych i kształtowanie się relacji dyplomatycznych Polski i Mongolii, stwierdzenie czynników katalitycznych, egzo i endogenicznych – w sposób szczególny stwierdzenie wpływu Moskwy, a w dalszej kolejności Pekinu na wzajemną politykę obydwu państw, stwierdzenie momentów zwrotnych i przełomowych oraz zależność obustronnych relacji od zjawisk i procesów natury globalnej (np. globalizacja handlu i usług, integracja rynku azjatyckiego wokół Chin, postępująca integracja europejska, upadek Związku Radzieckiego).

Nowością tego badania jest przeprowadzenie dogłębnej analizy porównawczej dokumentów historycznych przechowywanych w Archiwum Mongolii oraz w polskich placówkach archiwalnych i bibliotecznych, a także analiza prac zagranicznych badaczy. Podstawą pracy będzie metoda komparatystyczna – dzięki porównaniom możliwe będzie wyciągnięcie poszerzonych wniosków odnoszących się do węzłowych problemów pracy. Porównania służyć będą m.in. zestawieniu potencjału gospodarczego, demograficznego i kulturalnego Polski i Mongolii oraz powiązania tych czynników z wzajemną wymianą gospodarczą, naukową, kulturalną itd. Ważną rolę odegra metoda kwantytatywna, która pozwoli na uporządkowanie bazy źródłowej i wyprowadzenie usystematyzowanych wniosków dotyczących np. różnego typu bilansów obustronnej wymiany, poczynając od bilansu w relacjach importu i eksportu. Ponadto szerokie zastosowanie znajda metody z zakresu socjologii historycznej. Udało mi się także odnaleźć kompatybilne z tematyką pracy źródła archiwalne. W zależności od obostrzeń wynikających z sytuacji pandemicznej, chciałabym zrealizować kwerendy archiwalne w następujących jednostkach: kwerendy archiwalne na terenie Polski (Archiwum Narodowe w Krakowie i Warszawie), kwerendy archiwalne za granicą (Archiwum Państwowe we Ułan-Bator, Narodowe Archiwum Historyczne w Mongolii, Mongolskie Centralne Archiwum Państwowe, Rosji centralne Archiwum Państwowe, Archiwum narodowe w Moskwie).

English version not delivered

Filozofia

Philosophy

Mgr Zbigniew Słuszkiewicz (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Marcin Urbaniak (IF UP)

Dychotomia fakty-wartości w świetle pragmatycznego ujęcia paradygmatu ucieleśnionego poznania – abstrakt prezentacja/sesja sprawozdawcza 2021

XX wiek naturalistycznym nurtem filozofii moralnej upłynął w cieniu „Gilotyny Hume’a” i zagrożenia popadaniem w „błąd naturalistyczny.” Te dwa powiązane ze sobą zastrzeżenia, od chwili ich popularyzacji, wciąż wysuwa się zwyczajowo pod adresem tych teorii etycznych, które nie pozostają obojętne na ustalenia nauki. Inspirację „Gilotyny” stanowiła uwaga rzucona przez Davida Hume’a na marginesie rozważań o źródłach moralności w Badaniach dotyczących natury ludzkiej. Sprowadzała się ona do krytyki prawomocności praktyk wyprowadzenia zdań normatywnych ze zdań opisujących fakty, co dla logiki klasycznej faktycznie stanowi doniosły problem. Obserwację poczynioną przez szkockiego empirystę podchwycił w połowie ubiegłego stulecia i wprowadził do dyskursu filozoficznego pod nazwą „Gilotyny” Max Black. Z kolei zarzut popełniania błędu naturalistycznego jest dziełem współtwórcy filozofii analitycznej George’a Edwarda Moore’a. W *Principia Ethica* zaatakował on, między innymi, popularną w jego czasie etykę inspirowaną teorią ewolucji, za poszukiwanie uzasadnień dla formułowanych tez w „empirycznej namacalności.” Analiza pojęcia „dobro” doprowadziła bowiem Brytyjczyka do wniosku, że jego redukcja do jakiegokolwiek innej własności naturalnej jest niemożliwa. „Dobro” stanowić ma jakość prostą, różną ontologicznie od innych własności. Błąd miał mieć, zdaniem Moore’a, charakter dwuaspektowy: „dobro” miało stanowić specyficzny, niemożliwy do rozłożenia na części składowe komponent rzeczywistości (jako pierwotnej materii świata), jak również miało być niedefiniowalne w innych terminach etycznych. W XX wieku „Gilotyna Hume’a” i konkluzja Moore’a stały się podstawą argumentacji na rzecz tezy o niezależności etyki od rezultatów dociekań naukowych. Jednakże koniec ubiegłego stulecia wiązał się również z odwrotem od szeregu klasycznych założeń filozoficznych. Wraz z odrzucaniem traktowania umysłu jako niedostępnej poznaniu naukowemu „czarnej skrzynki”, uformowała się kognitywistyka – obecnie multidyscyplinarny program badawczy. W jej obrębie w ostatnich dekadach umacnia się paradygmat, kładący nacisk na związek ciała i umysłu. Z jego głównych tez wyłania się obraz umysłów osadzonych w ciele i w świecie, nastawionych na interakcje z otoczeniem, poznających poprzez aktywne działanie w środowisku i kształtowanych przez emocje. W najszerszym ujęciu można więc mówić o paradygmacie 4EA (embodied, embedded, extended, enactive, affective). Moc eksplanacyjną założeń 4AE, jego nacisk na rolę działania nakierowanego na cel (goal-oriented action), w procesach poznawczych w połączeniu z wartością, jaką do niego wnoszą filozoficzne koncepcje Johna Deweya, Williama Jamesa i Charlesa Sandersa Pierce’a dostrzega coraz liczniejsza grupa kognitywistów, wykuwając przy tej okazji określenie „zwrot pragmatyczny w kognitywistyce.”

Przedstawiciele pragmatycznej wersji ucieleśnienia podważają trafność założeń o ontologicznej rozdzielności faktów i wartości, kwestionując zarazem wyróżniony status moralności jako zjawiska kategoriałnie różnego od innych zjawisk społecznych. W obliczu postępów nauk kognitywnych w poznawaniu natury umysłu, coraz wyraźniej uwydatniają się także ograniczenia perspektywy analitycznej, milcząco zakładającej odcieleśniony status języka i logiki klasycznej, a także

przeceniającej ich rolę w procesach poznawczych. Z drugiej strony, pragmatyczna interpretacja dwóch prób stępienia ostrza „Gilotyny” przeprowadzonych przez Johna Searle’a i Maxa Blacka za pomocą metody analitycznej, wskazuje na ich zaskakującą aktualność. Wobec obu przykładów wysuwano oskarżenia o popełnianie błędu logicznego, mającego polegać na przyjęciu entymematycznych (tj. milczących) przesłanek. Jednak analiza pragmatycznej teorii podmiotu poznającego przez działanie (acting epistemic agent), a także idei odczutyh znaczeń (felt senses) i milczących pojęć (tacit concepts) wskazuje, że mogą one uzasadniać stosowanie we wnioskowaniu milczących przesłanek. Podstawą dla takiego uzasadnienia jest epistemologiczna koncepcja „pętli percepcja-działanie” (perception-action loop), podważająca klasycznie ujęcia podmiotu jako „obserwatora”, biernie przyjmującego z otoczenia dane zmysłowe.

W pragmatycznym ujęciu mechanizmy percepcji i działania współistnieją ze sobą na zasadzie „wiedzieć o czymś, to znaczy wiedzieć, jak działać”. Doświadczenie oporu stawianego przez świat tworzy pętlę percepcji-działania, przy czym to nie oddziaływanie świata na podmiot jest istotne dla poznania, lecz proces przekształcania świata. W jego rezultacie wzmacniane są, ugruntowane w biologii wzorce afektywne (markery somatyczne), stanowiące dla podmiotu poznającego treści antycypacji jego przyszłych stanów wewnętrznych w danym kontekście. Dążenie do przeżycia danej wiązki afektów mobilizuje z kolei do odpowiednich działań. Ciągłe porównywanie przez organizm przeszłych, aktualnych i antycypowanych stanów afektywnych jest zarazem aktem wartościowania, którego nie da się oddzielić od percepcji, a więc od opisu. U zwierząt społecznych najefektywniej kształtowane są wzorce emocjonalne powstałe w rezultacie oporu, na który natrafiają ze strony istot najmocniej z nimi związanych (więzy pokrewieństwa, wspólnota). W tym społecznie iterowanym sprzężeniu zwrotnym dążeń (predykcji) jednostki z oczekiwaniami (predykcjami) otoczenia kształtowane są pierwotne normy. Ujęcie pragmatyczne znosi dychotomię fakty-wartości. Poprzez wiązanie sytuacji poznawanej predykcją ewaluatywną przyszłych stanów, „fakt” jest rozciągany w czasie do poziomu wydarzenia (event). Zespolecie faktu-wartości (opisu-normy) konstituuje procesy poznawcze każdego systemu biologicznego, prowadząc do unieważnienia wątpliwości podnoszonych przez zwolenników ujęć klasycznych.

The Fact-Value Dichotomy in Light of the Pragmatic Depiction of the Embodied Cognition Paradigm - Abstract Presentation / Reporting Session 2021

For the naturalistic moral philosophy, XXth century has passed in the shadow of the "Hume's Guillotine" and the constant threat of falling into "the naturalistic fallacy." Since their popularization, these two interrelated reservations are still customarily put forward to stop in their tracks those ethical theories which are not indifferent to the scientific findings. The "Guillotine" was inspired by the remark made by David Hume on the margins of his considerations on the sources of morality in the Treatise on Human Nature. It can be boiled down to the criticism of the common moralistic practices involving the derivation of normative claims from sentences describing facts, which in fact, is a significant problem for classical logic. The observation made by the Scottish empiricist was picked up and introduced to the philosophical discourse in the middle of the last century under the name of "Guillotine" by Max Black. In turn, the accusation of committing a naturalistic fallacy stems from the analysis made by the co-founder of the analytical philosophy, George Edward Moore. In Principia Ethica, he attacked, among others, the popular ethics of his time inspired by the theory of evolution for seeking justifications for its theses in "the empirical

tangibility." An analysis of the concept of "good" led the Briton to conclude that its reduction to any other natural property is impossible. "Good" is to be a simple quality, ontologically distinct from other properties. According to Moore, the fallacy was to have a two-faceted character: "good" was to be a specific component of reality (as the primary substance of the world) that could not be broken down into its constituent parts and was also to be no logical possibility to define it in any other ethical term. In the twentieth century, "Hume's Guillotine" and Moore's conclusion became the basis of arguments used to justify the claims on the independence of ethics from the results of the scientific inquiry. However, at the end of the last century, one could also witness a tendency to retreat from several main assumptions of classical philosophy. With the rejection of the approach to the mind as a "black box" – inaccessible to scientific knowledge – the cognitive science was formed, currently a multidisciplinary research program. Within it, in recent decades, the paradigm emphasizing the cognitive interdependence of body and mind has been strengthening. Its main theses lead to the view of minds embedded in the body and the world, directed on interactions with the environment, which mainly cognize through taking action in the environment and are shaped by emotions. In the broadest sense, we can speak of the 4EA paradigm (embodied, embedded, extended, enactive, affective). The explanatory power of the 4AE thesis, its emphasis on the role of the goal-oriented action in cognitive processes, combined with the conceptual input brought to it by the philosophical pragmatism of John Dewey, William James, and Charles Sanders Peirce, is recognized by an increasing number of cognitive scientists which found for it the term of "the pragmatic turn in cognitive science."

Representatives of the pragmatic version of The Embodiment question the accuracy of assumptions about the ontological separation of facts and values. At the same time, they question the distinct status of morality as a phenomenon categorically different from other social phenomena. In the face of advances of cognitive sciences in an understanding of the nature of the mind, the limitations of the analytical perspective, tacitly assuming the disembodied status of language and classical logic, and overestimating their role in cognitive processes, are becoming more and more apparent. On the other hand, the pragmatic interpretation of the two attempts to blunt the blade of the "Guillotine" from within the analytical method by John Searle and Max Black points to their surprising accuracy. There were accusations raised of committing a material fallacy to both examples. Both were supposed to adopt enthymematic (i.e., silent) premises. However, an analysis of the pragmatic theory of the acting epistemic agent and the idea of felt senses and tacit concepts indicates that in these cases, they can serve as justification for the use of silent premises in inference. The basis for such argument is the epistemological concept of the perception-action loop, which undermines the classical concept of the subject as an "observer", passively receiving sensory data from the environment.

In pragmatic terms, the mechanisms of perception and action coexist with each other on the principle of "to know something is to know how to act." Experiencing the world's resistance creates a perception-action loop, and it is not the impact of the world on the subject that is essential to cognition but the process of transforming the world itself. As a result, biology-based affective patterns (somatic markers) are strengthened. Subsequently, for the cognitive agent, they form the contents of the anticipation of his future internal states in a given context. In turn, striving to experience a given bundle of affective states mobilizes to actions accordingly. The organism's constant comparison of past, current and anticipated affective states is at the same time an act of evaluation. It cannot be separated from perception and thus from the description. For the social

animals, emotional patterns resulting from the resistance they encounter from beings most closely associated with them (kinship, community) are formed most efficiently. In this socially iterated coupling of an individual's anticipations (predictions) with the expectations (predictions) of the social environment, the primary norms are being shaped. The pragmatic approach removes the fact-value dichotomy. By binding the agent's perception with an inevitably evaluative prediction of his own future states, "the fact" is being stretched in time to "the event" level. The fact-value (description-norm) bond constitutes the cognitive processes of every biological system, leading to the nullification of reservations regarding this issue raised by the supporters of classical approaches.

Mgr Michał Filipczuk (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Paweł Dybel (IF UP)

Stanley Cavell's philosophic literary criticism. A brief characteristics of the method [brak polskiej wersji tytułu]

Celem niniejszego tekstu jest skrótkowa charakterystyka wybranych elementów Stanleya Cavella „filozoficznej krytyki literackiej”, której naczelnym postulatem jest zasadnicza nieodróżnialność – na głębszym poziomie – tekstu filozoficznego z jednej oraz tekstu literackiego z drugiej strony. Według Cavella ma to wskazywać na problematyczność owej dychotomii już na poziomie zupełnie elementarnym. Dobry przykład takiego organicznej jedności wzajemnie przenikających się filozofii i literatury stanowi pisanstwo samego Cavella. W prezentacji tej pokrótce omawiam pewne szczególne cechy stylu pisarskiego Cavella oraz formy, w jakiej Cavell artykułuje przekazywane treści, a także wybrane cechy jego metodologii. Skupia się ona wokół analizy dzieła literackiego. Analizowanym elementem tej metodologii są: metoda parafraz, wykorzystywana przez Cavella do transponowania pewnych tez filozoficznych – przede wszystkim tezy sceptycyzmu – na język dzieła literackiego („literacki model sceptycyzmu”). Inną taką metodą jest tzw. zwrot ku zwyczajności. Ten ostatni zarysuję na tle powiązań Cavella z głównymi dlań filozoficznymi źródłami inspiracji, jakimi są późna filozofia Ludwiga Wittgensteina oraz filozofia języka potocznego J.M. Austina.

Stanley Cavell's philosophic literary criticism. A brief characteristics of the method

The aim of this paper is to briefly characterize selected elements of Stanley Cavell's "philosophical literary critic", whose main postulate is the essential identity of a the philosophical on the one hand and a the literary text on the other. According to Cavell, this is supposed to indicate the problematic nature of this dichotomy. A good example of the organic unity of these two elements is the intellectual output of Cavell himself. In my presentation I briefly discuss some specific features of the literary style of his writings; some features of the literary form of the texts through which Cavell communicates and also some elements of methods used by Cavell in his literary analyses. Two main Cavell's analytical methods briefly reviewed in this paper are: the method of paraphrases, used by Cavell to transpose certain philosophical theses – mainly the theses of skepticism – into the language of a literary work, by Cavell himself called a "literary model of skepticism". The other method briefly reviewed in this paper is so called turn to ordinariness, set in the context of two main sources of

inspiration for Cavell in his philosophical thinking: J.M. Austin's ordinary language philosophy and the philosophy of the later Wittgenstein.

Mgr Andrii Ivanchuk (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Piotr Mróz (Uniwersytet Jagielloński)

Synteza pasywna w ujęciu fenomenologicznym i psychoanalitycznym

Istnieje wiele definicji pojęcia świadomości, generalnie zgadzają się, że świadomość jest szczególnym stanem tkwiącym w człowieku, w którym świat i on sam są dla niego dostępni. Jest czymś bardzo subiektywnym (wyjątkowa rzeczywistość), ale jednocześnie powszechnie znanym jako zjawisko w sensie ogólnym. Świadomość jest punktem środkowym doświadczania czasu, świata, osobowości. Świadomość jest płynna i wiąże się z percepcją, pamięcią, myśleniem, językiem i Innym. Aktywność świadomości wydaje się być przezroczysta, jednak nie tak jest z ukonstytuowaniem aktów świadomości. Wskazana różnica może być odzwierciedlona w postaci syntezy czynnej i biernej.

Psychoanalizę należy postrzegać raczej jako sztukę, nie jako narzędzie naukowe. Przez podobieństwo środki psychoanalityczne przypominają sokratyczne metody poszukiwania prawdy. Ogólnie rzecz biorąc, psychoanaliza kwestionuje podmiotowość, egzystencjalne warunki ludzkie, samoświadomość i psychikę. Będąc również medycyną, psychoanaliza pracuje nad umiejętnością analizowania (przez podmiot), pielęgnowania swojego życia i rozumienia podstaw, granic i warunków egzystencji. Zawsze jest to praktyka samozrozumienia. To sprawia, że psychoanaliza jest filozoficzna. Myślenie psychoanalityczne próbuje odkryć podmiot w kategoriach „maszyny”, jako systemu definicji mechanizmów psychicznych.

Tak zwane mechanizmy można przedstawić filozoficznie, posługując się pojęciami syntezy czynnej i biernej. Fenomenologia, badając syntezę czynną i bierną, wskazała, że synteza bierna odpowiada za konstytuowanie się obiektywności w do-predykatywnych aktach świadomości, zanim zostanie ona przekazana do syntezy czynnej. Synteza bierna determinuje aktywność umysłu, która dokonuje się poza aktami wolicjonalnymi i wysiłkami, co zwykle następuje nieświadomie. Synteza bierna jest więc rozumiana jako tworzenie i przygotowywanie danych ludzkiego doświadczenia za pomocą ukrytych (inteligibilnych, transcendentálnych) mechanizmów. Zastosowanie tej logiki do myślenia psychoanalitycznego mogłoby stworzyć możliwość poszerzenia syntezy biernej o pojęcia psychoanalizy. Symboliczne uznawane za jedną z fundamentalnych sfer podmiotu może zmienić rozumienie syntezy biernej. Porządek symboliczny antycypuje porządek myślenia. Symbolika może pełnić alternatywne funkcje syntezy biernej, ale według innych praw niż synteza transcendentálna.

On passive synthesis in phenomenological and psychoanalytic approaches

There are many definitions of the concept of consciousness, but the main ones agree on the idea that consciousness is a special state inherent in a person in which the world and him/herself are available to him/her. This is something very subjective (unique reality), but at same time a

commonly familiar phenomenon in a general sense. Consciousness is the midpoint for the experience of time, world, selfhood. Consciousness is fluid and is associated with perception, memory, thinking, language and the Other. The activity of consciousness appears to be transparent, but not the foundations of the consciousness acts. They might be reflected in terms of active and passive synthesis.

Psychoanalysis should be perceived rather as art, nor as a scientific tool. By similarity, psychoanalytic expedients remind socratic methods on searching for the truth. In general, psychoanalysis is questioning subjectivity, existential human conditions, self-conscience and Psyche. Also being as a medicine, psychoanalysis is working on analysand (subject) ability to cherish its life and understand its foundations, borders, conditions of existence. It always tends to be a practice of self-understanding. That makes psychoanalysis philosophical. Psychoanalytic thinking tries to discover the subject in terms of "machine", as a system of non-contradictory definitions of psychic mechanisms.

The so-called mechanisms can be presented philosophically, using the concepts of active and passive synthesis. Phenomenology, investigating active and passive synthesis, indicated that passive synthesis is responsible for the constitution of objectivity in pre-predicative acts of consciousness, before that is transmitted to active synthesis. Passive synthesis determines the activity of the mind that takes place outside volitional acts and efforts, which usually occurs unconsciously. Thus, passive synthesis is understood as formation and preparation of the data of human experience with the help of hidden (intelligible, transcendental) mechanisms. Application of this logic to psychoanalytic thinking could create the possibility of expansion for passive synthesis with the concepts of psychoanalysis. Symbolic which is considered as one of the foundational realms of subject could change the understanding of passive synthesis. The order of Symbolic anticipates the order of thinking. The symbolic can perform alternative functions of passive synthesis, but according to different laws than transcendental synthesis.

Mgr Marcin Łubiński (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Dorota Probuca (IF UP)

Etyczne wyzwania związane z Wirtualną Rzeczywistością

XX wiek pozwolił człowiekowi na eksplorację kosmosu. Odkrywaliśmy nowe światy, które wciąż czekają na zasiedlenie, poszukujemy nowych domów, miejsca, gdzie mieszkańcy ziemi będą mogli przenieść się w razie zagrożenia, kataklizmu, czy po prostu aby zmienić miejsce do życia. Wiek XXI jednak pozwolił nam stworzyć własnymi rękoma niezmierną ilość światów gotowych do zamieszkania niemalże od ręki. Jednak nie są to światy rzeczywiste, a te wirtualne. Są niema nieskończone, interesujące, użytkownicy zasiedlają te światy czerpiąc przy tym przyjemność z ich eksploracji, biorą przy tym udział w scenariuszach i historiach jakie zostały przygotowane przez ich twórców. Programista, czy „sztuczna inteligencja” są niczym Demiurg, kreujący wszystko na co pozwoli wyobraźnia. Jednak narzędzia jakie daje programiście odpowiednio potężna jednostka obliczeniowa, oraz oprogramowanie pozwalają na kreowanie światów o niemal nieograniczonej możliwości interakcji użytkownika ze środowiskiem gry. Mogą dawać użytkownikowi doznania

naśladujące te, które odczuwa w świecie rzeczywistym. Jeśli jednak twórca gry postanowi pozbawić ją mechanizmów konsekwencji względem działań użytkownika, czy innych zaprogramowanych ograniczeń to istnieje ryzyko, że doznania te pójdą w kierunku pierwotnie nieplanowanym przez programistę, lub co gorsza, twórca będzie chciał by skierowały się właśnie w tę stronę. Wraz ze wzrostem możliwości kreacji Rzeczywistości Wirtualnej pojawiło się ryzyko przenoszenia do świata wirtualnego zachowań uznawanych w rzeczywistości za prawnie zabronione i moralnie potępione. Istnieją już gry, których główną fabułą są: brutalne gwałty, morderstwa, tortury, porwania, czy zabijanie innych istot (w tym zwierząt i istot humanoidalnych) w jak okrutny i sadystyczny sposób.

Kontrowersje budzi wykorzystanie do tych gier specjalnych kombinezonów haptycznych, które pozwalają na przeniesienie odczuć ze świata wirtualnego do naszej rzeczywistości. W ciągu ostatnich kilku lat pojawiły się pierwsze przypadki molestowania seksualnego, gdy gracze postanawiali „dotykać” awatar innego użytkownika w miejsca intymne, co ten dzięki specjalnemu strojowi wbrew swojej woli odczuwał na własnej skórze. Współczesnej etyce brakuje refleksji dotyczącej aksjologiczno-normatywnego aspektu przestrzeni wirtualnej i jej wpływu na świat rzeczywisty. Coraz częściej moralność człowieka - zgodnie z wizją twórców danych gier - kształtowana jest za pomocą świata równoległego do naszego, ale niemającego odczuwalnych konsekwencji prawnych i społecznych. W sytuacji, gdy uda się jednak odtworzyć nasz świat w wersji wirtualnej, w pewnym momencie nie będziemy w stanie dostrzec różnicy między nimi, oraz zasadami rządzącymi jednym a drugim. Zatracić poczucie rzeczywistości. Zgodnie z prawem Gordona Moore'a moc obliczeniowa komputerów ulega podwojeniu w ciągu 24 miesięcy – dzięki temu gry komputerowe stają się i będą stawały się coraz bardziej realistyczne, będą miały coraz więcej szczegółów i zyskują możliwość aktywizacji kolejnych zmysłów użytkownika. Ze względu na tak szybki rozwój świata wirtualnego, współczesna etyka nie wypracowała systemu normatywnego według którego byłaby możliwa ocena moralnej wartości świata wirtualnego i jego konsekwencji dla człowieka. Współczesna etyka nie nadąża za niebezpiecznymi dla kondycji człowieka zmianami jakie zachodzą w sferze wirtualnej. Stąd aksjologiczną ocenę rzeczywistości wirtualnej można uznać za jedno z największych wyzwań dla współczesnej etyki.

W moich badaniach pragnę udowodnić, że działania podjęte przez użytkowników gier komputerowych (ze szczególnym uwzględnieniem gier z wykorzystaniem Wirtualnej Rzeczywistości) względem awatarów przenosi się łatwo na ludzkie i pozaludzkie – stanowiące odpowiedniki awatarów w świecie rzeczywistym. Osoby, które poświęca znaczącą ilość czasu na znęcaniu się nad wirtualnymi twórcami mogą z łatwością przenieść pewne zachowania negatywne do świata rzeczywistego, nie zdając sobie z tego sprawy. Ich system wartości moralnych ulega załamaniu na skutek braku ponoszenia konsekwencji za swoje czyny w świecie gier wirtualnych.

Ethical challenges related to Virtual Reality

The 20th century allowed man to explore the cosmos. We were discovering new worlds that are still waiting to be settled, we are looking for new homes, places where the inhabitants of the earth will be able to move in the event of an emergency, cataclysm, or simply to change their place of living. The 21st century, however, allowed us to create with our own hands an immeasurable number of worlds ready to be inhabited almost immediately. However, these are not real worlds, but virtual ones. They are infinite, interesting, Users discovers these worlds while enjoying their exploration, and take part in scenarios and stories that have been prepared by their creators. A programmer, or

"Artificial Intelligence", are like a Demiurge, creating everything that imagination allows. However, the tools provided to the programmer by a suitably powerful computing unit and software allow the creation of worlds with almost unlimited possibilities for interaction of users with the game environment. They can provide Players with an experience that mimics what they feel in the real world. However, if the creator of the game decides to deprive it of the mechanisms of consequences in relation to the User's actions or other programmed limitations, there is a risk that these experiences will go in a direction originally unplanned by the developer, or worse, direction that creator will want them to go. Along with the increase in the possibility of creating Virtual Reality, there is a risk of transferring to the Virtual World behaviors considered in fact legally prohibited and morally condemned. There are already games whose main plot is: brutal rape, murder, torture, kidnapping, or killing other creatures (including animals and humanoid creatures) in a cruel and sadistic way.

There is controversy in use of special Haptic Suits for these games, which allow the transfer of stimuli from the Virtual World to our Reality. In the last few years, the first cases of sexual harassment appeared, when players decided to "touch" another user's avatar in intimate places, which, thanks to a special outfit, against their will, were felt on their own skin. Contemporary ethics lacks reflection on the axiological-normative aspects of virtual space and its impact on the real world. Increasingly, human morality - in accordance with the vision of the creators of given games - is shaped by a world that is parallel to ours, but has no appreciable legal and social consequences. However, if we manage to recreate our World in a virtual version, at some point we will not be able to see the difference between them and the rules governing both. We will lose sense of reality. According to Gordon Moore's law, the computing power of processors is doubled within 24 months - thanks to this, computer games are and will become more and more realistic, will have more and more details and will gain the possibility of activating the user's next senses. Due to such a rapid development of the Virtual Reality, contemporary ethics has not developed a normative system according to which it would be possible to assess the moral value of the Virtual World and its consequences for humans. Contemporary ethics does not keep up with the changes that are taking place in the virtual sphere, which are dangerous for the human condition. Hence, the axiological assessment of virtual reality can be considered one of the greatest challenges for contemporary ethics.

In my research, I want to prove that the actions taken by computer game users (with particular emphasis on Virtual Reality games) in relation to avatars are easily transferred to human and non-human equivalents in the real world. People who spend a significant amount of time bullying virtual beings can easily transfer some negative behavior into the real world without realizing it. Their system of moral values breaks down as a result of not bearing any consequences for their actions in the world of virtual games.

Mgr Tomasz Fabiszewski (II)

Academic supervisor: dr hab. prof UP Antoni Szwed (IF UP)

Chwila i skok jako kategorie w filozofii wolności egzystencjalnej Sorena Kierkegarda

Proponowany doktorat rozpoczyna od rozróżnienia na dwa rodzaje wiedzy. Pierwsza z nich, Viden może być zarówno wiedzą pozytywną – stwierdzającą, że coś jest „tak a tak” określone, jak i wiedzą negatywną (wychodząc z dwuwartościowej, tj. dialektycznej opozycji pojęciowej, że gdyby było "tak, a tak", to powstałby z tego osobliwy twór, zwany paradoksem). Drugi rodzaj wiedzy to Erkjendelsen, "wiedza o sobie, o własnym życiu", wedle której człowiek może egzystować, więc w swym istnieniu dosięgać idealności egzystencji. Oba rodzaje wiedzy spełniają jednocześnie swoje autonomicznie role, ale jako ograniczone, ze względu na ekstensywność lub intensywność swego przedmiotu. Wiedza pozytywna, naukowa jest z konieczności ograniczona. Nie ujmuje ona unieskańczającej dialektyki pojęciowej. Zaś wiedza – Erkjendelsen – jest negatywna, gdy nie założymy etycznej zasady unieskańczania wiedzy – jest nią „to, co etyczne” lub przeżycie religijne. Dla Kierkegarda zasadą odnoszenia się do siebie, zasadą unieskańczania wiedzy, jest żarliwość (dk. lidenskabet).

Kolejnym krokiem w badaniu podjętym przez doktoranta jest określenie tego w jaki sposób zachodzi wolność jednostki. Kierkegaard pisze w Pojęciu lęku, że wolność jest związana – samą wolnością. Człowiek widzi z wolności wybieranie, którym jest on sam. W sferze doczesności, tego co skończone, wybieram, a „osobowość zniża się do poziomu tego, co zostaje wybrane” (Albo-albo, t.2, s. 217, tłum. J. Iwaszkiewicz). Jednakże, wobec związanych ze sobą sfer tego co skończone i tego co nieskończone jednostka wybiera ze względu na inne pobudki (dk. en Anledning), lub, gdy wybiera bezwarunkowe (NB 26:22) wybiera ze względu na ich brak. W przypadku tego, co skończone, to pobudki w końcu zmuszają do wyboru, w przypadku zaś tego, co nieskończone, taka odpowiedniość nie zachodzi. Mamy zatem do czynienia nie z jedną, a z dwoma fakultetami w ramach których realizuje się wolność.

Wreszcie kategorie egzystencjalne wspomniane w temacie dysertacji, skok i chwila, umożliwiają ujęcie tego, jak to co nieskończone i wieczne przejawia się jednostce, a także tego, jak jednostka może w tych sferach uczestniczyć. Rozpoczynając od historycznego zarysu pojęcia, czy wyrażenia skoku, które ma swe źródło u Lessinga i Jacobiego, a które jest obecne w całej twórczości Kierkegarda, opuszczamy koniecznościowy porządek filozofowania (spekulację pojęciową), przyjmując paradygmat filozofii wolności – egzystencjalizmu. Następnie, kategoria chwili ma swe źródło w XIX wiecznej dogmatyce chrześcijańskiej Friedricha Schleiermachera. Chwila (dk. Øjeblikket), jest sposobem ujęcia przejawiania się wieczności w czasie, którego dostrzeżenie jest niekonieczne.

English version of a title not delivered

This proposed doctoral thesis begins with the distinction of two kinds of knowledge. The first of which, Viden, can be affirmative – stating that something is defined “such and such”, or negative (leading from divalent that is dialectical conceptual opposition, meaning that if it were “such and such”, it would create a peculiar being called a paradox). The second kind of knowledge is

Erkjendelsen, “the knowledge of self, about one own’s life”, by which one may exist, therefore through one’s being reach the ideality of existence. Both kinds of knowledge simultaneously fulfill their autonomous roles, but they are limited because of extensity or intensity of their subject. Affirmative, scientific knowledge is inevitably confined. It doesn’t prepossess the process of infinitizing conceptual dialectics. Knowledge – Erkjendelsen – is negative, if we don’t assume an ethical axiom of infinitizing – it is “the ethical” or a religious experience. For Kierkegaard the rule for self-reflectoin, the axiom of infinitizing one’s knowledge, is eagerness (dk. lidenskabet).

The next step in the research conducted by the doctoral student is to define the way in which one’s freedom occurs. Kierkegaard, in *The Concept of Anxiety* writes, that freedom is bound – by freedom itself. Man sees freedom as choosing, which is himself. In sphere of temporality, that which is finite, one chooses, and “personality submerges itself in that which is being chosen” (Either-Or, t. II, p. 163, trans. E. Hong & E. Hong). Nonetheless, for the reason of intertwining spheres of finite and infinite, the individual chooses on the basis of an occasion (dk. en Anledning) or, when he chooses the unconditioned (NB 26:22) [she] chooses on the basis of lack thereof. In the case of what’s finite, it’s occasions that in the end that impose the choice made, whereas with that, which is infinite, this sort of congruence does not occur. This shows that we are not dealing with one, but two faculties, within which freedom is realised.

At last, existential categories mentioned in the thesis’s topic, the leap, and the moment, provide the concept of how the infinite and eternal evince to the individual, and how the individual may take part in these spheres. Beginning with the historical outline of the notion, or expression of the leap, which has its source in Lessing’s and Jacobi’s works, and which is present in all of Kierkegaard’s works, we are leaving the necessitical order of philosophizing (conceptual speculation), accepting the paradigm of the philosophy of freedom – existentialism. Furthermore, the category of the moment has its root in nineteenth century Christian dogmatics of Friedrich Schleiermacher. The moment (dk. Øjeblikket) is a way of conceptualising the evincing of the eternal in time, which need not be perceived.

Mgr Bartłomiej Kossakowski-Kisiel (I)

Academic supervisor: dr hab. prof UP Katarzyna Haremska (IFIS UP)

Liberalizm społeczny w koncepcji filozoficzno-politycznej Leonarda Trelawneya Hobhouse'a

Przedmiotem projektu doktorskiego jest filozoficzna i polityczna koncepcja socjal-liberalizmu w ujęciu Leonarda Tralawneya Hobhouse'a, a w szczególności relacja pomiędzy ideami wolności i równości, które stanowią wciąż jedną z głównych osi współczesnego dyskursu filozoficznego w dziedzinie filozofii politycznej i moralnej. Idea liberalizmu kolektywnego pojawiła się w Wielkiej Brytanii w drugiej połowie XIX wieku i dążyła do pogodzenia dwóch odmiennych sposobów podejścia do jednostki. Pierwsze, stawiało wolność jednostki jako wartość nadrzędną w relacji pomiędzy jednostką a społecznością; Drugie uznawało dobro wspólnoty jako element istotniejszy, a co za tym idzie, jej prawa miały znajdować się ponad prawami pojedynczego obywatela. To napięcie we

wzajemnej relacji jednostki do społeczeństwa, chociaż już wcześniej było podejmowane przez filozofów, nasiliło się na skutek przemian społecznych (rewolucji przemysłowej, wczesnej demokratyzacji społeczeństwa i jego pauperyzacji), które miały miejsce w XIX wieku w Wielkiej Brytanii. Nowe podejście do człowieka, próba znalezienia trzeciej drogi pomiędzy jednostronnym indywidualizmem i równie jednostronnym kolektywizmem, było reakcją nie tylko na ówczesne przemiany społeczne, ale także wynikiem rozwoju XIX-wiecznej nauki, odkryć na polu ekonomii, biologii, psychologii czy nauk o społeczeństwie. Myśl społeczna Hobhouse'a wpisuje się również w popularne, na początku XX wieku, organiczne patrzyenie na państwo. L.T. Hobhouse czerpał nie tylko z angielskiej tradycji filozoficznej (przede wszystkim z myśli Johna Stuarta Milla, Jeremy'ego Benthama, T. H. Greena czy Johna Locke'a), ale widział konieczność uwzględnienia obecnych w tamtym czasie silnych nurtów socjalizmu angielskiego (między innymi Towarzystwa Fabjańskiego), które wskazywały na olbrzymie nierówności społeczne jako ten element w społeczeństwie, który wymaga poprawy.

Główne pytanie badawcze dotyczy charakteru relacji pomiędzy ideą równości oraz ideą wolności w koncepcji liberalizmu społecznego, a także poszukiwaniem odpowiedzi na pytanie, na ile obydwa koncepty są ze sobą w sposób nieunikniony skonfliktowane. Gruntowa analiza i komparatystyczne przebadanie literatury przedmiotu i podmiotu, pozwoli na określenie głównych założeń i zasad obecnych w liberalizmie kolektywnym, jak i również wyodrębnienie tych obszarów, w których funkcjonują nie-binarne koncepty wolności i równości, co pozwoli na wyznaczenie i przyjrzenie się przestrzeniom pomiędzy którymi występuje konflikt.

W mojej pracy będę starał się pokazać sposób, w jaki L.T. Hobhouse ustanawia wzajemny stosunek wolności i równości, wymagając od obydwoch, między innymi, rezygnacji z jednostronności. Takie działanie przekłada się na próbę zdefiniowania wzajemnej relacji jednostki i Państwa. Moim celem jest również przedstawienie liberalizmu społecznego jako próby stworzenia modelu liberalnej wrażliwości na nierówności społeczne, która opiera się na idei samoograniczenia. Osobno będę chciał zademonstrować, że L.T. Hobhouse'a uważnie obserwował ówczesne przemiany społeczne, a jego postawa badawcza doprowadziła go do stworzenia koncepcji o dwoistym charakterze metafizyczno-społecznym, w którym, z jednej strony, koncepcja państwa i społeczeństwa odwołuje się do czysto pojęciowych założeń metafizycznych, a z drugiej, w wymiarze praktycznym, postuluje konkretne rozwiązania polityczne.

Social liberalism in the philosophical and political concept of Leonard Trelawney Hobhouse

The main subject of my dissertation is the philosophical and political concept of social liberalism conceived by Leonard Trelawney Hobhouse. My research project is focused on the relationship between the ideas of freedom and equality which still constitute one of the main axes of contemporary philosophical discourse in the field of political and moral philosophy. The idea of social-liberalism emerged in Britain in the second half of the nineteenth century and sought to reconcile two different approaches to the individual. The first, placed the freedom of the individual as the supreme value in the relationship between the individual and the community; the second considered the good of the community as the more important element, and consequently, its rights were to be placed above those of the individual citizen. This tension in the reciprocal relationship

between the individual and society, although have been already addressed by thinkers, was exacerbated by the social changes (the Industrial Revolution, the early democratization of society and its pauperization) that have been taking place in the 19th century Britain. A new approach to the man, an attempt to find a third way between one-sided individualism and equally one-sided collectivism, was a reaction not only to the social changes of that time, but also as the result of the 19th century Science discoveries. L.T. Hobhouse drew not only on thoughts of the English thinkers (above all on the thought of John Stuart Mill, Jeremy Bentham, T.H. Green or John Locke), but also saw the need to take into the account the English Socialism and Marxism that were popular at that time (among others, the Fabian Society), which pointed to enormous social inequalities as the element in society that needed to be improved.

The main research question concerns the nature of the relationship between the idea of equality and the idea of freedom in the concept of social liberalism. But also, the search for an answer to the question to what extent the two concepts are inevitably in conflict with each other. A thorough analysis and comparative examination of the literature will make it possible to identify the main assumptions and principles present in collective liberalism, as well as to isolate those areas in which the non-binary concepts of freedom and equality operate, thus making it possible to delineate and look at the spaces between which there is conflict.

In my paper, I will show the way in which L.T. Hobhouse establishes the reciprocal relationship between freedom and equality by requiring both, among other things, to abandon unilateralism. Such an operation was an attempt to define the reciprocal relationship between the individual and the State. My aim is also to present social liberalism as an attempt to create a model of liberal sensitivity to social inequalities, which is based on the ethical idea of self-restraint. Separately, I will demonstrate that L.T. Hobhouse has been closely observing the social transformations of the time, and his research attitude led him to develop a concept with a metaphysical-social duality in which, on the one hand, the concept of state and society refers to purely conceptual metaphysical theory and, on the other hand, in practical terms, postulates specific political solutions.

Mgr Hanna Nasielska (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Katarzyna Gurczyńska-Sady (IFiS UP)

Płodność melancholii. Melancholia jako doświadczenie metafizyczne

Opisy stanu melancholii można odnaleźć w pismach myślicieli starożytnych. Melancholia była już znana Hipokratesowi jako najbardziej negatywna z czterech odmian temperamentu, ale również choroba psychiczna. Szkoła Arystotelesa zrehabilitowała melancholię jako szczególną predyspozycję psychiczną cechującą ludzi genialnych. Melancholii połączonej z ironią od starożytności przypisana zostaje funkcja filozoficzna, na co przykładem jest Demokryt z Abdery. W tradycji monastycznej melancholię wiązano z acedią, atakiem demona południa stanowiącym najdotkliwszą przypadłość duchową mnichów. Z biegiem czasu pojęcie melancholii zaczęło się rozszerzać i poza określeniem stanu patologicznego czy humoralnego, poczęło funkcjonować jako synonim smutku bez powodu oraz usposobienia melancholijnego, będącego przejawem stanu ducha związanego z liryzmem. W Renesansie odnowił się pogląd o melancholijnych skłonnościach twórców wybitnych. Szerszą

popularność pojęcie melancholii zyskało za przyczyną De Vita Marsilio Ficino, ryciny Albrechta Dürera Melancholie I oraz późniejszego przełomowego dzieła Anatomy of Melancholy Roberta Burtona, który, przyjmując miano Demokryta Juniora oddaje się twórczości pisarskiej, gdyż praca okazuje się najbardziej skuteczną metodą na uzyskanie równowagi duchowo-cieleśnej. Począwszy od czasów nowożytnych pojawiają się określenia w stosunku do melancholii pokrewne lub stanowiące jedną z jej odmian: spleen, ennui, Weltschmerz czy mdłości. Pewien typ melancholii zaczęto też uważać za doświadczenie o charakterze filozoficznym. Według Waltera Benjamina, który pisał o sobie, że przyszedł na świat pod znakiem Saturna, oznaką temperamentu saturnicznego jest świadomy i bezlitosny stosunek do własnego „ja”, którego natury nigdy nie uznaje się za oczywistą. Wielu filozofów, dostrzegając absurdalność otaczającego świata, własnej melancholii przypisuje status doświadczenia metafizycznego a tematy najczęściej przezeń podejmowane to nicność, nieskończoność, wieczność i śmierć. Prowadzone przeze mnie badania polegają na analizie tekstów filozoficznych i opisanu przemian wymienionych powyżej pojęć, przy czym najwięcej uwagi zamierzam poświęcić filozofom tworzącym w wieku XX, jak Martin Heidegger, Jean Paul Sartre, Emil Cioran, czy Walter Benjamin. Dominująca w melancholii niechęć do życia nie tylko nie wyklucza twórczej ekspresji lecz, paradoksalnie, może stanowić fundament twórczości naukowej i artystycznej.

Fertility of melancholy. Melancholy as a metaphysical experience

Descriptions of the state of melancholy can be found in the writings of ancient thinkers. Melancholy was already known to Hippocrates as the most negative of the four varieties of temperament, but also a mental illness. Aristotle's school rehabilitated melancholy as a special mental predisposition that characterizes brilliant people. Melancholy combined with irony has been assigned a philosophical function since antiquity, as exemplified by Democritus of Abdera. In the monastic tradition melancholy was associated with acedia, the attack of the demon of the south, which is the most acute spiritual affliction of monks. Over time the concept of melancholy began to expand, and in addition to defining a pathological or humoral state, it began to function as a synonym for sadness without reason and melancholic disposition, which is a manifestation of a state of mind associated with lyricism. The Renaissance saw a renewal of the view of the melancholic tendencies of outstanding artists. The notion of melancholy gained wider popularity thanks to Marsilio Ficino's De Vita, Albrecht Dürer's engraving Melancholie I and later Robert Burton's groundbreaking work Anatomy of Melancholy, who, taking the name of Democritus Junior, devotes himself to writing, as work turns out to be the most effective method of gaining spirit - body balance. Beginning with Modern Times, terms related to melancholy or constituting one of its varieties appeared: spleen, ennui, Weltschmerz or nausea. A certain type of melancholy also began to be considered a philosophical experience. According to Walter Benjamin, who claimed that he was born under the sign of Saturn, the sign of the saturnine temperament is a conscious and merciless attitude towards one's own self, whose nature is never taken for granted. Many philosophers, perceiving the absurdity of the surrounding world, attribute to their own melancholy the status of a metaphysical experience, and the themes most frequently addressed by it are nothingness, infinity, eternity and death. My research consists of analyzing philosophical texts and describing the transformations of the above-mentioned concepts, with the greatest attention intended to philosophers working in the 20th century, such as Martin Heidegger, Jean Paul Sartre, Emil Cioran, and Walter Benjamin. The

aversion to life that dominates in melancholy not only does not exclude creative expression, but paradoxically it can be the foundation of scientific and artistic creativity.

Sztuki plastyczne

Fine Arts

Mgr Lidia Krawczyk (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Małgorzata Niespodziwana-Rados (IGiW UP)

Auxiliary supervisor: dr Małgorzata Markiewicz (ISM UP)

Maskarady

W ramach projektu doktorskiego przy wykorzystaniu metod arts-based research oraz etnografii wizualnej zostanie wyznaczona przestrzeń do poszukiwania wyjaśnień w jaki sposób wizerunek jest wykorzystywany przez społeczności, wykreślenia ścieżek jego cyrkulacji oraz znaczeń w ramach różnych grup reprezentacji, ze szczególnym uwzględnieniem kulturowych reprezentacji figury kobiety. Od dłuższego czasu jesteśmy świadkami dwóch wykluczających się procesów kulturowych. Obu towarzyszą praktyki (de)maskujące, gdzie reprezentacja (zarówno obecna w teoretycznych i literackich tekstach, jak i w obszarze kultury wizualnej) wywołuje w nas wielokrotne zakłopotanie i poczucie obecności szczególnej mechaniki opartej w głównej mierze na manipulacji i szczególnej konsumpcyjnej i zdominowanej przez grupy uprzywilejowane propagandzie. Z jednej strony można zaobserwować odkrywanie i potwierdzanie wykluczanych do tej pory sprawozdań i historii grup mniejszościowych, z drugiej natomiast przeciwnie, zakładanie „masek”, maskaradę kulturowymi tożsamościami, wizualnymi reprezentacjami nas samych. Oba odbywają się równocześnie w ramach naszej wizualnej pamięci i świadomości społecznej.

Badania nad genderowymi reprezentacjami zostaną oparte na prześledzeniu struktur kapitalistycznych praktyk tworzenia tożsamości, idei idealnego konsumenta/idealnej konsumentki. Ta gramatyka wymusza na nas ciągłe tworzenie siebie na nowo, co oczywiście wymaga nieustannego korzystania z nowych usług, którymi jesteśmy kuszeni, czy kupowania nowych przedmiotów mających dać nam gwarancję stania się tymi, którzy są wybrani i godni życia w ramach dominujących dyskursów. Szeroko dyskutowana idea narcyzmu, jako ważnego osiągnięcia kultury wolnorynkowej, intensywnie definiującego nasze ścieżki tożsamościowe, jest pełna meandrów i niekorzystnych wniosków. Nie ma jednorodnej odpowiedzi na to, co staje się efektem kultury konsumpcyjnej. Jedni przekonują, że liberalny narcyzm skupia się na byciu postrzeganym jako ten, który czyni dobro. Odgradzając się od otaczających nas problemów tworzymy prywatne sfery bezpieczeństwa, w mikroskali tworzymy zindywidualizowane światy oddając się psychicznemu i fizycznemu doskonaleniu [Giddens, 2007]. Drudzy, bardziej pesymistycznie, przepowiadają koniec ludzkich wartości, upadek religii, moralności, rodziny, będące skutkiem egoistycznego zapatrzenia we własne „ja”, doświadczającego nieustannego doskonalenia [Lasch, 2018]. Ale są też tacy, którzy przekonują, że współczesna kultura wizualna bynajmniej nie służy społeczeństwu do potwierdzania swoich majątkowych statusów czy pozycjonowaniu się w konkretnych kategoriach kapitalistycznych hierarchii [Mirzoeff, 2016]. Jasne staje się, że obecnie mamy do czynienia z nowym obrazem świata budowanym przez ludzi tworzących obrazy w ilościach trudnych do tej pory do pomyślenia. To już nie „my” uprzywilejowane, do tej pory zarezerwowane dla bogatych i potężnych jednostek, to nie „ja” imperialne posiadające władzę reprezentacji. Nasza przestrzeń przedstawienia została zdemokratyzowana, dostępna niemalże dla każdego, kto posiada odpowiednią technologię.

Jednym z celów tego badania będzie zatem prześledzenie estetycznej odpowiedzialności za własne „ja”, zaakcentowanie elastycznej jego formy, która rozszerza się nie tylko na wizerunek siebie, ale także przedmioty, wnętrza, cały systematycznie kuratorowany kontekst naszego bycia w świecie.

Projekt będzie zadawał pytania o granice naszego wpływu na autokreację, w jakich warunkach dochodzi do jej zaistnienia, co wynika z takiego przeskalowanego, przerysowanego „ja”, czy „ja” staje się wyłącznie tymczasową pozą, która kończy się z chwilą przejścia do wpatrywania się w następnego aktora czy następną aktorkę.

Masquerades

One of the most significant current discussions in the idea of representation in contemporary visual culture is how the image is used by communities, how to delineate paths of its circulation and examine meanings within various groups of social representatives. The aim of gender roles in that field of our curated culture has received increased attention across a number of disciplines in recent years. It is a key mechanism of understanding how our identities are formed in the context of capitalist grammar. Extensive research has shown that we have been witnessing two mutually exclusive cultural processes. Both are accompanied by (de)masking practices, where the representation (both present in theoretical and literary texts as well as in the field of visual culture) evokes in us multiple uneasiness and a sense of the presence of a special mechanics based mainly on manipulation and peculiar consumption and dominated by privileged groups propaganda. On the one hand, one can observe the discovery and confirmation of the previously excluded reports and the history of minority groups, on the other, there is obvious presence of a masquerade with cultural identities and visual representations of ourselves. Both take place simultaneously within our visual memory and social awareness.

Research on gender representations within liberal, consumer culture will be based on tracing the structures of capitalist practices of identity formation and the idea of an ideal consumer. Existing research recognises the critical role played by systems continually forcing us to re-create ourselves, which of course requires the constant use of new services with which we are tempted, or the purchase of new items to ensure that we become those who are chosen and worth living within the dominant discourses. The widely discussed idea of narcissism as an important achievement of free market culture, which intensively defines our identity paths, is full of meanders and unfavourable conclusions. There is no uniform answer to what becomes the effect of consumer culture. Some argue that liberal narcissism focuses on being perceived as doing good. By separating ourselves from the problems that surround us, we create private security spheres, individualized worlds on a microscale, devoting ourselves to mental and physical improvement [Giddens, 2007]. Others, more pessimistically, predict the end of human values, the decline of religion, morality, and the family as a result of selfishness, experiencing constant improvement [Lasch, 2018]. But there are also those who argue that contemporary visual culture by no means serves societies to confirm their property status or position themselves in specific categories of capitalist hierarchies [Mirzoeff, 2016]. As it can be noticed central to the entire discipline is the concept of conflicting complexities. But it becomes clear that we are currently dealing with a new image of the world built by people creating images in amounts that were so far unimaginable. It is no longer the privileged "we", so far reserved for rich and powerful individuals, it is not the imperial "I" with the power of representation. Our performance space has been democratized, accessible to almost everyone who has the appropriate technology.

The arts-based research and visual ethnography methodologies have been chosen to allow a deeper insight into tracing the aesthetic responsibility for one's own "I", to emphasize its flexible form, which extends not only to the image of oneself, but also to objects, interiors, and the whole systematically curated context of our being in the world. The project will ask questions about the limits of our influence on self-creation, in what conditions it occurs, which results from such an oversized, exaggerated "I", or "I" becomes only a temporary pose that ends when we switch to staring at the next actor or the next actress. My doctoral dissertation seeks to explain the development of different possibilities we are involved in superficial image-making, the methods which are used to lure people, and the evolution from zero-design practice (in modernity) to self-design nowadays. The primary aim of this paper is to critically analyse the effects of this being a visible manner, and why we are in such a need of being attractive to others.

Mgr Sara Piotrowska (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Sebastian Wywiórski (ISM UP)

Auxiliary supervisor: dr Łukasz Białkowski (KTSiEA)

„Dziwne narzędzia”

Celem naukowym projektu doktoranckiego jest rozwijanie metodologii badań artystycznych oraz jej implementacja w konkretnych działaniach badawczych. W prezentacji w ramach sesji sprawozdawczej pokrótce omówionych zostanie kilka przykładów metod badawczych w obszarze art based research w oparciu o wybrane realizacje artystyczne prelegentki. Osią badawczą projektu doktoranckiego jest rozpatrywanie „dziwnych narzędzi” i charakteru wiedzy jaki dostarczają, m.in. w kontekście pytań o ramy naukowości oraz o historyczność dominującego paradygmatu nauki, a także konieczność rewizji tradycyjnego pojmowania sposobów pozyskiwania wiedzy.

Teza o poznawczej wartości sztuki stanowi coraz szerzej przyjęty konsensus naukowy, wciąż jeszcze jednak pozostaje otwartym zagadnieniem metod oraz charakteru wiedzy jaki dostarcza. Konferencja naukowa „Czy badania artystyczne?” dostarczyła niezwykle cennego przeglądu stanowisk naukowo-artystycznych dotyczących badanego tematu - potwierdzając wciąż żywą dyskusję oraz aktualność tej problematyki. Temat sztuki i jej metod poznawczych pozostaje w dalszym ciągu aktualny m.in. wobec faktu włączania jej w struktury naukowe, dotąd ściśle zarezerwowane dla dyscyplin o innym rygorze metodologicznym. Obserwowane tendencje interdyscyplinarności na gruncie sztuki i innych dyscyplin, rosnąca popularność działań o charakterze postartystycznym potwierdza, że poszukiwanie nowych metod pojmowania i kształtowania wiedzy w ogóle, jest obecnym i witalnym zjawiskiem. W kontynuacji badań nad poznawczym aspektem sztuki, uwaga poświęcona zostaje przede wszystkim narzędziom i strategiom poznawczym jakimi ona dysponuje. Tytułowe „dziwne narzędzia” są terminem zapożyczonym z tekstu kuratorskiego wystawy „Wiek Półcienia” autorstwa Sebastiana Cichockiego i Jagny Lewandowskiej określającym zbiór strategii, taktyk i procedur wglądu w rzeczywistość rozwijanych we współczesnej sztuce. Hipotezą badawczą projektu przyjętą za S. Cichockim i J. Lewandowską jest hipoteza o szczególnej adekwatności narzędzi poznawczych sztuki wobec radykalnie dokonujących się (obecnie) globalnych zmian, wobec których dotychczasowe metody wydają się niewystarczające lub społecznie wypierane. Szczególną jakością procesów poznawczych inicjowanych w działaniu artystycznym jest swoista „natychmiastowość” wglądu,

nielinearność przekazu, dostęp do badanego zjawiska w formie „wytrychu”, „wyjścia z gmachu”, „sprawczej opowieści” (za Paulina brelińska, Zofia Małkowicz-Daszkowska i Zofia Reznik w „Z krajobrazu badań artystycznych”).

Instytucjonalne uznanie sztuki za dziedzinę naukową otwiera pole dla artystycznych eksperymentów z przeszczepianiem „rasowych” narzędzi innych dyscyplin na grunt artystyczny i badanie nowych strategii wglądu w badane zjawiska z postulowanym przez Stephen Wright’a, „odświeżonym zasobem pojęć” i „terminologicznym zapylaniem pomiędzy różnymi obszarami ludzkiej działalności” (Stephen Wright, W stronę leksykonu użytkownika).

„Strange Tools”

The area of my dissertation is examining art-based methodologies; its development and implementation in specific research tasks. During the presentation a few examples of research methods will be described in reference to the selected artistic projects. My dissertation focuses on the specifics of the "strange tools" and the nature of the knowledge they provide, in the context of the historicity of the dominant paradigm of science, and the growing need for revision of the traditional ways of acquiring knowledge.

The thesis about the cognitive value of art is a widely accepted scientific consensus, but the question of methods and the nature of the knowledge it provides remains open. The scientific conference "Is artistic research?" provided an extremely valuable overview of scientific and artistic positions on the subject under study - confirming the still lively discussion and actuality of this issue. The topic of art and its cognitive methods is especially relevant, due to the fact of including it in the scientific structures, so far strictly reserved for disciplines with a different methodological rigour. The observed tendencies of interdisciplinarity in the field of art and other disciplines, and the growing popularity of post-artistic activities confirm that the search for new methods of understanding and shaping knowledge in general is a contemporary and vital topic. In the continuation of research on the cognitive aspect of art, primary focus is on its cognitive tools and strategies. "Strange tools" is a term borrowed from the curatorial text of the "Penumbral Age" by Sebastian Cichocki and Jagna Lewandowska which defines a set of strategies, tactics and procedures of insight developed in contemporary art. The research hypothesis of the project, adopted after S. Cichocki and J. Lewandowska, is about the special adequacy of the cognitive tools of art in the face of radical global changes, and possible insufficiency of existing methods. A special quality of the cognitive processes initiated in artistic activity is a specific "immediacy" of insight, non-linear communication, access to the studied phenomenon in the forms of „knots”, „guerilla methodologies”, „causative stories”, „exiting the edifices” (from „Z krajobrazu badań artystycznych”, Paulina brelińska, Zofia Małkowicz-Daszkowska i Zofia Reznik).

The institutional recognition of art as a scientific field encourages artistic experiments with the transplantation of tools of other disciplines into the artistic ground and the study of new strategies of insight with the "refreshed resource of terms" and "terminological pollination between different areas of human activity” (Stephen Wright, “Toward a Lexicon of Usership”).

Mgr Joanna Stawowy (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Małgorzata Niespodziewana-Rados (IGiW UP)

Auxiliary supervisor: dr Małgorzata Kaźmierczak (ISM UP)

Jaki kształt ma osobowość?

Ludzka osobowość to skomplikowany, wieloelementowy twór, który ze względu na swój abstrakcyjny charakter szczególnie trudno poddaje się badaniu. Powstało wiele teorii, które różnymi narzędziami starają się opisać różnice pomiędzy funkcjonowaniem ludzkiej psychiki. Jedną z nich jest teoria C.G. Junga a także oparty o nią wskaźnik MBTI (Myers-Briggs Type Indicator). Bazując na owej teorii, badam jaki typ osobowości posiadali wybrani, nowocześni i współcześni artyści powszechnie uznawani za jednostki wybitne tj. czy posiadali oni wspólne cechy preferencji dot. sposobu pobierania energii (intro-/ekstrawersja), sposobu przetwarzania informacji o świecie (intuicja/zmysły), podejmowania decyzji (odczuwanie/myślenie) czy organizacja otoczenia (partycypowanie/osądzanie) oraz czy i jak wpłynęło to na rodzaj/tematykę ich dzieł. Jak jednak stworzyć dzieło sztuki zawierające w sobie powyższe aspekty?

Tytułowe pytanie o kształt osobowości to tak naprawdę pytanie o formę artystyczną. Sama w sobie osobowość nie posiada żadnego kształtu, okazuje się jednak, że można próbować ukazać ją używając pewnych figur. Posługując się podstawami teorii osobowości C. G. Junga oraz teorii MBTI, w szczególności dotyczącymi funkcji kognitywnych oraz teorią sztuki, głównie w zakresie konceptualizmu, prowadzę wieloetapowy proces tworzenia wieloelementowego dzieła – szesnastu interaktywnych obiektów artystycznych. To właśnie sposób tworzenia konkluzji na temat kształtu osobowości oraz koncepcja, jaka stoi za formą owego dzieła, będą sednem tego wystąpienia.

What shape does the personality have?

The human personality is a complex, multi-element creation which, due to its abstract nature, is particularly difficult to study. There are many personality theories and they all use various tools to describe the differences between the functioning of the human psyche. One of them is the theory of C.G. Jung and the MBTI indicator (Myers-Briggs Type Indicator). Basing on this theory, I examine the types of personality selected modern and contemporary artists commonly recognized as outstanding individuals, i.e. whether they had common preferences regarding the energy consumption (intro- / extraversion), the way of processing information about the world (intuition / senses), making decisions (feeling / thinking) or organization of the environment (participating / judging) and whether and how it influenced the type/subject of their artworks. But how does one create a work of art that includes all these aspects?

The question from the title about the shape of the personality is actually a question about the artistic form. The personality itself does not have any shape, but it turns out that one can try to show it by using certain figures. Using the basics of C. G. Jung's personality theory and the MBTI theory, in particular regarding cognitive functions, and the theory of art mainly in the field of conceptualism, I conduct a multi-stage process of creating a multi-element work – sixteen interactive, artistic

objects. It is the method of making a conclusion about the shape of the personality and the concept behind the form of this artwork – that will be the heart of the presentation.

Mgr Barbara Wójcik (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. ASP Jolanta Jastrząb (Akademia Sztuk Pięknych Katowice)

Powroty

Teza: Długotrwały pobyt w instytucji totalnej pozostawia po sobie piętno w pamięci byłego mieszkańca instytucji. Cel badań: Celem projektu jest przedstawienie nowego punktu widzenia na problematykę egzystencji byłych pensjonariuszy instytucji totalnej poprzez analizę procesu ponownej socjalizacji. Zwrócenie uwagi na pojęcie nowego człowieka i jego egzystencji w nowym środowisku. Zakres badań proponowanej pracy doktorskiej skupia się na problematyce ponownej socjalizacji byłych mieszkańców instytucji totalnych. Pojęcie instytucji totalnych zostało wprowadzone przez Ervinga Goffmana w latach 70- tych XX w. na podstawie badań przeprowadzonych w szpitalu psychiatrycznym. Nowatorskim podejściem do badań był bezpośredni kontakt naukowca z przedmiotem badań, w tym przypadku pensjonariuszy. Goffman wyróżnił trzy cechy charakterystyczne dla instytucji totalnych tj. życie w grupie, zarządzanie dwuczłonowe i formalny charakter miejsca. W większości opracowania dotyczą instytucji takich jak: zakład karny, wojsko czy szpital psychiatryczny. Do projektu zostanie wybrana jednak grupa ze względu na miejsce pobytu. Metody badawcze: Badania nad problemem badawczym będą miały charakter empiryczny, oparty na doświadczeniach i bezpośrednich wywiadach z uczestnikami projektu. Narzędziem do przeprowadzenia badań będzie fotografia. Badania te będą przeprowadzane w trzech wymiarach:

1. Fotografia dokumentalna jako dokumentacja fotograficzna procesu, wydarzeń, działań, wywiadów.
2. Typologia fotografii jako generowanie materiału wizualnego poddanego później analizie porównawczej. Podobieństwa poziomu przywiązania się do przedmiotów związanych z pobytem w instytucji, oraz zidentyfikowanie funkcji jaką pełnił były mieszkaniec w instytucji.
3. Wykorzystanie fotografii archiwalnej do przeprowadzenia wywiadu fotograficznego jako metody do prowokowania działań i rozmów o charakterze emocjonalnym, osobistym.

English version not delivered

Mgr Maria Olbrychtowicz (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Maria Wasilewska (ISM UP)

Prezentacja końcoworoczna

Prezentacja jest podsumowaniem rocznej pracy nad projektem badawczym, dotyczącym relacji architektury i dźwięku. Jednym z założeń rozprawy doktorskiej jest wprowadzenie określenia "Site Specific Sound" na stałe do języka sztuki. Termin ten odnosi się do zjawisk dźwiękowych w kontekście danej przestrzeni. Jest to jednocześnie kategoria, która definiuje działania artystów, którzy świadomie wykorzystują przestrzeń by zbudować znaczenie dzieła dźwiękowego. Długoterminowym celem rozprawy doktorskiej jest wypracowanie własnego, oryginalnego języka artystycznego. Główną oś badań stanowi hipoteza, która odnosi się do komponowania dzieła dźwiękowego/muzycznego w kontekście czasu i przestrzeni. Przestrzeń jest dodatkową wartością estetyczną dla kompozycji dźwiękowej/muzycznej. Oznacza to, że walory akustyczne danego obiektu lub krajobrazu stanowią narzędzie, które na równi z innymi metodami -zarówno kompozytorskimi jak i tymi, które służą organizacji przestrzeni - nadają dziełu określoną jakość i znaczenie.

Podczas prezentacji, autorka opowie o projektach, które zrealizowała w bieżącym roku akademickim podczas wymiany studenckiej w Granadzie (Erasmus, Bellas Artes University in Granada, Hiszpania). Wyjazd okazał się być bardzo stymulującym i rozwijającym doświadczeniem. Doktorantka miała dostęp do studia dźwiękowego, które posiada przestrzenny układ 24 głośników. Możliwości techniczne studia umożliwiły pracę nad przestrzennymi kompozycjami muzycznymi. Do pracy z dźwiękiem przestrzennym stosuje się zazwyczaj układ kwadrofoniczny. Natomiast system 24-kanalowy otwiera niezwykle możliwości do generowania sztucznych środowisk akustycznych oraz budowania ciekawych struktur dźwiękowych (sound design). Podczas pobytu w Granadzie, artystka badała strukturę urbanistyczną/architektoniczną miasta pod względem akustyki. Samo miasto jest niezwykle skomplikowane jeżeli chodzi o układ i topografię. Znajdziemy tutaj dzielnice zorganizowane w okół krętych, wąskich uliczek oraz organiczne zabudowy wraz zamieszkałymi (wciąż) jaskiniami. Jednym z najciekawszych punktów Granady jest Alhambra- warowny zespół pałacowy zbudowany w latach 1232–1273 i rozbudowywany do XIV wieku. Zespół budynków był twierdzą mauretańskich kalifów. Obiekt jest niezwykle ciekawy zarówno pod względem wizualnym jak i akustycznym. Proporcje elementów twierdzy opierają się na następującej zależności matematycznej: podstawą wszystkich elementów (budynków, elewacji) jest kwadrat oraz kolejno tworzone prostokąty o podstawie równej bokowi kwadratu i wysokości równej przekątnej poprzedniej figury. Wysokości kolejnych figur tworzą wtedy ciąg a , a pierwiastek z 2, a pierwiastek z 3...

Doktorantka przeprowadziła badania na terenie zabytkowego kompleksu budynków, mapując architekturę za pomocą dźwięku o wysokich częstotliwościach. Jedną z metod badawczych, które stosuje artystka jest praktyka spacerów dźwiękowych. Metoda ta wywodzi się z projektu "the World Soundscape Project" realizowanego przez kanadyjskiego kompozytora R. Murray Schafera. Dotyczy ona świadomej kontemplacji krajobrazu dźwiękowego, oraz jej dokumentacji za pomocą urządzeń rejestrujących. Doktorantka przeprowadziła szereg badań dźwiękowych w tym obszarze. Zainspirowana słowami lokalnego poety Garcii Lorca, rozpoczęła pracę nad utworem muzycznym

przeznaczonym dla sześciu muzyków. Parafrazując słowa autora: "Granada obfituje w całą gamę rozmaitych dźwięków, które odbijają się od wąskich uliczek aby powędrować do wzgórz Sierra Nevada i wrócić z powrotem do miasta". Podczas prezentacji autorka opowie również o projekcie, który podejmuje dialog z teorią Katarzyny Kobro "Obliczenia rytmu czasu-przestrzennego". Jest to próba dekonstrukcji kompozycji łódzkiej rzeźbiarki.

End-of-year presentation

The presentation is a summary of a year's work on a research project on the relationship between architecture and sound. One of the assumptions of the doctoral dissertation is to introduce the term "Site Specific Sound" permanently into the language of art. This term refers to sound phenomena in the context of a given space. It is also a category that defines the actions of artists who consciously use space to build the meaning of a sound work. The long-term goal of a doctoral dissertation is to develop your own, original artistic language. The main axis of the research is the hypothesis that relates to the composing of a sound / music work in the context of time and space. Space is an additional aesthetic value for a sound / musical composition. This means that the acoustic values of a given object or landscape constitute a tool which, along with other methods - both compositional and spatial organisation methods - give a work a specific quality and meaning.

During the presentation, the author will talk about the projects that she implemented in the current academic year during the student exchange in Granada (Erasmus, Bellas Artes University in Granada, Spain). The trip turned out to be a very stimulating and developing experience. The doctoral student had access to a sound studio with a spatial arrangement of 24 speakers. The technical aspects of the studio made it possible to work on spatial musical compositions. Typically a quadraphonic system is used to work with surround sound. The 24-channel system, on the other hand, opens up extraordinary possibilities for generating artificial acoustic environments and building interesting sound structures (sound design). During her stay in Granada, the artist researched the urban / architectural structure of the city in terms of acoustics. The city itself is extremely complicated in terms of layout and topography. We find here districts organised around winding, narrow streets and organic buildings with (still) inhabited caves. One of the most interesting points of Granada is the Alhambra - a fortified palace complex built in the years 1232–1273 and extended until the 14th century. The complex of buildings was a stronghold of the Moorish caliphs. The facility is extremely interesting both visually and acoustically. The proportions of the elements of the fortress are based on the following mathematical relationship: the basis of all elements (buildings, facades) is a square and successively created rectangles with the base equal to the side of the square and the height equal to the diagonal of the previous figure. The heights of successive figures then form the sequence a , and the square root of 2 and the square root of 3 ...

The PhD student conducted research in the area of a historic building complex, mapping architecture with high-frequency sound. One of the research methods the artist uses is the practice of sound walks. This method is derived from the "the World Soundscape Project" by Canadian composer R. Murray Schafer. It concerns conscious contemplation of the soundscape and its documentation using recording devices. The PhD student has conducted a series of sound studies in this area. Inspired by the words of the local poet Garcia Lorca, she began working on a piece of music for six musicians. To paraphrase the author's words: "Granada abounds in a whole range of different sounds that bounce off the narrow streets to wander to the Sierra Nevada hills and back

to the city." During the presentation, the author will also talk about the project that engages in dialogue with Katarzyna Kobro's theory, "Calculations of the timespace rhythm". It is an attempt to deconstruct the composition of Kobro.

Mgr Katarzyna Jarząb (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. ASP Witold Stelmachniewicz (Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie)

Componere. Wprowadzenie wybranych zagadnień z teorii muzyki nowej w obszar sztuk wizualnych

Celem jest omówienie wybranych zagadnień związanych z przekładalnością całych konstruktów obecnych w komponowaniu muzyki w obszar sztuk wizualnych na przykładzie myśli i postawy włoskiego kompozytora Giacinta Scelsiego, która zawiera się w słowach: „Być kompozytorem oznacza «componere», dodawać jedną rzecz do drugiej. Ja tego nie robię. Do czegoś dochodzi się przez negację.” Cytat ten odnosi się do tradycyjnego myślenia o kompozycji. Scelsi zaprzecza przyjętemu sposobowi organizacji przestrzeni dźwiękowej poprzez wchodzenie wgłąb i dochodzenie do istoty dźwięku, co rodzi pytania o możliwość czy też niemożliwość wprowadzenia tych samych zagadnień w obszar sztuk wizualnych. Kwestie, które zostaną zaprezentowane stanowią etap pracy nad tematem rozprawy doktorskiej i są próbą odpowiedzi na następujące pytania: Czy wzorując się na teorii muzyki współczesnej, sposobach komponowania muzyki nowej możliwe jest stworzenie dzieła (sztuka wizualna), koncepcji artystycznej o podobnej strukturze? Czy zastosowane metody dadzą się rozpoznawać, odczytywać jako spójna całość? Co może oznaczać „do czegoś dochodzi się przez negację” (odrzuć tradycyjny sposób komponowania muzyki) w sztukach wizualnych? Czy taka translacja jest w ogóle możliwa?

W niniejszej prezentacji przedstawię efekty i zastosowane wartości oraz założenia determinujące moją praktykę artystyczną, a która to również stanowi przedmiot badań i refleksji teoretycznej. Na podstawie opracowania Renaty Skupin „Poetyka muzyki orkiestrowej Giacinta Scelsiego” i analizy muzycznej kompozycji *Quattro pezzi per orchestra (ciascuna su una nota)* (1959) czyli Cztery utwory na orkiestrę (każdy na jedną nutę), będącej wstępem do muzyki spektralnej, czyli właśnie odwołującej się do istoty dźwięku i rozwijania jego spektrum - wykażę zależności i relacje obecne we własnej twórczości, jako wynik eksperymentów przeprowadzonych w ramach praktyki artystycznej. Realizacja kolejnych obrazów i obiektów to proces, który stanowi próbę znalezienia struktury tożsamej z działaniami Scelsiego. Ruch muzyczny, budowa oraz zdarzenia melodyczne w każdym Pezzi są szczególne i wyznaczają kierunki oraz wartości w konstruowaniu reprezentacji wizualnej. Odniosę się również do samego terminu „translacja”, który w swej naturze zakłada związek z językiem, co implikuje kolejne powiązania w tym obszarze. Porównanie muzyki z językiem mogłoby zatem stanowić pewnego rodzaju pomost między sztukami wizualnymi a muzyką w badanym przeze mnie zakresie. W prezentacji przytoczę odniesienia i analogie wobec języka lub ich zupełny brak, co również ma wpływ na budowaną przeze mnie narrację wizualną oraz rodzi pytania o to, gdzie może ona zaprowadzić. Myśląc o sposobie komponowania muzyki, należałoby zwrócić

również uwagę na „sposoby” czy reguły obowiązujące w języku jako podobne. Kwestia jest zatem bardziej strukturalna a rozważane zagadnienia mają charakter organizujący/budujący dane całości.

Cechą zarówno języka, jak i muzyki jest to, że znaczenie przekazywane jest przez uporządkowanie i połączenie elementów w ciągi dłuższe. Wielu piszących o muzyce skłania się ku pogładowi, że istnieją muzyczne uniwersalia. Spróbuję ugłośnić własne intuicje w tej kwestii. Przy czym najwyższy poziom komplikacji stanowi negacja Scelsiego, czyli przyjęte reguły zostają odrzucone. W jaki sposób odnieść to do sztuk wizualnych? Pytanie na tym etapie pracy - wciąż pozostaje otwarte, a kluczowym będzie całościowa analiza procesu artystyczno-badawczego.

Componere. Entering selected issues from the theory of contemporary music into the field of visual arts

The aim is to discuss selected issues related to the translatability of entire constructs present in music composition into the field of visual arts, based on the thoughts and attitude of the Italian composer Giacinto Scelsi, which are contained in the words: „To be a composer means «componere» add one thing to another. I do not do that. You come to something by negation." This quote refers to traditional thinking about composition. Scelsi contradicts the adopted method of organizing the sound space by going into the depths and investigating the essence of the sound what raises questions about the possibility or impossibility of entering the same issues into the field of visual arts. The questions that will be presented constitute the stage of work on the topic of the doctoral dissertation and are an attempt to answer the following questions: Is it possible to create a piece of art (visual art), an artistic concept with a similar structure, following the theory of contemporary music and the methods of composing contemporary music? Can the applied methods be recognized and read as a coherent whole? What can it mean "something is achieved by negation" (rejection of the traditional way of composing music) in the visual arts? Is such a translation possible at all?

In this presentation, I intend to present the effects and the applied values and assumptions that determine my artistic practice, which is also the subject of research and theoretical reflection. Based on Renata Skupin's „Poetyka muzyki orkiestrowej Giacinta Scelsiego" and an analysis of the musical composition of *Quattro pezzi per orchestra (ciascuna su una nota)* (1959) - that is - Four pieces for orchestra (each for one note), which is an introduction to spectral music that is one refers to the essence of the sound and developing its spectrum. I will show the dependencies and relationships contain in my own work as a result of experiments carried out as part of artistic practice. The realization of subsequent paintings and objects is a process that is an attempt to find a structure identical to Scelsi's actions. The musical movement, structure and melodic changes in each Pezzi are special and set directions and values in the creating of visual representation. I will also refer to the term "translation" itself, which in its nature implies a connection with language, which causes further similarities in this area. Therefore, comparing music with language can provide a kind of bridge between the visual arts and music to the extent that I am researching it. In the presentation, I intend to cite references and analogies to language or their complete absence, which also influences the visual narrative that I am creating and raises questions about where it can lead. When thinking about the way of composing music, one should also pay attention to the "ways" or rules in

force in the language as similar. The issue is therefore more structural and the points considered are of an organizing / constructive nature of the whole.

It is a feature of both language and music that meaning is conveyed by arranging and connecting elements into longer sequences. Many writers about music are inclined to believe that there are musical universals. I will try to present my own intuitions on this matter. The highest level of complication is Scelsi's negation that the adopted rules are rejected. How does this relate to the visual arts? The question at this stage of work is still open, and the key will be a comprehensive analysis of the artistic and research process.

Mgr Betina Bożek (I)

Academic supervisor: dr hab. prof UP Agnieszka Łukaszewska (IGiW UP)

Auxiliary supervisor: dr Wioletta Sowa (ISM UP)

Badanie interdyscyplinarności w autorskim filmie animowanym - geneza, rozwój i wpływ na odbiorców

Tezy i założenia:

1. Rola i miejsce filmu animowanego. Czym była animacja niegdyś i czym jest dziś?

Język filmu animowanego podlega ciągłej zmianie, wciąż się odnawia. Szuka inspiracji w najnowszych trendach artystycznych, jak seismograf zapisuje drgania we współczesnej kulturze audiowizualnej, a jednocześnie trafia – przede wszystkim w wersji dla młodego widza – do szerokiego grona odbiorców. Z jednej strony animacja nie musi dziś walczyć o swą autonomię - w przeciwieństwie do tego, jak była traktowana m.in. teoretyków kilkadziesiąt lat temu. Jest pełnoprawną dziedziną sztuki filmowej i przemysłu kinematograficznego. Z drugiej strony bardzo często pełni rolę służebną wobec innych gatunków filmowych.

2. Zasada nieustannej innowacji w filmie animowanym.

Granice fikcjonalności, charakter synkretyczny, nowe rozwiązania wizualne i narracyjne.

Próba uchwycenia zmian, które szybko następują w filmie animowanym: obecnie interdyscyplinarność w filmie animowanym staje się czymś oczywistym i pożądanym. Operowanie kilkoma konwencjami, rozmywanie i zacieranie granic filmowych zatacza koło - początkowo interdyscyplinarność w animacji brała się z chęci eksperymentu, później musiała konkurować z innymi formami przekazu (np. reklamą) i nabrała nowych odcieni. Teraz twórcy mogą czerpać ze wszystkiego i wobec siebie są nieskrepowani - wobec odbiorców, których percepcja wciąż ewoluuje, już tak.

3. Kto będzie decydował o kształcie opowiadanych historii w przyszłości - twórca czy odbiorca?

Zasada nieustannej innowacji w kinie coraz częściej niweluje granicę pomiędzy twórcą i odbiorcą dzieła. Coraz częściej pojawiają się produkcje opierające rozwój akcji na indywidualnej decyzji odbiorcy. Ciekawym zagadnieniem jest także konstruowanie fabuł w filmach, które odrzucają przyczynowość, łańcuchy przyczynowo-skutkowe, a polegają bardziej na asocjacjach, a nie na logice czy rozsądku. Jest to m.in. wynik bardzo silnego wpływu filmowego rynku komercyjnego, który

odrzuca narracyjność na rzecz dzielenia się przeżyciami z odbiorcą. Twórca zgadza się na epatowanie pakietami przeżyć, w których przemycane zostają konkretne produkty czy marki. W tym wypadku artysta jest w pewien sposób kontrolowany przez pragnienia odbiorcy.

Część praktyczna – film animowany

Powstanie krótkometrażowego filmu animowanego na podstawie książki Codex Seraphinianus.

Codex Seraphinianus – książka napisana w 1981 roku przez włoskiego grafika i architekta Luigiego Serafiniego, jest pozycją wydawniczą, która poprzez swoją specyfikę wpisuje się w zagadnienie eksperymentu, międzygatunkowości. Moim celem jest połączenie osobliwej logiki, którą postugiwał się Serafini tworząc Codex Seraphinianus z zagadnieniem interdyscyplinarności w filmie animowanym, którą analizuję w części teoretycznej. Wynikiem tego połączenia będzie scenariusz krótkometrażowego filmu animowanego, a następnie jego realizacja.

2. Metody badawcze.

Rozprawa doktorska:

Śledzenie zmian w filmie animowanym w Polsce i wybranych krajach na świecie przez pryzmat jego historii w Polsce i na podstawie twórczości wybranych twórców (Walt Disney, Jan Svankmajer)

- dokładne przyjrzenie się badaniom rynku polskiej animacji (m.in. raport Film Commission Poland, raporty Państwowego Instytutu Sztuki Filmowej)

- śledzenie branżowej prasy, analizowanie treści pojawiających się na festiwalach animowanych na świecie

Część praktyczna - film animowany:

- rozwinięcie scenariusza (konsultacje ze script doktorem), przygotowanie storyboardu, animatiku, wykonanie projektów plastycznych (postaci), wykonanie scenografii, animowanie bohaterów (po kolei w różnych technikach), montaż i postprodukcja, współpraca z lektorami/aktorami, muzykiem, dźwiękowcem, współpraca z tłumaczem

3. Wkład rozprawy w rozwój danej dyscypliny.

Próba zrozumienia przemian kultury tworzenia filmu animowanego.

Plastyczna struktura filmu animowanego sprawia, że wchłania on inne gatunki i konwencje lub pełni rolę służebną wobec innych gatunków filmowych. Klasyczne rozróżnienie na film live action oraz na film animowany nie ma już zastosowania we współczesnej produkcji kinowej, ponieważ ponad połowę wszystkich filmowych scen uzupełniają efekty specjalne, generowane komputerowo (motion capture, usuwanie obiektów z wideo) lub animacje wplecione w fabułę (np. sekwencje animowane pojawiające się w filmach dokumentalnych, które często ukazują to, czego rzeczywisty obraz nie jest w stanie). Wszechobecność obrazów wymusza radykalizację strategii docierania do odbiorcy. Zasada nieustannej innowacji z jednej strony wymusza ciągły postęp, a z drugiej przyzwyczajają widza do odczuwania postępującego znieczulenia na bodźce.

4. Znaczenie społeczne, gospodarcze lub inne – jeśli da się określić

W tym momencie nie jestem tego w stanie określić.

5. Forma rozprawy doktorskiej

1. Praca teoretyczna - rozprawa doktorska
2. Film animowany - część projektu doktorskiego.

5. a) Struktura rozprawy doktorskiej

1. Zaprezentowanie tytułu rozprawy doktorskiej
 2. Zaprezentowanie źródeł wyboru tematu pracy doktorskiej
 3. Zaprezentowanie istniejącego stanu wiedzy w zakresie tematu omawianego w pracy doktorskiej (powoływanie się i odwoływanie się do hipotez, twierdzeń, założeń autorów wymienionych w bibliografii)
 4. Zaprezentowanie własnych założeń, przemyśleń, wiedzy w zakresie omawianego tematu pracy doktorskiej oraz omówienie własnych metod badawczych, zaprezentowanie efektów tychże badań (wkład teoretyczny i praktyczny)
 5. Odwołanie się do harmonogramu prac ustalonego na początku drogi badawczej, przejście przez wszystkie działania na rzecz powstania pracy doktorskiej.
 6. Podsumowanie projektu, wnioski końcowe.
 7. Podanie bibliografii wykorzystanej w rozprawie doktorskiej.
6. Harmonogram pracy nad rozprawą.

wrzesień 2021 - marzec 2024 praca nad rozprawa doktorska - czytanie i analizowania literatury, zapisywanie własnych przemyśleń i doświadczeń związanych z powstawaniem filmu pt. Codex.

wrzesień 2021 - marzec 2024 praca nad filmem animowanym pt. Codex.

6. a) Finansowanie.

Stypendium dla wybitnego młodego naukowca (wniosek w rozpatrywaniu)

Złożenie wniosku o finansowanie Projektów Badawczych Uczelni 2021 (wniosek w rozpatrywaniu)

Złożenie wniosku o Stypendium START 2022(początek semestru III)

Złożenie wniosku o Stypendium Młoda Polska 2022 (początek semestru III)

Złożenie wniosku o Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dla artystów 2022 (początek semestru III)

Złożenie wniosku o dofinansowanie produkcji filmu animowanego z Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej((początek semestru IV)

Złożenie wniosku o Stypendium Twórcze Miasta Krakowa 2022 (początek semestru IV)

7. Dotychczasowy postęp prac.

Dopracowanie koncepcji filmu pt. Codex. - opracowanie scenariusza, storyboardu oraz projektów plastycznych.

7. a) Osiągnięcia - Semestr II (luty-czerwiec 2021)

- Pitching Animated in Poland w ramach Krakowskiego Festiwalu Filmowego
- Wystawa indywidualna pt. Kreski i Łezki w ramach festiwalu KRAKERS Cracow Art Week
- udział filmu animowanego pt. Kapryisia w konkursie głównym Kaboom Animation Festiwal

Research on interdisciplinarity in the original animated film - genesis, development and impact on the audience

1.a) Theses and assumptions.

1. The role and place of the animated film. What was animation in the past and what is it today?

The language of the animated film is constantly changing, it is constantly being renewed. He looks for inspiration in the latest artistic trends, how a seismograph records vibrations in contemporary audiovisual culture, and at the same time reaches a wide audience - mainly in the version for young viewers. On the one hand, animation does not have to fight for its autonomy today - contrary to the way it was treated, inter alia, theorists decades ago. It is a full-fledged field of film art and the cinematographic industry. On the other hand, it very often serves as a servant to other film genres.

2. The principle of constant innovation in animated film.

Limits of fictionality, syncretic character, new visual and narrative solutions.

An attempt to capture the changes that take place quickly in an animated film: currently interdisciplinarity in animated film becomes something obvious and desirable. Operating with several conventions, blurring and blurring film boundaries comes full circle - initially interdisciplinarity in animation came from the will to experiment, later it had to compete with other forms of communication (e.g. advertising) and acquired new shades. Now, the creators can draw from anything and they are unfettered towards themselves - towards the audience whose perception is constantly evolving, yes.

3. Who will decide about the shape of the stories told in the future - the creator or the recipient?

The principle of constant innovation in cinema more and more often eliminates the boundary between the creator and the viewer of the work. There are more and more productions based on the individual decision of the recipient. An interesting issue is also constructing plots in films that reject causality, cause-effect chains, and rely more on associations rather than logic or reason. It is i.a. the result of a very strong influence of the commercial film market, which rejects narrative in favor of sharing experiences with the viewer. The creator agrees to dazzle with experiences in which specific products or brands are smuggled in. In this case, the artist is in some way controlled by the desires of the viewer.

Practical part - animated film

A short animated film based on the book Codex Seraphinianus.

Codex Seraphinianus - a book written in 1981 by the Italian graphic designer and architect Luigi Serafini, is a publishing item that, due to its specificity, fits into the issue of experiment, interspecies. My goal is to combine the peculiar logic used by Serafini when creating the Codex Seraphinianus with the issue of interdisciplinarity in the animated film, which I analyze in the theoretical part. The result of this combination will be a script for a short animated film and its subsequent production.

2. Research methods.

Dissertation:

Tracking changes in animated film in Poland and selected countries in the world through the prism of its history in Poland and on the basis of the works of selected artists (Walt Disney, Jan Svankmajer)

- a thorough examination of the Polish animation market (e.g. Film Commission Poland report, reports of the Polish Film Institute)

- following the industry press, analyzing the content appearing at animated festivals around the world

Practical part - animated film:

- development of the script (consultations with the script doctor), preparation of a storyboard, animatics, performance of art projects (characters), scenography, animating heroes (one by one in various techniques), editing and post-production, cooperation with teachers / actors, musician, sound engineer, cooperation with translator

3. The contribution of the dissertation to the development of a given discipline.

An attempt to understand the changes in the culture of creating an animated film.

The plastic structure of the animated film means that it absorbs other genres and conventions or serves as an auxiliary to other film genres. The classic distinction between a live action film and an animated film no longer applies in modern cinema production, because more than half of all film scenes are complemented by computer-generated special effects (motion capture, removing objects from the video) or animations woven into the plot (e.g. animated sequences). appearing in documentaries, which often show what the real picture cannot). The omnipresence of images forces the radicalization of the strategy of reaching the recipient. The principle of constant innovation, on the one hand, forces continuous progress, and on the other hand, acclimates the viewer to the feeling of progressive anesthesia to stimuli.

4. Social, economic or other significance - if it can be determined

In this moment I cannot define it.

5. The form of the doctoral dissertation

1. Theoretical work - doctoral dissertation

2. Animated film - part of the doctoral project.

5. a) The structure of the doctoral dissertation

1. Presentation of the title of the doctoral dissertation

2. Presentation of the sources of the selection of the topic of the doctoral dissertation
3. Presentation of the existing state of knowledge in the field of the topic discussed in the doctoral dissertation (referring to and referring to hypotheses, theorems, assumptions of the authors mentioned in the bibliography)
4. Presentation of own assumptions, thoughts, knowledge in the field of the discussed topic of doctoral dissertation and discussion of own research methods, presentation of the effects of these studies (theoretical and practical contribution)
5. Reference to the work schedule established at the beginning of the research path, going through all activities aimed at the preparation of a doctoral dissertation.
6. Summary of the project, final conclusions.
7. Providing the bibliography used in the doctoral dissertation.

6. Schedule of work on the hearing.

September 2021 - March 2024 work on a doctoral dissertation - reading and analyzing the literature, recording your own thoughts and experiences related to the creation of the film entitled Codex.

September 2021 - March 2024 work on an animated film entitled Codex.

6. a) Financing.

Scholarship for an outstanding young scientist (application pending)

Submitting an application for funding for University Research Projects in 2021 (application under consideration)

Submitting an application for the START 2022 Scholarship (beginning of semester III)

Submitting an application for the Young Poland 2022 Scholarship (beginning of semester III)

Submitting an application for a scholarship of the Minister of Culture and National Heritage for artists 2022 (beginning of semester III)

Submitting an application for co-financing the production of an animated film from the Polish Film Institute ((beginning of semester IV)

Application for the Creative Scholarship of the City of Krakow 2022 (beginning of semester IV)

7. Work progress so far.

Refining the concept of the film entitled Codex. - developing a script, storyboard and art projects.

7.a) Achievements - Semester II (February-June 2021)

- Pitching Animated in Poland as part of the Krakow Film Festival

- Individual exhibition entitled Kreski i Łezki as part of the KRAKERS Cracow Art Week festival

- participation of an animated film entitled The Land of Whim in the main competition of Kaboom Animation Festival

Mgr Monika Karczmarczyk (I)

Academic supervisor: dr hab. prof UP Adam Panasiewicz (ISM UP)

Tanatoarchitektura/Ćwiczenia w śmiertelności

Projekt "Tanatoarchitektura. Ćwiczenia w śmiertelności" podejmuje refleksję nad wzajemną relacją śmierci oraz dedykowanej jej przestrzeni. Za pomocą badań artystycznych analizuje wpływ architektury, jej materialnej i przestrzennej organizacji na ciało w procesie umierania. Badania te realizowane są poprzez pracę artystyczną i prowadzone w odniesieniu do innych dyscyplin naukowych, takich jak socjologia, antropologia, teoria architektury, proksemika czy tanatologia. Fenomenologiczna refleksja nad przestrzenią umierania wiąże się z przepracowywaniem skutków dominacji wzroku w percepcji śmierci. Wraz z rozwojem medycyny na przełomie XIX i XX wieku proces umierania został przeniesiony z domów i mieszkań do szpitalnych pokoi. Zmienił się także model umierania. „Śmierć tradycyjną” zastąpiła „śmierć nowoczesna” - model w którym proces umierania został wyparty ze zbiorowej świadomości oraz zepchnięty poza obszar widzialności. To, gdzie umieramy, jest istotną częścią tego, jak umieramy. Pomimo tego faktu, architektura miejsc związanych ze śmiercią wydaje się być układem przestrzennym nieadekwatnym do emocji towarzyszących momentowi odejścia. Pokoje szpitalne, w których rodzina uczestniczy w procesie umierania, czy też ma kontakt z ciałem bliskiej osoby, są z reguły wykończone z użyciem tani i łatwych w utrzymaniu materiałów, dających często wrażenie pustki i sterylności. Okoliczności, w jakich nastąpi tak mocne doświadczenie jak towarzyszenie w procesie umierania, czy kontakt ze zwłokami, pozostają w naszej pamięci na całe życie. Tym samym tworzy się coś na kształt pamięci architektonicznej obcowania ze zmarłym. Wyniki badań naukowych w obszarze proksemiki udowadniają, że otaczająca nas architektura wraz z jej obiektami może wpływać na wzmacnianie lub tłumienie emocji u człowieka (E.Hall). Psychologia architektury wskazuje, że rodzaj użytych materiałów, rytm, kolor, oświetlenie decydują o naszym nastawieniu do konkretnej przestrzeni. Percepcja przestrzeni, doznania zapachowe, dźwiękowe i dotykowe (temperatura, wilgotność, ruch powietrza) decydują o naszym komforcie oraz wpływają na przestrzenne i cielesne zaangażowanie (Juhani Pallasmaa). Badania w kontekście neurobiologii architektury wykazały, że: (...) „Otoczenie, w którym przebywa człowiek, wpływa na funkcjonowanie genów, a w rezultacie na strukturę mózgu” (F. Gage). Przytoczone wyniki badań naukowych mogą stanowić podstawę do poszerzonych badań nad kwestią oddziaływania architektury związanej z procesem umierania na ciało, zmysły i uczucia. Problematyka śmierci oraz przestrzeni jej dedykowanej jest zagadnieniem uniwersalnym, wymagającym widzialności. Brak wystarczającej analizy zwłaszcza w kontekście badań artystycznych otwiera szerokie pole dla działań artystycznych. Wartość poznawczą oraz nowatorstwo zaproponowanego projektu należy widzieć przede wszystkim w interdyscyplinarnym charakterze przedmiotu badań oraz artystyczno-badawczym podejściu do problemu badawczego, który tworzy interdyscyplinarną bazę metodologii badawczych zaadaptowanych do praktyki artystycznej. Zagadnienie badań w praktyce artystycznej stanowi jeden z niezwykle ważnych kierunków rozwoju najnowszej sztuki.

Tanatoarchitecture / Rehearsing to mortality

The project „Tanatoarchitecture. Rehearsing to mortality” reflects on the influence of architecture, its material and spatial organisation, on the body in the process of dying through artistic research. The research happens through artistic work and is done in relation to other studies like sociology, theory of architecture, proxemics or thanatology. Phenomenological reflection on the space surrounding the process of dying stems from dealing with the effects of the domination of sight in the perception of death. With the development of medicine at the turn of the 19th and 20th centuries, the process of dying was moved from houses and apartments to hospital rooms. The pattern of dying also changed. “Tra-ditional death” had been replaced by the “modern death” – a model in which the very process of dying has been pushed out of the collective consciousness and thrust beyond the field of visibility. An essential part of how we die is where we die. However, the architecture of the places associated with death seems to follow a spatial arrangement completely detached from emotions accompanying the crucial moment of departure. The results of scientific research in the area of proxemics prove that the surrounding architecture and its elements can strengthen or suppress emotions in humans. The psychology of architecture shows that the type of materials used, rhythm, spatial order, color and lighting co-create our attitude toward a specific space. The perception of space, sound, smell and tactile sensations (temperature, humidity, air flow) deter-mine how comfortable we feel and affect our spatial and bodily involvement. The mentioned research results may constitute the basis for extended research on the impact architecture has on the body, senses and feelings in the process of dying. The matter of death and the space dedicated to it is a universal issue that requires visibility. The lack of sufficient analyses, especially in the context of artistic research, opens up a wide field for artistic activities. The cognitive value as well as novelty of the proposed project should be seen primarily in the interdisciplinary nature of the subject of research and the artistic-research approach to the research problem. The issue of research in artistic practice is a critically important direction in the development of the latest art.

Matematyka

Mathematics

Mgr Aleksandra Huczek (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Andrzej Wiśnicki (IM UP)

Ujednolicone podejście do twierdzenia Wolffa-Denjoya

Odwzorowania nieoddalające tzn. 1-Lipschotzowskie, podobnie jak izometrie i kontrakcje tworzą jedną z podstawowych klas odwzorowań nieoddalających. Obecnie interesującym i jednocześnie intrygującym zagadnieniem jest badanie dynamiki takich odwzorowań w odniesieniu do różnych przestrzeni metrycznych. Jednym z najważniejszych twierdzeń dotyczących dynamiki odwzorowań nieoddalających jest twierdzenie Wolffa-Denjoya. W klasycznej wersji twierdzenie to opisuje dynamikę odwzorowań holomorficzych względem metryki Poincaré [5]. Innymi słowy, jeżeli $f: \Delta \rightarrow \Delta$ jest odwzorowaniem holomorficznym w sobie określonym na kole jednostkowym $\Delta \subset \mathbb{C}$, które nie ma punktów stałych, wtedy istnieje punkt $\xi \in \partial \Delta$ taki, że iteracje f^n odwzorowania f zbiegają lokalnie jednostajnie do ξ na Δ . Powyższe twierdzenie było uogólniane przez lata w różnych kierunkach [1], [2], [5]. Celem mojej prezentacji jest przedstawienie pewnych uogólnień twierdzenia Wolffa-Denjoya dla odwzorowań nieoddalających we właściwych przestrzeniach geodezyjnych. Otrzymamy jako szczególne przypadki kilka wcześniejszych wyników dla ograniczonych ściśle wypukłych obszarów w skończone wymiarowych przestrzeniach \mathbb{R}^n lub \mathbb{C}^n w odniesieniu do szerokiej klasy przestrzeni metrycznych zawierających metryki Hilbera, Thompsona, czy Kobayashiego.

A unified approach to Wolff-Denjoy's theorem

Nonexpansive mappings i.e. 1-Lipschitz, similarly like isometries and contractions, form one of the most basic class of nonlinear mappings. Currently interesting and at the same time very intriguing is considering dynamics of such mappings relative to different metric spaces. One of the most important theorem which relates to dynamics of nonexpansive mappings is the Wolff-Denjoy theorem. In classical version it describes dynamics of holomorphic self-mappings in respect to the Poincaré distance [5]. In other words, if $f: \Delta \rightarrow \Delta$ is a holomorphic mapping of the unit disc $\Delta \subset \mathbb{C}$ without a fixed point, then there is a point $\xi \in \partial \Delta$ such that the iterates f^n of f converge locally uniformly to ξ on Δ . The above theorem has been generalized over the years in different directions [1], [2], [5]. The aim of this talk is present some generalizations of the Wolff-Denjoy type theorem for nonexpansive mappings in proper geodesic spaces. Moreover, our next step is to unify several previous results in this area. We receive as special cases a few previous results for bounded and strictly convex domains in finite dimensional spaces \mathbb{R}^n or \mathbb{C}^n relative to a large class of metrics including the Kobayashi, Hilbert and Thompson metrics.

References

- [1] A.F. Beardon, The dynamics of contractions and analytic maps, J. London Math. Soc., (1990), 41, 141-150.
- [2] M. Budzyńska, A Denjoy-Wolff theorem in \mathbb{C}^n , Nonlinear Anal., (2012), 75, 22-29.
- [3] A. Huczek, A. Wiśnicki, Wolff-Denjoy theorems in geodesic spaces, Bull. London Math. Soc., (2021) [online], [arXiv: 2105.05509v1, [math.FA]].
- [4] B. Lemmens et al., Denjoy-Wolff theorems for Hilbert's and Thompson's metric spaces, J. Anal. Math., (2018), 134, 671-718.
- [5] J. Wolff, Sur une généralisation dun théorème de Schwarz, C.R. Acad. Sc. Paris, (1926), 182, 918- 920.

Mgr Dau Quan Hong (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Andrzej Wiśnicki (IM UP)

Twierdzenia o punkcie stałym w przestrzeniach uporządkowanych

Teoria punktów stałych jest ważnym narzędziem do badania zjawisk nieliniowych. Ma wiele zastosowań w wielu różnych dziedzinach matematyki oraz w innych dyscyplinach naukowych. Ostatnio wielu matematyków pracuje nad problemem istnienia punktu stałego monotonicznych, nieoddalających odwzorowań w przestrzeniach częściowo uporządkowanych. W 2017 r. R. Espínola i A. Wiśnicki [1] opublikowali wynik dotyczący wspólnych punktów stałych przemiennej rodziny odwzorowań monotonicznych w uporządkowanej przestrzeni topologicznej. W swoim artykule doszli do wniosku, że większość wyników dla punktów stałych związanych z monotonicznymi, nieoddalającymi odwzorowaniami może być zredukowana do klasycznego twierdzenia Knastera-Tarskiego. Jednak w 2018 r. M. A. Khamsi [2] argumentował, że problem punktu stałego dla monotonicznych i nieoddalających odwzorowań będzie trudniejszy, jeśli rozpatrzymy go w przypadku zbiorów wyposażonych w graf skierowany (zwany też digrafem). Warto podkreślić, że porządek częściowy łatwo generuje digraf, ale digraf nie musi być generowany przez porządek częściowy. Co więcej, twierdzenie Knastera-Tarskiego o punktach stałych nie zapewnia algorytmu przybliżającego punkty stałe. W 2021 r. R. Shukla i A. Wiśnicki [3] wykazali, że jednostajna wypukłość jest wystarczająca do uzyskania słabej zbieżności aproksymowanego ciągu punktów stałych do punktu stałego monotonicznego odwzorowania nieoddalającego.

W naszej pracy chcielibyśmy porównać strukturę jednostajnie wypukłego digrafu i jednostajnie wypukłej przestrzeni Banacha. Jakie są podobieństwa i różnice obu struktur? Bazując na metodzie iteracyjnej i metodach autorów zawartych w artykułach [3, 4], postaramy się rozszerzyć wyniki R. Shukli i A. Wiśnickiego [3]: „Jednostajna wypukłość jest wystarczająca do uzyskania słabej zbieżności powyższych algorytmów do punktu stałego odwzorowania” w przypadku jednostajnie wypukłego grafu. Ponadto chciałbym rozszerzyć niektóre wyniki Rafaela Espínoli i A. Wiśnickiego [2] na istnienie punktu stałego monotonicznych, nieoddalających odwzorowań na grafie w przestrzeni jednostajnie wypukłej. Ponadto zbudujemy szereg przykładów, aby zilustrować wyniki, a jednocześnie pokazać, że uzyskane wyniki są realnym rozszerzeniem dotychczasowych wyników.

Fixed point theorems in ordered spaces

Fixed point theory is an important tool to study nonlinear phenomena. It has many applications in many different areas of Mathematics and in other scientific disciplines. Recently, many mathematicians have been working on the problem of the existence of the fixed point of monotone nonexpansive mappings in partially ordered spaces. In 2017, R. Espínola and A. Wiśnicki [1] published a result about common fixed points of a commutative family of monotone maps in an ordered topological space. In their article, they concluded that most of the fixed point results related to monotone nonexpansive mappings are reduced to the classical Knaster-Tarski theorem.

But in 2018, M. A. Khamsi [2], he told that the problem about the fixed point of monotone nonexpansive mappings will be more difficult if we consider it to the case of sets endowed with a directed graph (also called digraph). It is worth emphasizing that a partial order generate easily a digraph but not any digraph is generated by a partial order. Moreover, the Knaster-Tarski's fixed point theorem fails to provide an algorithm to approximate the fixed points. In 2021, R. Shukla and A. Wiśnicki [3] proved that uniform convexity is sufficient to obtain the weak convergence of an approximate fixed point sequence to a fixed point of a monotone nonexpansive mapping.

In our thesis, we would like to compare the structure of uniformly convex digraph and ordered uniformly convex Banach space. What are the similarities and differences of the two structures? Based on the iterative method and the authors' methods in the articles [3, 4], we will attempt to extend the results of R. Shukla and A. Wiśnicki [3]: "Uniform convexity is sufficient to obtain the weak convergence of the above algorithms to a fixed point of a map" for the case of a uniformly convex digraph. Moreover, I would like to extend some results of Rafael Espínola and A. Wiśnicki [2] for the existence of the fixed point of a monotone nonexpansive maps on uniform convex graph. And we will build a system of examples to illustrate the results, and at the same time show that the obtained results are the real expansion of the existing results.

References

- [1] R. Espínola, A. Wiśnicki (2017): *The Knaster-Tarski theorem versus monotone nonexpansive mappings*, Bulletin of the Polish Academy of Sciences Mathematics, DOI: 10.4064/ba8120-1-2018.
- [2] M. A. Khamsi (2018): *Notes on Knaster-Tarski Theorem versus monotone nonexpansive mappings*, Moroccan J. Of Pure and Appl. Anal. **4**, 1-8.
- [3] R. Shukla, A. Wiśnicki (2021): *Iterative methods for monotone nonexpansive mappings in uniformly convex spaces*, Adv. Nonlinear Anal. **10**, 9 pp.
- [4] A. C. M. Ran, M. C. B. Reurings (2004): *A fixed point theorem in partially ordered sets and some applications to matrix equations*, Proc. Amer. Math. Soc. **132** (5), 1435–1443.

Mgr Paulina Fraś (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Tomasz Szemberg (IM UP)

Auxiliary supervisor: dr Justyna Szpond (IM UP)

Zespolone grupy odbić i asymptotyczne niezmienniki

Celem prezentacji jest przedstawienie Indywidualnego Planu Badawczego. Zostaną zaprezentowane tezy i założenia rozprawy doktorskiej, a także podstawowe definicje dotyczące zespolonych grup odbić. Zespolone grupy odbić zostały sklasyfikowane przez Shepparda i Todda prawie 70 lat temu. Są to skończone grupy działające na przestrzeniach rzutowych, które są generowane przez elementy będące stałe wzdłuż hiperpłaszczyzn. Jest jedna nieskończona rodzina takich grup i 34 grupy ponumerowane ze względów historycznych G_4, \dots, G_{37} . Największa grupa wśród nich składa się z 696 729 600 elementów. Zrozumienie jej struktury nie jest prostym zadaniem. W niniejszym projekcie skupię się na testowaniu różnych hipotez, w szczególności będą liczone asymptotyczne niezmienniki, takie jak stała Waldschmidta, resurgencje, regularność Castelnuovo-Mumforda i inne.

Metody badawcze, które zostaną użyte sięgają do metod geometrii rzutowej, algebry przemiennej, algebry homologicznej oraz metod komputerowych. Przy ich użyciu można testować hipotezy. Testowanie hipotez, liczenie asymptotycznych niezmienników wpływa znacząco na rozszerzenie dotychczasowych badań z obszaru algebry przemiennej i geometrii algebraicznej. W prezentacji zostanie również przedstawiona forma i struktura rozprawy doktorskiej, harmonogram pracy, finansowanie oraz dotychczasowy postęp prac i osiągnięcia.

Literatura

- [1] M. Dumnicki, B. Harbourne, U. Nagel, A. Seceleanu, T. Szemberg, and H. Tutaj-Gasińska. Resurgences for ideals of special point configurations in P^N coming from hyperplane arrangements. *J. Algebra*, 443:383–394, 2015.
- [2] G. C. Shephard and J. A. Todd. Finite unitary reflection groups. *Canadian J. Math.*, 6:274–304, 1954.
- [3] T. Bauer, S. Di Rocco, B. Harbourne, J. Huizenga, A. Lundman, P. Pokora, and T. Szemberg. Bounded negativity and arrangements of lines. *Int. Math. Res. Not. IMRN*, (19):9456–9471, 2015.
- [4] T. Bauer, S. Di Rocco, B. Harbourne, J. Huizenga, A. Seceleanu, and T. Szemberg. Negative curves on symmetric blowups of the projective plane, resurgences, and Waldschmidt constants. *Int. Math. Res. Not. IMRN*, (24):7459–7514, 2019.
- [5] M. Dumnicki, T. Szemberg, and J. Szpond. Local effectivity in projective spaces. *arXiv:1802.08699*.

Complex reflection groups and asymptotic invariants

The purpose of this presentation is to present an Individual Research Plan project. Theses and assumptions of the doctoral dissertation and basic definitions concerning complex reflection groups will be presented. Complex reflection groups were classified by Shephard and Todd almost 70 years ago. These are finite groups acting on projective spaces generated by elements fixing a hyperplane. There is one infinite family of such groups and 34 exceptional groups numbered for historical reasons G_4, \dots, G_{37} . The largest group among them consists of 696 729 600 elements. Understanding its structure and associated geometry is not a straightforward task. In this project I will focus on effective estimates or actual calculations of associated asymptotic invariants such as Waldschmidt constants, resurgencies, Castelnuovo-Mumford regularities and so forth.

I will use the following research methods: projective geometry, commutative algebra, homological algebra and computer methods. Those methods will enable testing hypotheses. Testing hypotheses, counting asymptotic invariants significantly influences the extension of existing research in the area of commutative algebra and algebraic geometry. This presentation will also show the form and structure of the dissertation, timeline, sources of funding and stage of the project and achievements.

References

- [1] M. Dumnicki, B. Harbourne, U. Nagel, A. Seceleanu, T. Szemberg, and H. Tutaj-Gasińska. Resurgences for ideals of special point configurations in P^N coming from hyperplane arrangements. *J. Algebra*, 443:383–394, 2015.
- [2] G. C. Shephard and J. A. Todd. Finite unitary reflection groups. *Canadian J. Math.*, 6:274–304, 1954.
- [3] T. Bauer, S. Di Rocco, B. Harbourne, J. Huizenga, A. Lundman, P. Pokora, and T. Szemberg. Bounded negativity and arrangements of lines. *Int. Math. Res. Not. IMRN*, (19):9456–9471, 2015.
- [4] T. Bauer, S. Di Rocco, B. Harbourne, J. Huizenga, A. Seceleanu, and T. Szemberg. Negative curves on symmetric blowups of the projective plane, resurgences, and Waldschmidt constants. *Int. Math. Res. Not. IMRN*, (24):7459–7514, 2019.
- [5] M. Dumnicki, T. Szemberg, and J. Szpond. Local effectivity in projective spaces. *arXiv:1802.08699*.

Nauki fizyczne

Physics

Lic. Jacek Gatlik

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Tomasz Dobrowolski (IF UP)

Dynamika solitonów w złączu Josephsona

Opis zjawisk nieliniowych ma fundamentalne znaczenie dla zrozumienia praw przyrody. Wiele spośród układów fizycznych wykazuje zachowanie liniowe tylko w określonym zakresie, ale jest nieliniowe poza nim. W takim przypadku, aby możliwe było kompletne zrozumienie dynamiki takiego układu, należy uwzględnić w nim opis nieliniowości. Szczególną rolę we współczesnym opisie zjawisk nieliniowych odgrywają struktury nazywane solitonami. Współcześnie koncept solitonu bywa używany do opisu wielu zjawisk pojawiających się w fizyce cząstek elementarnych, układów fizyki ciała stałego, aż po kosmologię. W szczególności w 1962 roku brytyjski fizyk B. Josephson zaprezentował model opisujący tunelowanie par Coopera pomiędzy dwoma nadprzewodnikami poprzez cienką warstwę izolatora. Rok później model ten doczekał się potwierdzenia eksperymentalnego, a w 1973 roku został uhonorowany Nagrodą Nobla. Obecnie system zbudowany z dwóch nadprzewodników rozdzielonych cienką warstwą izolatora nazywany jest złączem Josephsona. W opisie złącza Josephsona pojawia się równanie (sinus-Gordona), które również posiada rozwiązania solitonowe, w szczególności tzw. fluxon, który jest solitonem niosącym kwant strumienia magnetycznego. Projekt ten koncentruje się na dynamice fluxonów wewnątrz złącza Josephsona.

Na pierwszym etapie badań, szczególny nacisk zostanie położony na analizę wpływu zakrzywienia złącza na ruch fluxonu. Rozważony zostanie model sinus-Gordona z zależną od położenia funkcją $F(x)$, która łamie niezmienniczość translacyjną oryginalnego modelu. Funkcja $F(x)$ reprezentuje niejednorodność, która jest rodzajem bariery potencjału dla propagacji fluxonu wewnątrz złącza. Analiza oddziaływania fluxonu z zakrzywionymi regionami złącza Josephsona w przybliżeniu zmiennych kolektywnych zostanie porównana z dokładnymi wynikami otrzymanymi na podstawie modelu polowego. W zależności od kształtu złącza można spodziewać się występowania prędkości krytycznej oddzielającej od siebie dwa reżimy. W pierwszym z nich fluxon przechodzi przez zdeformowaną część złącza, podczas gdy w drugim powraca to pozycji początkowej lub zatrzymuje się w deformacji jeśli w układzie występuje dyssypacja energii. Dodatkowo można spodziewać się występowania tzw. okien rezonansowych czyli obszarów, dla których będzie występowało odbicie powyżej wartości prędkości krytycznej lub przejście poniżej tej wartości. Złącza Josephsona znalazły szereg zastosowań w nauce i technologii, a badania nad ich dalszym rozwojem cały czas trwają. Niektórymi spośród możliwych zastosowań są:

- SQUID (Superconducting Quantum Interference Devices), które są bardzo czułymi magnetometrami. Czułość SQUIDów pozwala im mierzyć pola magnetyczne na poziomie 10^{-18} T, dla porównania pole magnetyczne występujące w zwierzęcych mózгах ma wartości pomiędzy 10^{-9} T a 10^{-6} T. Ta niezwykła precyzja czyni ze SQUIDów efektywne i użyteczne narzędzie w biologii, medycynie, eksploracji minerałów oraz w zastosowaniach militarnych.
- SET (Single Electron Transistor) jest bardzo czułym przełącznikiem, który używa pojedynczych elektronów do zmiany stanu obwodu z „włączony” na „wyłączony” i vice versa.

Z powodu bardzo małego zapotrzebowania na energię i szybkości wykonywanych operacji, SET może stać się kluczem do przyszłych nanourządzeń.

Wydaje się również, że w najbliższej przyszłości złącza Josephsona znajdą możliwe zastosowania w elektronice przyszłości. Jednym z możliwych zastosowań jest elektronika oparta o RSFQ (Rapid Single Flux Quantum) wykorzystująca efekty kwantowe występujące w złączach Josephsona do przesyłania sygnałów cyfrowych. Przyszłe komputery zbudowane w tej technologii mogą być znacznie szybsze niż te tradycyjne oraz zużywać mniejsze ilości energii. Ostatnim, choć nie mniej ważnym przykładem, w którym mogą znaleźć możliwe zastosowanie złącza Josephsona, są komputery kwantowe. Ten typ komputerów pozwala rozwiązywać problemy poprzez zastosowanie różnych aspektów stanów kwantowo-mechanicznych. Opis dynamiki solitonów wewnątrz złącza Josephsona ma fundamentalne znaczenie dla przygotowania złącz o określonych własnościach. Wyniki tych badań mogą stanowić podstawy dla dalszego rozwoju zaprezentowanych wcześniej urządzeń oraz do tworzenia przyszłej elektroniki opartej o efekty kwantowe występujące wewnątrz złącza Josephsona.

Soliton dynamics in Josephson junction

The description of nonlinear phenomena is fundamental to the discovery of the laws of nature. Many physical systems are linear only within a particular area however exhibit nonlinear behavior outside it. In such cases, to fully understand the dynamics of a physical system, a description of its nonlinearity should be included. A particular role for the modern description of nonlinear phenomena is taken by structures such as solitons. At present, the concept of soliton is used to describe many phenomena appearing in the physics of elementary particles, the systems of solid-state physics to cosmology. In particular, in 1962 the British physicist B. Josephson presented a model describing the tunneling of Cooper pairs between two superconductors through a thin insulator layer. A year later this model was confirmed experimentally, and was awarded the Nobel Prize in 1973. Currently, a system composed of two superconductors separated by a thin insulator layer is called a Josephson junction. In the description of the Josephson junction the equation (sine-Gordon) appears which also has soliton solutions including the so-called fluxon that is soliton carrying the magnetic flux quantum. The project concentrates on the dynamics of the fluxon in the Josephson junction.

At the first stage, research will focus on the analysis of the influence of deformation on the fluxon motion. The sine-Gordon model with translational invariance breaking by the position dependent function $F(x)$ will be considered. The function $F(x)$ represents the inhomogeneity, which is a kind of potential barrier for the fluxon propagating in the junction. The analysis of the interaction of the fluxons with the curved regions of the Josephson junctions in the framework of the collective variables approach will be compared with exact results derived from the field equation. Depending on the shape of the junction, it can be expected that there will be a critical velocity separating two regimes. In the first regime the fluxon passes through the deformed area of the junction, while in the second it returns to the starting position or stops at the deformation if there is dissipation in the system. Additionally, one may expect the existence of the so-called resonant windows, i.e. narrow reflection regions above the critical velocity or transition regions below this velocity. The Josephson junctions have found a wide variety of science and technical applications, and research into their possible further development is continuing. Some of the possible applications are:

- SQUIDs (Superconducting Quantum Interference Devices) which are very sensitive magnetometers. Sensitivity of SQUIDs is sufficient to measure magnetic fields of order 10^{-18} T; for comparison, the magnetic fields in animal brains are between 10^{-9} T and 10^{-6} T. This unusual precision makes SQUIDs effective and useful in biology, medicine, in explorations of minerals, and in military applications.
- SET (Single Electron Transistor) a very sensitive switch that uses only single electrons to change the state of the circuit from “on” to “off” position and vice versa. Because of low power consumption and high operating speed SET could be the key for future nanotechnology devices.

It seems that in the near future the Josephson junction will find possible applications in future electronics. One of the possible applications is RSFQ electronics (Rapid Single Flux Quantum) reliant on quantum effects in Josephson junctions to process digital signals. Future computers made in this technology could be much faster than the traditional ones and with lower power consumption. Last but not least example where the Josephson junction could find possible application is quantum computing. This kind of computers can solve problems by applying different aspects of quantum mechanical states. The description of the soliton dynamics inside the Josephson junction is fundamental for the preparation of junctions with specific properties. The results of the research may provide a basis for further development of the devices presented earlier and the creation of future electronics based on quantum effects occurring in the Josephson junction.

Mgr inż. Michał Stawiarz

Academic supervisor: prof. dr hab. Władimir Mitiuszew (IF UP)

Auxiliary supervisor: dr inż. Paweł Kurtyka (INT UP)

Wyznaczanie właściwości fizycznych materiałów kompozytowych z wykorzystaniem metod przetwarzania i analizy obrazów cyfrowych oraz zaawansowanych symulacji komputerowych

Materiały kompozytowe powstają przez połączenie dwóch lub więcej materiałów, z których każdy posiadają zupełnie inne właściwości, ale pracując razem dają nowe i pożądane właściwości, takie jak wytrzymałość mechaniczna, odporność na wysoką temperaturę itp.

Modelowanie właściwości fizycznych materiałów stanowi dziś wielkie wyzwanie badawcze. Cele te można osiągnąć głównie dzięki zastosowaniu dwóch złożonych podejść: modeli analitycznych, znanych również jako równania konstytutywne, lub metod elementów skończonych (MES). Zaletą tych pierwszych jest to, że raz skonstruowany odpowiedni model matematyczny pozostaje skuteczny nawet w przypadku zmiany materiału, podczas gdy metody MES wymagają często jego pełnej rekonstrukcji przy każdej zmianie. Niejednorodności struktury na poziomie rozmieszczenia cząstek i ich wielkości stanowią cechę charakterystyczną kompozytów i mogą prowadzić do lokalnych anizotropii właściwości fizycznych materiału. Warto dodać, że nie istnieją skuteczne metody analityczne określania anizotropii rozkładu struktury uwzględniające zarówno rozmieszczenie jak i wielkość wtrąceń.

Przedmiotem wystąpienia jest przedstawienie głównych założeń metodologicznych związanych z opracowaniem metod analitycznych wyznaczania właściwości fizycznych materiałów kompozytowych w oparciu o anizotropię wynikającą z rozmieszczenia wtrąceń oraz ich rozmiarów. Informacje na temat struktury materiału pozyskane zostaną w drodze badań mikroskopowych a następnie poddane implementacji i symulacjom komputerowym.

Determination of physical properties of composite materials using digital image processing and analysis methods and advanced computer simulations

Composite materials are formed by combining two or more materials that have quite different properties, but merged to work together are provided with new and desirable properties, such as mechanical strength, resistance to high temperature etc.

Modeling the physical properties of materials is a great research challenge today. These aims can be mainly achieved with the application of two complex approaches: analytical models, also known as constitutive equations, or finite element methods (FEM). The advantage of the former approach that the right mathematical model once constructed remains valid even if the material is changed, while the FEM methods require its complete reconstruction with every change. The heterogeneity of the structure in terms of the distribution of particles and their size, as a characteristic feature of composites, can lead to anisotropy of the physical properties of the material. It is worth mentioning that there are no effective analytical methods for determining the structure distribution anisotropy taking into account the size of inclusions.

The subject of the study is to present the main methodological assumptions related to the development of analytical methods for determining the physical properties of composite materials based on anisotropy resulting from the distribution of inclusions and their size. Information on the structure of the material will be obtained through microscopic examination and then subjected to implementation and computer simulations.

Mgr Ha Nguyen Thi Thu

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Artur Błachowski (IF UP)

Badania nadprzewodników na bazie żelaza metodą spektroskopii Mössbauera

Rozprawa doktorska dotyczy zastosowania spektroskopii Mössbauera do badania mikroskopowych właściwości fizycznych układów opartych na żelazie. Metoda ta oparta jest na efekcie Mössbauera odkrytym przez Rudolfa Mössbauera w 1958 roku [1]. Spektroskopia Mössbauera umożliwia określenie stanu jonowego badanych izotopów, zajętości miejsc, kształtu fali SDW (spin-density-wave) oraz wartości przenoszonego pola nadsubtelnego na badane jądro przez sąsiadujące jony magnetyczne [2]. Przejście rezonansowe o energii 14.41-keV pomiędzy stanem podstawowym a pierwszym stanem wzbudzonym ^{57}Fe , najlepiej nadaje się do wykorzystania w badaniach eksperymentalnych, ponieważ żelazo występujące naturalnie zawiera około 2.14% izotopu ^{57}Fe . W

szczegółności transmisyjna spektroskopia Mössbauera wykorzystywana jest do badania lokalnych własności nadprzewodników na bazie żelaza (Fe-SC).

Nadprzewodniki na bazie żelaza są jednymi z najintensywniej badanych związków. Jest to podyktowane przez dwa główne czynniki: 1) nadprzewodnictwo jest związane z podsięcią żelaza, jednakże Fe i inne jony magnetyczne mogą być jednocześnie odpowiedzialne za magnetyzm; 2) obecność nowego układu perowskitu w komórce elementarnej daje początek widmu fonowemu i modyfikuje sprzężenie elektronowo-fononowe. Czynniki te sprawiają, że mechanizm odpowiedzialny za nadprzewodnictwo w rodzinie Fe-SC jest interesujący i prawdopodobnie nietypowy. Jedną z najdokładniej zbadanych rodzin nadprzewodników na bazie żelaza jest rodzina 122. Grupa ta pod postacią $AeFe_2As_2$ stanowi grupę niekonwencjonalnych nadprzewodników, w których Ae to metale ziem alkalicznych. Nadprzewodnictwo tych związków może być osiągnięte poprzez stłumienie przejścia SDW przez częściowe podstawienie chemiczne [3] lub przez zastosowanie zewnętrznego ciśnienia [4]. Pniktyd żelazowy $LaFe_2As_2$ jest stechiometrycznym związkiem nadprzewodników na bazie żelaza należącym do grupy "122" ($La_{0,5-x}Na_{0,5+x}Fe_2As_2$) [5]. Możliwość zbadania kluczowych elementów dla nadprzewodnictwa w nowej serii pniktydów żelaza w reżimie silnie domieszkowanym elektronami oraz symetrii elektronowo-dziurawej w Fe-SC jest możliwa poprzez kontrolowanie pojedynczego parametru(x), tj. podstawienia w warstwie blokowej. Charakterystyczną strukturą tych materiałów są warstwy FeAs z tetragonalnie skoordynowanymi jonami Fe^{2+} , które również odgrywają rolę w ich właściwości. Warstwy te są elektronowo aktywnymi strukturami dla konkurujących ze sobą magnetycznych i nadprzewodzących stanów podstawowych. Mimo, że układy "122" nie wykazują wysokich temperatur krytycznych, są one nadal przedmiotem zainteresowania, ponieważ można z nich wyhodować duże pojedyncze kryształy o wysokiej czystości. Daje to możliwość zbadania nie tylko nadprzewodnictwa materiałów zawierających jon "magnetyczny" (żelazo), ale także efektów anizotropii w takich układach.

W eksperymentach wykorzystywane są dwa urządzenia, są nimi: spektrometr RENON MsAa-3 oraz RENON MsAa-4. Aparatura dobierana jest w zależności od celu prowadzonego badania. Absorbery Mössbauera przygotowywane są w postaci proszku, poprzez rozdrabnianie materiału polikrystaliczny w moździerzu do postaci kryształów o rozmiarach mikrometrów. Absorbery proszkowe wykazują zalety w stosunku do monokryształów, zwłaszcza gdy badany jest rozkład parametrów nadsubtelnych. Ostatnie pomiary zostały przeprowadzone w temperaturach do 4.2 K w kriostacie Janis Research Inc. SVT-400. Widma były zbierane za pomocą spektrometru RENON MsAa-4 wyposażonego w detektor proporcjonalny z wypełnieniem Kr firmy LND. Obróbkę danych przeprowadzono za pomocą oprogramowania MOSGRAF-2009 [6]. W celu szczegółowego zbadania struktury magnetycznej, pomiary zostały przeprowadzone w zakresie temperatur 4,2 - 300 K przy użyciu spektroskopii Mössbauera ^{57}Fe linii 14,41-keV. Projekt ten ma na celu znalezienie wzajemnego oddziaływania poszczególnych magnetyzmów, które reprezentują SDW w związkach. Ponadto, badany jest również mechanizm powstawania związków na bazie żelaza.

Bibliografia:

- [1] R. L. Mössbauer, Gammastrahlung in Ir191 [Nuclear resonance absorption of gamma rays in Ir191], Z. Physik 151, 124 (1958).
- [2] N. N. Greenwood, T. C. Gibb, Mössbauer Spectroscopy, Springer Netherlands (1971).
- [3] K. Komędera, J. Gatlik, A. Błachowski, J. Żukrowski, T. J. Sato, D. Legut, and U. D. Wdowik, Phys. Rev. B 103, 024526 (2021).
- [4] A. Mitsuda, T. Matoba, S. Seike, F. Ishikawa, Y. Yamada, and H. Wada, J. Phys. Soc. Jpn. 80, SA117 (2011).

[5] A. Iyo, S. Ishida, H. Fujihisa, Y. Gotoh, I. Hase, Y. Yoshida, H. Eisaki, and K. Kawashima, *J. Phys. Chem. Lett.* 10, 1018-1023 (2019).

[6] K. Ruebenbauer, Ł. Duraj, "MOSGRAf-2009", URL <http://www.elektron.up.krakow.pl/mosgraf-2009/>.

Mössbauer spectroscopy studies of iron-based superconductors

The dissertation is about application of Mössbauer spectroscopy to investigate microscopic physical properties of iron-based systems. This method is based on Mössbauer effect discovered by Rudolf Mössbauer in 1958 [1]. Mössbauer spectroscopy enables determining the ionic state of the investigated isotopes, site-occupancy, shape of the spin-density-wave (SDW), and values of the transferred hyperfine field on the investigated nucleus from the neighbouring magnetic ions [2]. Resonant transition of 14.41-keV between the ground and first excited state of ^{57}Fe is the best Mössbauer transition in experimental research, since natural iron contains about 2.14 at % of ^{57}Fe . It is appropriate to use transition Mössbauer spectroscopy to look on local properties of iron-based superconductors (Fe-SC).

Iron-based superconductors are one of the most intensely investigated compounds. There are at least two reasons as follows: 1) the superconductivity is associated with the iron-sublattice too, but Fe and other magnetic ions simultaneously are possibly responsible for magnetism; 2) the presence of new perovskite block in the unit cell certainly gives a rise to the phonon spectrum and would modify electron-phonon coupling. Hence, it is obvious that the mechanism responsible for superconductivity in this family of Fe-SC is interesting and presumably unconventional. One of the most thoroughly investigated families of the iron-based superconductors is the 122-family. The group formulates as AeFe_2As_2 are unconventional superconductors, in which Ae are alkaline earth metal elements. Superconductivity of these compounds can be achieved upon suppression of the SDW transition by partial chemical substitutions [3] or by application of an external pressure [4]. Iron-based pnictide LaFe_2As_2 is a stoichiometric compound of the iron-based superconductors belonging to the 122-series $(\text{La}_{0,5-x}\text{Na}_{0,5+x})\text{Fe}_2\text{As}_2$ [5]. An opportunity to study the key elements for superconductivity in the new series of iron pnictides in a heavily electron-doped regime, and the electron-hole symmetry in the Fe-SC is given by controlling a single parameter(x), i.e., the substitution at block layer. The characterized structure of these materials are FeAs-layers with tetragonally coordinated Fe^{2+} ions, which also play a role in impacting their properties. These layers are the electronically active structures for the competing magnetic and superconducting ground states. Although "122" systems do not exhibit in term of high critical temperatures, they are still the interested ones since large single crystals of high purity can be grown. This gives the opportunity to investigate not only the superconductivity of materials containing the "magnetic" ion (iron), but also anisotropy effects in such systems.

There are two equipments used in experiments, which are a RENON MsAa-3 spectrometer and a RENON MsAa-4 one. It depends on the purpose of the research, the appropriate equipment is applied. The Mössbauer absorbers are prepared in the powder form, crushing polycrystalline material in the mortar to micrometer-sized crystals. Powder absorbers have some advantages over single crystal ones, especially when the hyperfine parameters distribution is investigated. The recent measurement is carried out in temperatures down to 4.2 K in Janis Research Inc. SVT-400 cryostat. The spectra are collected with RENON MsAa-4 spectrometer equipped with the LND Kr-filled proportional detector. Data procession is performed with MOSGRAf-2009 software [6]. For the

purpose of detailed investigation of the magnetic structure, the measurements are performed in the temperature range 4.2 - 300 K by using Mössbauer spectroscopy of the 14.41-keV line in ^{57}Fe . This project wishes to find the interplay of particular magnetism, which is SDW in the compounds. Moreover, the mechanism of the iron-based formation is also studied.

References:

- [1] R. L. Mössbauer, Gammastrahlung in Ir191 [Nuclear resonance absorption of gamma rays in Ir191], Z. Physik 151, 124 (1958).
 - [2] N. N. Greenwood, T. C. Gibb, Mössbauer Spectroscopy, Springer Netherlands (1971).
 - [3] K. Komędera, J. Gatlik, A. Błachowski, J. Żukrowski, T. J. Sato, D. Legut, and U. D. Wdowik, Phys. Rev. B 103, 024526 (2021).
 - [4] A. Mitsuda, T. Matoba, S. Seike, F. Ishikawa, Y. Yamada, and H. Wada, J. Phys. Soc. Jpn. 80, SA117 (2011).
 - [5] A. Iyo, S. Ishida, H. Fujihisa, Y. Gotoh, I. Hase, Y. Yoshida, H. Eisaki, and K. Kawashima, J. Phys. Chem. Lett. 10, 1018-1023 (2019).
 - [6] K. Ruebenbauer, Ł. Duraj, "MOSGRAF-2009", URL <http://www.elektron.up.krakow.pl/mosgraf-2009/>.
-

Nauki biologiczne

Biological sciences

Mgr inż. Agnieszka Tatoj (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Beata Barabasz-Krasny (IB UP)

Ekologiczne aspekty ustępowania boru mieszanego *Quercus robur*-*Pinus* (W.Mat. 1981) J.Mat. 1988 w Ojcowskim Parku Narodowym

Celem niniejszego projektu jest wskazanie czynników środowiskowych odpowiedzialnych za ustępowanie płatów boru mieszanego *Quercus robur*-*Pinus* na obszarze Ojcowskiego Parku Narodowego (OPN). Dodatkowo zakłada się uzyskanie odpowiedzi na pytania szczegółowe, m.in.:

1. Jak kształtowała się dynamika zmian płatów analizowanego rodzaju fitocenozy na terenie OPN, począwszy od lat 60-tych XX w. do czasów współczesnych? (na podstawie porównania składu gatunkowego w różnych okresach)
2. Czy na terenie OPN występują bory, czy są to już tylko stadia regeneracyjne lasów liściastych?
3. Czy stan fizjologiczny wybranych gatunków borowych w OPN różni się w stosunku do okazów pobranych w typowych płatach *Quercus robur*-*Pinus* na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej?
4. Jakie czynniki środowiskowe wpływają najbardziej na stan fizjologiczny analizowanych gatunków borowych?
5. Czy możliwe jest wskazanie podstawowych założeń do ochrony bioróżnorodności gatunków borowych w OPN i jakie są perspektywy przetrwania wytypowanych do ochrony fragmentów fitocenoz?

Badania będą przeprowadzone w dwóch etapach:

I etap – badania fitosocjologiczne wg metodyki Braun-Blanqueta (1932) płatów boru mieszanego, aktualnie występujących na obszarze OPN i ich porównanie z materiałami archiwalnymi zawartymi w opracowaniach: A. Medweckiej-Kornaś i J. Kornasia – zdjęcia fitosocjologiczne, mapa zbiorowisk OPN itd. W ramach analiz materiałów fitosocjologicznych zaplanowano, m.in.: porównanie zmian składu gatunkowego płatów boru w poszczególnych kompleksach skalnych, porównanie zmian podstawowych parametrów siedliska (L – światło, F – wilgotność, R – odczyn gleby, N – zawartość azotu glebowego) w oparciu o ekologiczne liczby wskaźnikowe wg Ellenberga (1992).

II etap – wytypowanie dwóch gatunków borowych (acydofilnych) runa, na których zostaną przeprowadzone badania fizjologiczne, mające na celu określenie „ich kondycji”, m.in. funkcjonowania aparatu fotosyntetycznego: zawartości chlorofilu, fluorescencji chlorofilu a oraz określenia ich biometrii, biomasy i stopnia destabilizacji błon komórkowych, jako wskaźników stresu środowiskowego. Gatunki acydofilne runa będą badane w płatach boru występujących w OPN oraz na obszarze Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, np. w Puszczy Dulowskiej, zlokalizowanej na dnie Rowu Krzeszowickiego, tam gdzie są obecne typowo wykształcone fitocenozy *Quercus robur*-*Pinus*. Na obydwu obszarach badawczych zostaną pobrane próby glebowe, w celu porównania warunków edaficznych. Natomiast analizy fizjologii wybranych gatunków zostaną przeprowadzone w aspekcie zmian fenologicznych: na początku, w środku i na końcu okresu wegetacyjnego, z uwzględnieniem pomiarów czynników środowiskowych (natężenia światła, temperatury powietrza i wilgotności powietrza).

W Ojcowskim Parku Narodowym nie było dotąd prowadzonych badań porównawczych dynamiki zmian składu gatunkowego boru mieszanego *Quercus robur*-*Pinus*, zwłaszcza w aspekcie

ekologicznym (eko-fizjologicznym). Oprócz wartości naukowej i dokumentacyjnej, badania te będą mieć również wyraźny aspekt praktyczny. Poprzez poznanie czynników środowiskowych odpowiedzialnych za ustępowanie tych fitocenozy, będzie można zaplanować zabiegi ochronne w wytypowanych płatach, tak aby nie nastąpiło uszczuplenie bioróżnorodności tego cennego przyrodniczo obszaru.

Ecological aspects of regression of mixed coniferous forest *Quercus robur*-*Pinetum* (W.Mat. 1981) J.Mat. 1988, in the Ojców National Park

The aim of this project is to identify the environmental factors responsible for the receding of *Quercus robur*-*Pinetum* mixed coniferous forest patches in the Ojców National Park (OPN). Additionally, it is assumed that answers to specific questions will be obtained, including:

1. How was the dynamics of changes in the patches of the analysed phytocoenosis in the OPN area, from the 1960s to the present day? (based on a comparison of species composition in different periods)
2. Are there coniferous forests in the OPN or are they only regenerative stages of deciduous forests?
3. Does the physiological condition of selected species from mixed coniferous forest in the OPN differ from the specimens collected in typical *Quercus robur*-*Pinetum* patches in Kraków-Częstochowa Upland?
4. What environmental factors have the greatest impact on the physiological state of the analysed species from mixed coniferous forest.
5. Is it possible to indicate the basic assumptions for the protection of biodiversity of species from mixed coniferous forest in OPN and what are the survival prospects of the fragments of phytocoenoses selected for protection?

The research will be carried out in two stages:

Stage I – phytosociological studies of mixed coniferous forest patches according to the Braun Blanquet methodology (1932), currently exist in the OPN area and their comparison with archival materials contained in the studies by: A. Medwecka-Kornaś and J. Kornaś – phytosociological relevés, map of OPN communities, etc. As part of the analysis of phytosociological materials, it was planned to, among others: compare changes in the species composition of mixed coniferous forest patches in individual rock complexes, compare changes in basic parameters of the habitat (L – light, F – moisture, R – soil pH, N – soil nitrogen content) based on Ellenberg's indicator values (1992).

Stage II – selecting two of undergrowth species (acidophilic) from mixed coniferous forest, on which physiological tests will be carried out to determine “their condition”, including the functioning of the photosynthetic apparatus: chlorophyll content, chlorophyll fluorescence and determining their biometrics, biomass and degree of destabilization cell membranes as indicators of environmental stress. Undergrowth acidophilic species will be studied in the coniferous forest patches occurring in the OPN and in the area of Kraków-Częstochowa Upland, e.g. in the Dulowska Forest, located at the bottom of the Krzeszowice Rift, where typical *Quercus robur*-*Pinetum* phytocoenoses are present. Soil samples will be collected in both research areas in order to compare the edaphic conditions. On the other hand, analyses of the physiology of selected species will be carried out in terms of phenological changes: at the beginning, in the middle and at the end of the growing season, taking into account the measurements of environmental factors (light intensity, air temperature and air humidity).

In the Ojców National Park, no comparative studies of the dynamics of changes in the species composition of the *Quercus robur*-*Pinetum* mixed coniferous forest have been conducted so far, especially in the ecological (eco-physiological) aspect. In addition to its scientific and documentary value, this research will also have a clear practical aspect. By understanding the environmental factors responsible for the regression of these phytocoenoses, it will be possible to plan protective measures in selected patches. This will prevent the loss of biodiversity of this valuable natural area.

Mgr Sylwia Koczanowicz (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Magdalena Nowak-Chmura (IB UP)

Auxiliary supervisor: dr n. med. Marek Asman (Śląski Uniwersytet Medyczny)

Ryzyko narażenia człowieka na infestację przez kleszcze (*Acari: Ixodida*) i choroby odkleszczowe na wybranych terenach Popradzkiego Parku Krajobrazowego

Planowane badania naukowe mają na celu pogłębienie wiedzy o występowaniu kleszczy (*Acari: Ixodida*) w faunie Polski, a szczególnie w naturalnych siedliskach Popradzkiego Parku Krajobrazowego (województwo małopolskie) i otuliny oraz wskazanie miejsc ryzyka występowania patogenów odkleszczowych na badanym obszarze, co ma w konsekwencji duże znaczenie dla zdrowia publicznego. Głównym celem dysertacji jest poznanie występowania, liczebności i aktywności kleszczy na terenie Popradzkiego Parku Krajobrazowego, ze szczególnym uwzględnieniem kleszcza pospolitego *Ixodes ricinus*, oraz wynikające z tego zagrożenie i ryzyko dla zdrowia ludzi. Przewiduje się wykazanie występowania *Ixodes ricinus* na zróżnicowanych ekologicznie stanowiskach na obszarze Popradzkiego Parku Krajobrazowego, potwierdzenie występowania innych gatunków kleszczy, a tym samym określenie ryzyka ataków kleszczy na mieszkańców i turystów parku. Planuje się określenie rytmów aktywności sezonowej kleszczy *Ixodes ricinus* na terenie parku oraz zależności aktywności od czynników abiotycznych. Znaczącym efektem przeprowadzonych badań będzie wykazanie możliwości zachorowania ludzi na choroby odkleszczowe poprzez wykonanie badań molekularnych kleszczy na obecność patogenów chorób odkleszczowych. Plany badawcze zakładają również pozyskanie surowicy pacjentów, mieszkańców obszaru Popradzkiego Parku Krajobrazowego i otuliny w celu wykonania badań przesiewowych w kierunku oznaczenia miana przeciwciał przeciwko *Borrelia burgdorferi sensu lato*. Uzupełnieniem tych badań będzie badanie ankietowe, mające na celu sprawdzenie wiedzy i świadomości mieszkańców zagrożonych obszarów, na temat kleszczy, chorób odkleszczowych i stosowanej profilaktyki. Zbiór kleszczy z roślinności zostanie wykonany na terenie Popradzkiego Parku Krajobrazowego przy pomocy metody flagowania. Kleszcze zostaną usystematyzowane według gatunku, stadium rozwojowego oraz płci w Katedrze Zoologii, Instytucie Biologii Uniwersytetu Pedagogicznego. Następnie kleszcze zostaną poddane badaniom molekularnym w kierunku przenoszonych patogenów, a surowica poddana badaniom przesiewowym metodami serologicznymi w Zakładzie Parazytologii Wydziału Nauk Farmaceutycznych w Sosnowcu, Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach. Kleszcze, ich żywicieli i przekazywane patogeny, stanowią kompleks interakcji, są ze sobą ściśle powiązane, dlatego pełny obraz dają kompleksowo prowadzone badania na większym obszarze. Wzrost zapadalności na boreliozę w południowej Polsce wskazuje na konieczność podejmowania szerokiej edukacji mieszkańców regionu, dotyczącej

szkodliwych czynników środowiskowych i monitorowania zagrożeń chorobami odkleszczowymi. Ponadto, wobec prognozowanych zmian klimatycznych (ocieplenie na kontynencie Europy) i wykazanej zależności pomiędzy aktywnością kleszczy i temperaturą, należy szczególnie brać pod uwagę zmiany w dynamice występowania kleszczy i wzrost zagrożeń chorobami odkleszczowymi. Badania biologiczne nad występowaniem kleszczy, których dotyczy praca wpisują się w strategię ochrony zdrowia człowieka, a efektem przeprowadzonych badań będzie poznanie nowych ognisk chorób odkleszczowych w Polsce. Planowany jest udział w międzynarodowych konferencjach zagranicznych, oraz cyklicznych konferencjach naukowych w Polsce, znaczących dla rozwoju polskiej akarologii i parazytologii, który ma na celu rozpowszechnienie wyników badań i umocnienie współpracy naukowej. Dotychczas nawiązano współpracę z Popradzkim Parkiem Krajobrazowym oraz uzyskano zgodę szpitala w Krynicy-Zdrój, na udostępnienie surowicy pacjentów w celu zbadania miana przeciwciał przeciwko *Borrelia burgdorferi sensu lato*. W kwietniu rozpoczęto zbiory kleszczy, zarówno w celu określenia aktywności sezonowej w poszukiwaniu żywiciela, jak również w celu poznawania miejsc bytowania *Ixodes ricinus*, badania potrwać do września bieżącego roku. Obecne wyniki zostały już przedstawione na konferencjach naukowych. Manuskrypt pt. „The potential risk of human exposure to ticks and tick borne infection of *Borrelia burgdorferi sensu lato*, *Anaplasma phagocytophilum* and *Babesia microti* in the selected recreational areas of The Poprad Landscape Park (southern Poland)” jest obecnie w trakcie przygotowywania do publikacji.

The risk of human exposure to tick infestation (Acari: Ixodida) and tick-borne diseases in the selected areas of The Poprad Landscape Park.

The aim of this research is to increase the knowledge about the occurrence of ticks (Acari: Ixodida) in the fauna of Poland, especially in the natural habitats in The Poprad Landscape Park and its buffer zone and to point out the places with the risk of tick-borne pathogens in the studied area and its consequences for public health. The main aim of the dissertation is to know more about the presence, number and activity of *Ixodes ricinus* and its threat and risk to human health. It is planned to demonstrate the presence of *Ixodes ricinus* in ecologically diverse positions in The Poprad Landscape Park, to confirm the presence of other species of ticks and to determine the risk of tick attacks on the local people and tourists. It is planned to determine the rhythm of seasonal *Ixodes ricinus* activity in The Park and the relations between tick activity and abiotic factors. One of the significant results of the research is to show the possibility of getting infected with tick-borne diseases by performing molecular tests for the presence of pathogens of tick-borne diseases. It is also assumed to obtain serum from the patients, inhabitants of The Poprad Landscape Park and its buffer zone to perform screening tests in order to determine antibodies for *Borrelia burgdorferi sensu lato*. To complement the research it is predicted to carry out a survey aimed to check the awareness and knowledge about ticks and tick-borne diseases among the local inhabitants. Ticks will be collected in The Poprad Landscape Park using the flagging method. Ticks will be organized by species, stage of development and gender at The Department of Zoology, The Biology Institute of the Pedagogical University. Then the ticks will be subjected to molecular analysis for transmitted pathogens and the serum will be subjected to screening tests using serological methods in The Department of Parasitology, School of Pharmacy in Sosnowiec, Medical University of Silesia in Katowice. Ticks, their hosts and transmitted pathogens form a complex of interactions and are closely related. Thus the importance of the full picture of research conducted in bigger areas. The increase in the number of

people suffering from boreliosis in southern Poland indicates how vital it is to educate the local people about the harmful environmental factors and to monitor the risk of tick-borne diseases. Moreover, due to predicted climate change and the relation between the activity of ticks and temperature, we should take into account the dynamics of the occurrence of ticks and the higher risk of tick-borne diseases. Biological research on the presence of ticks is a part of health strategy. It will also result in identifying the new outbreaks of tick-borne diseases in Poland.

It is planned to take part in international conferences abroad, regular scientific conferences in Poland which are significant for the development of Polish acarology and parasitology and which aim to spread the results and consolidate the scientific cooperation. So far, the cooperation with The Poprad Landscape Park has been started. The hospital in Krynica - Zdrój has given permission to use serum from the patients in order to examine antibodies for *Borrelia burgdorferi sensu lato*. The collecting of ticks commenced in April in order to determine the rhythm of seasonal tick activity while waiting for a host and to identify the places of occurrence of *Ixodes ricinus*. The research will continue until September 2021. The results have already been presented at scientific conferences. The manuscript „The potential risk of human exposure to ticks and tick borne infection of *Borrelia burgdorferi sensu lato*, *Anaplasma phagocytophilum* and *Babesia microti* in the selected recreational areas of The Poprad Landscape Park (southern Poland)” is being prepared for publication.

Mgr Piotr Dobrowolski (I)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Łukasz Binkowski (IB UP)

Auxiliary supervisor: dr Anna Potysz (Uniwersytet Wrocławski)

Losy amunicji ołowianej w osadach ekosystemów wodnych.

Uzasadnienie i cel projektu: Badania związane z zatruciami ptaków są niezwykle obszerne i wskazują na gigantyczną skalę zanieczyszczenia tych zwierząt i ogromną toksyczność ołowiu na wszystkie organizmy żywe. W swojej pracy chcę zwrócić uwagę na fakt, iż losy śrutu ołowianego zdeponowanego w osadach, poza wspomnianym aspektem nie są w pełni poznane. Osady są stałym elementem środowisk wodnych, jednocześnie znacząco się od siebie różnią przez skład, uziarnienie czy położenie geograficzne. Co prawdopodobnie przekłada się na inne implikacje chemiczne i ekologiczne zalegających w nich śrutów. Dodatkowo wpływ obecności różnych gatunków roślin, zwierząt jak i mikroorganizmów na śruciny nie był jeszcze badany. Warto zaznaczyć, że badania dotyczące śrutu ołowianego skupiają się tylko na ołowiu, w tej pracy planuje rozszerzyć obszar badań o kolejne dwa pierwiastki występujące we śrutach, antymon i arsen. Ich rola i wpływ na środowisko w aspekcie depozycji śrutu również nie są jeszcze poznane.

Celem projektu jest analiza losów ołowianych śrucin w osadach dennych zbiorników wodnych, a także badanie ich roli w degradacji zdeponowanych śrucin. Są to zagadnienia jeszcze nie w pełni poznane zarówno w kraju, jak i na świecie. Planowane badania ekotoksykologiczne mają charakter kompleksowy oraz będą dotyczyły zagadnień od chemii środowiskowej, przez ekologię, aż po zagadnienia ogólnobiologiczne. Do najważniejszych elementów badań będą należały:

- 1) Oszacowanie liczby śrutów w ekosystemach wodnych na terenach wybranych w sposób umożliwiający reprezentatywne pokrycie kraju.
- 2) Identyfikacja czynników abiotycznych (pH, skład i typ osadu) wpływających na degradację ołowiu oraz oszacowanie okresu zalegania śrutu ołowianego w danych warunkach środowiskowych.
- 3) Identyfikacja czynników biotycznych (obecność mikroorganizmów, ekstraktów korzeniowych) wpływających na degradację ołowiu oraz oszacowanie okresu zalegania śrutu ołowianego w danych warunkach bio-środowiskowych.
- 4) Oszacowanie siły wpływu czynników biotycznych (mikroorganizmów i ekstraktów korzeniowych) na erozję śrutu ołowianego.
- 5) Oszacowanie wpływu ługowanych pierwiastków ze śrutów na kształtowanie się warunków bio-środowiskowych w osadach (przeżywalność mikroorganizmów).
- 6) Poznanie struktury śrucin i ich faz degradacji w warunkach środowiskowych

Metody, które zostaną wykorzystane podczas badań:

- 1) Podstawowe badania liczby śrutów występujących w ekosystemach przez ich zliczanie z próbek pobranych na terenach badawczych
- 2) Analizy makroskopowe śrutów realizowane metodą BET oraz mikroskopią skaningową
- 3) Symulacje laboratoryjne; symulacje w mikrokosmach; analizy parametrów fizykochemicznych wody, osadów, aktywności bakterii i ekstraktów korzeniowych wpływających na roztworzenie śrutów
- 4) Oznaczenia metali (ołów, arsen, antymon) w osadach przy użyciu AAS lub ICP-MS

Znaczenie badań:

Zakres prowadzonych badań pozwoli określić obszar i częstość występowania śrucin w polskich ekosystemach wodnych. Dzięki temu możliwe będzie przybliżenie i sprecyzowanie skali problemu jaki stanowią śruciny zalegające w polskich środowiskach wodnych. W dalszej części dzięki symulacjom w mikrokosmach, projekt ten pomoże wyjaśnić mechanizmy (biologiczne i abiotyczne) wpływające na uwalnianie ołowiu i towarzyszących mu pierwiastków ze śrutu do osadów, zatem pomoże w identyfikacji czynników przyspieszających oraz hamujących to specyficzne zanieczyszczenie środowiska.

Forma rozprawy i finansowanie: Rozprawa będzie napisana w formie spójnych tematycznie artykułów opublikowanych lub przyjętych do druku w czasopismach naukowych, opatrzonych wstępem i zakończeniem. Podstawowym źródłem finansowania projektu jest stypendium Szkoły Doktorskiej oraz fundusze otrzymane z Projektu Badawczego Doktoranta Szkoły Doktorskiej (PBSD). Finalny budżet projektu zależy od otrzymania finansowania zewnętrznego przez Grant Preludium NCN. Szacunkowy budżet projektu wynosi około 170 000 zł.

The fate of lead pellets in sediments of water ecosystems

Main points of the project: Research connected with bird poisoning are very extensive and indicate a giant scale of contamination of animals and show the great toxicity of lead on many other animal species. In my doctoral dissertation I want to note that the fate of lead pellets deposited in the sediments are not fully known. Sediments are permanent element of any water environment, at the

same time they differ significantly from each other by composition, graining or geographical location. These differences may imply different chemical and ecological impact on spent lead pellets deposited in sediments. Additionally, the impact of different species of plants, animals and microorganisms was not examined yet. It is worth mentioning that research conducted on lead pellets Focus only on lead. In this dissertation I will expand the area of study by two elements that also exist in lead pellets, Antimony and Arsenic. Their role and impact on environment in aspect of deposition of lead pellets in sediments are not known.

Main objective of this project is the analyse of the fate of lead pellets in sediments of water ecosystems and a study of the role of sediments in disintegration of deponated lead pellets. These are the topics that has never been thoroughly researched not only in our country, but also in the whole world. Ecotoxicological research planned have complex character and will be based on environmental chemistry, ecology and biological studies. The most important elements of the research will include:

- 1) Estimation of the numbers of lead pellets in water ecosystems in research areas selected to allow representative coverage of the country.
- 2) Identification of abiotic factors (pH, composition and type of sediment) influencing the degradation of lead pellets and estimation of the residence time of lead shots under given environmental conditions.
- 3) Identification of biotic factors (presence of microorganisms, root extracts) influencing the degradation of lead pellets and estimation of residence of lead shot under given bio-environmental conditions.
- 4) Estimation of the strength of the influence of biotic factors (microorganisms and root extracts) on lead shot erosion.
- 5) Estimation of the influence of leached elements from shots on the development of bio-environmental conditions in sediments (survival of microorganisms).
- 6) Understanding the structure of lead pellets and their degradation phases under environmental conditions.

Methods:

- 1) Basic verification of amount of deposited lead pellets in ecosystems by counting them from samples taken from research sites.
- 2) Macroscopic analyzes of lead pellets implemented by BET and scanning microscopy methods.
- 1) Laboratory simulations; simulations in microcosms; analysis of water physicochemical parameters, analysis of sediments and activity of bacteria influencing degradation of lead pellets.
- 3) Determination of metals (Lead, Arsenic, Antimony) in sediments by AAS or ICP-MS methods.

The importance of research: The range of conducted research may determine the area and frequency of lead deposition in Polish water ecosystems. Thanks to them it will be possible to show the scale of the problem which spent lead pellets in water ecosystems are. By the simulations in microcosms, this project will help to explain the mechanisms affecting the lead, arsenic and antimony release from the spend pellets to the water ecosystem sediments. This thesis will also show the factors that accelerate and inhibit this pollution process.

Form of the dissertation and financing: The dissertation will be written in the form of thematically coherent articles published or accepted for publication in scientific journals, with an introduction and ending. The main source of financing for the project is the Doctoral School Scholarship and the funds received from the PhD Research Project of the Doctoral School (PBSD). Final budget of the project depends on external financing by the NCN Grant Preludium. The estimated budget of the project is approximately 170 000 PLN.

**Geografia społeczno-
ekonomiczna i gospodarka
przestrzenna**

**Social and Economic
Geography, Land Management**

Dr Artur Jach-Chrząszcz (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Witold Wilczyński (IG UP)

Społeczność węgierska w wybranych krajach sąsiadujących z Węgrami

Realizacja postanowień, które zostały zatwierdzone 4 czerwca 1920 roku Traktatem w Trianon pomiędzy państwami Ententy i Węgrami podczas paryskiej konferencji pokojowej, w istotny sposób przyczyniły się do zmian terytorialno-ludnościowych w regionie Europy Środkowej i Wschodniej. Klęska Austro-Węgier w I Wojnie Światowej i późniejszy rozpad wielonarodowościowej monarchii umożliwił państwom zwyciężskim proklamowanie między innymi Królestwa Serbów, Chorwatów i Słoweńców, Czechosłowacji oraz przyłączenie Siedmiogrodu do Rumunii. Utrata niemal dwóch trzecich ziem historycznego terytorium (często bogatych w liczne surowce mineralne czy posiadających dostęp do morza) mogących mieć istotny wpływ na odbudowanie zniszczonej wojną gospodarki państwa węgierskiego, w kolejnych dekadach okresu międzywojennego przyczyni się do aktywnej polityki mającej na celu rewizjonizm terytorialny. Działania te nie będą motywowane chęcią odzyskania wszystkich utraconych ziem, a tylko tych zamieszkiwanych przez węgierską mniejszość. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, iż w wyniku utraty blisko dwóch trzecich ziem w następstwie Trianon, populacja Węgier zmniejszyła się w stosunku do historycznych terenów o 62 proc., z czego 30 proc. stanowili etniczni Węgrzy. O ile polityczny dyskurs na szczeblu rządowym poruszający kwestie rewizjonizmu terytorialnego został pierwotnie zażegnany w 1975 roku przez Sekretarza generalnego KC Węgierskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej Jánosa Kádára, który przewodnicząc węgierskiej delegacji podczas Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE) podpisał porozumienie helsińskie zobowiązujące kraj do wyrzeczenia się wszelkich rewizjonistycznych roszczeń granicznych. O wadze wspomnianej konferencji może świadczyć chociażby wypowiedź przyszłego premiera niepodległych Węgier Józsefa Antalla, który w 1990 roku na II Zjeździe MDF powiedział, że historycznie potępia pakt zawarty w Trianon, jednak w imieniu całej partii zdaje sobie sprawę, że za sprawą podpisanego porozumienia w Helsinkach, Węgry zobowiązały się do rezygnacji z jakichkolwiek prób mających na celu dokonanie zmian granic terytorialnych przy użyciu siły. Podtrzymanie deklaracji złożonej w Helsinkach przez pierwszy niepodległy węgierski rząd po transformacji ustrojowej i jej kontynuacja przez kolejne obozy polityczne sprawujące władzę na Węgrzech nie oznaczała, że węgierska mniejszość zamieszkująca „potrianońskie” terytoria państw sąsiadujących z Węgrami nie otrzymywała w mniejszym lub większym stopniu wsparcia z Budapesztu.

Dysertacja doktorska pt. „Społeczność węgierska w wybranych krajach sąsiadujących z Węgrami” ma na celu przedstawienie przemian w perspektywie społecznej, ekonomicznej i politycznej wybrane obszary geograficzne tj. Siedmiogród (Rumunia), Felvidék (Słowacja), Zakarpacie (Ukraina) oraz Wojwodina (Serbia) zamieszkiwane w następstwie Traktatu w Trianon przez węgierską mniejszość narodową. Autor obok wspomnianej powyżej metody „zewnątrznego” wsparcia przez władze węgierskie, postara się znaleźć czynniki, które węgierskiej mniejszości narodowej zamieszkującej wymienione obszary geograficzne uniemożliwiły przez ponad sto lat zatracenie poczucia przynależności do narodu węgierskiego.

W trakcie wystąpienia mającego na celu przedstawienie zagadnienia wybranego obszaru badań własnych, autor w pierwszej kolejności opierając się na części teoretycznej odwoła się do opracowanego przez węgierskich etnografów podziału węgierskich mniejszości narodowych zamieszkujących państwa Europy Środkowej, co umożliwi pewną klasyfikację opisywanych w dysertacji obszarów geograficznych. W drugiej części wystąpienia, autor przedstawi część wyników opracowanych dzięki zrealizowanym badaniom ilościowym, które udowodnią, iż większość społeczeństwa węgierskiego uważa, że występuje państwo sąsiadujące z Węgrami, w którym prawa węgierskich mniejszości narodowych nie są przestrzegane. Celem dokładnego zobrazowania przedstawiona zostanie skala uwzględniająca także państwa wchodzące w skład obszarów geograficznych opisywanych w dysertacji. W części kończącej wystąpienie, autor postara się zinterpretować przedstawiane wyniki odwołując się do wybranych przykładów mogących wyjaśnić dane zjawisko.

Słowa kluczowe: Węgierskie mniejszości narodowe, Traktat w Trianon, Geografia społeczna, Geografia polityczna, Prawa mniejszości narodowych, Europa Środkowa, Węgry

Hungarian communities in selected countries neighbouring Hungary

The implementation of the provisions of the Treaty of Trianon approved on June 4th 1920 and agreed upon between the Entente countries and Hungary during the Paris peace conference significantly contributed to the territorial and population-related changes in both Central and Eastern Europe. The defeat of Austro-Hungary in World War I and the subsequent disintegration of the multinational monarchy allowed the victorious countries to proclaim, inter alia, the existence of the Kingdom of Serbia, Croatia, Slovenia, Czechoslovakia, as well as to annex Transylvania that was granted to Romania. The loss of almost two-thirds of the lands of the historical territory (that were often rich in various minerals or were characterized by an easy access to the sea) that could have had a significant impact on the reconstruction of the Hungarian economy destroyed by the war later on contributed to the Hungarians actively pursuing the policy aimed at territorial revisionism in the following decades of the interwar period. Said actions were not motivated by the desire to recover all the lost lands, but only to reclaim those inhabited by the Hungarian minority. It should be noted at this point that as a result of the loss of nearly two-thirds of the land due to the adoption of the Treaty of Trianon, the population of Hungary decreased by 62% in relation to the historical numbers. What is more, 30% of them were ethnic Hungarians. The political discourse crisis at the governmental level pertaining to the issue of territorial revisionism was initially averted in 1975 by the Secretary General of the Central Committee of the Hungarian Socialist Workers' Party, János Kádár, who supervised the Hungarian delegation at the Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE). He signed the Helsinki Treaty, that required the country to stop any revisionism-oriented undertakings pertaining to its borders. The importance of the aforementioned conference is evidenced by, inter alia, the statement of the future prime minister of independent Hungary, József Antall, who - in 1990, at the 2nd MDF Congress - said that he historically condemned the Treaty of Trianon, but - on behalf of the party as a whole - was aware that due to the agreement signed in Helsinki, Hungary had undertaken to refrain from any attempts to change its territorial borders by force. The decision to uphold the declaration made in Helsinki by the first independent Hungarian government after the political transformation and compliance with it by subsequent political camps ruling in Hungary did not mean that the Hungarian minority inhabiting the "post-

Trianon" territories of countries neighboring Hungary had not received a greater or lesser support from Budapest.

This doctoral dissertation entitled "Hungarian communities in selected countries neighboring Hungary" aims to showcase changes in social, economic, and political approach in selected geographical areas, i.e. Transylvania (Romania), Felvidék (Slovakia), Transcarpathia (Ukraine), and Vojvodina (Serbia) that were inhabited - as a result of the Treaty of Trianon - by the Hungarian minority. Apart from the aforementioned method of "external" support provided by the Hungarian authorities, the author is also going to attempt to identify factors that prevented the Hungarian national minority living in the discussed geographical areas from losing the sense of belonging to the Hungarian nation for over a hundred years.

During the presentation aimed at elaborating on the issue strictly connected with the selected area of his own research, the author, relying on the theoretical part of the dissertation, is going to refer to the division of Hungarian national minorities living in Central European countries proposed by Hungarian ethnographers, which will enable for the classification of the geographical areas discussed in the paper. In the second part of the presentation, the author is going to focus on results obtained thanks to a quantitative examination carried out, which will prove that the majority of the Hungarian nation believes that there is a state neighboring Hungary, in which the rights of the Hungarian minority are not respected. A scale will be also presented that will focus on countries being parts of the geographical areas described in the dissertation. In the part concluding the presentation, the author is going to attempt to interpret the provided results by referring to selected examples explaining the phenomenon elaborated on.

Keywords: Hungarian national minorities, Treaty of Trianon, Social geography, Political geography, Rights of national minorities, Central Europe, Hungary

Mgr Krzysztof Kowalczyk (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Agnieszka Kwiatek-Softys (IG UP)

Identyfikacja i ocena miejskich krajobrazów estetycznych

Problematyka estetyki krajobrazu w geografii ma dość długą tradycję, tak na gruncie geografii fizycznej jak i geografii społeczno-ekonomicznej, stanowi również pole badawcze estetyki, architektury krajobrazu, urbanistyki czy psychologii środowiskowej. Zagrożenie dewastacją i degradacją krajobrazów staje się coraz powszechniejsze nie tylko w Polsce. Kwestie deestetyzacji krajobrazu miast, jego jakości (szczególnie w ze względu na walory fizjonomiczne) zwraca uwagę nie tylko naukowców, ale też publicystów i zwykłych ludzi. Dostrzeżono, że piękno krajobrazu ma m.in. wpływ na: jakość naszego życia (np. wydajność pracy, efektywny wypoczynek), wartość ekonomiczną krajobrazu (np. atrakcyjność inwestycyjną, cenę nieruchomości) czy rozumiany ogólnie rozwój. Wysoka atrakcyjność krajobrazu miejskiego często wynika z procesu estetyzacji, jakiemu poddana została dana przestrzeń w wyniku planowej rewitalizacji, czy polityki odnowy krajobrazu miejskiego, co prowadzi czasem do uruchomienia innych procesów (tym razem społeczno-ekonomicznych) pod postacią np.: gentryfikacji, komercjalizacji, elitaryzacji czy

turystyfikacji (niesłusznie uważanych wyłącznie za niekorzystne zjawiska). Zainteresowanie geografów krajobrazem estetycznym wynika nie tylko z potrzeb użytecznych i poznawczych, ale też współczesnych wymagań np. planowania przestrzennego (uwarunkowania estetyczno-kompozycyjne jako element ładu przestrzennego, będącego celem gospodarki przestrzennej) zarządzania krajobrazem (ochrona krajobrazu w tym wartości estetyczno-widokowych wg tzw. „ustawy krajobrazowej”), ale również ze względu na potrzebę zrównoważonego rozwoju.

Ponad 80% naszego zmysłowego obierania rzeczywistości odbywa się za pomocą zmysłu wzroku, dlatego badania dotyczące krajobrazów wizualnych są konieczne i stanowią główne pole badań w ramach nurtu fizjonomicznego i estetycznego w geografii krajobrazu kulturowego. Dotychczasowe badania dotyczące walorów estetycznych krajobrazów miejskich opierały się o metody bonitacji punktowej, oceny (fotowizualne) widoków czy badania społeczne dotyczące preferencji. W każdym z tych badań do krajobrazu miejskiego podchodzi się z punktu widzenia urbanistyki i urbomorfologii niejako oceniając/waloryzując poszczególne komponenty przestrzeni miejskiej w poszukiwaniu elementów budujących krajobrazy estetyczne. Tą drogą dochodzimy do badań kompozycji lub zasobów krajobrazowych, zapewniających powtarzalność wyników ale nie dających pożądanego efektu – identyfikacji krajobrazu estetycznego. Postuluję się zatem by krajobrazy oceniać w sposób kompleksowy/holistyczny i wyłącznie w takim ujęciu dobierać wskaźniki. Poważnym problemem pozostaje dobór podstawowej jednostki przestrzennej do analizy krajobrazu miejskiego – najczęściej są to kwartały zabudowy lub wnętrza urbanistyczne. Próbę holistycznego spojrzenia na krajobraz miejski – w tym dobór podstawowych jednostek przestrzennych i sposobu oceny – prezentuje autorska metoda oceny wartości estetycznej krajobrazu miejskiego. Jej przydatność i powtarzalność przetestowana została na przykładzie miasta małego (Krzeszowic) oraz średniego (Wieliczki) i stanowi element badań pilotażowych do pracy doktorskiej. Ze względu na informatyzację metody wykorzystujące obserwację bezpośrednią są coraz rzadsze, ale wciąż stanowią najlepsze źródło informacji o przestrzeni geograficznej, dlatego stanowią główny element metody badawczej. Prezentowane badania stanowią pewną propozycję i głos w dyskusji geografów nad problematyką oceny estetycznej krajobrazu.

Identification and assessment of urban aesthetic landscapes

The issue of landscape aesthetics in geography has quite a long tradition, both in terms of physical geography and socio-economic geography, it is also a research field of aesthetics, landscape architecture, urban planning and environmental psychology. The threat of devastation and degradation of landscapes is becoming more and more common not only in Poland. The issues of de-aestheticizing the urban landscape and its quality (especially due to its physiognomic qualities) are not only drawn to scientists, but also journalists and ordinary people. It has been noticed that the beauty of the landscape is impact on: the quality of our life (e.g. work efficiency, effective rest), the economic value of the landscape (e.g. investment attractiveness, real estate price) or generally understood development. The high attractiveness of the urban landscape often results from the process of aestheticization to which a given space has been subjected as a result of planned revitalization or the policy of renewing the urban landscape, which sometimes leads to the launch of other processes (this time socio-economic) in the form of e.g. gentrification, commercialization, elitization or tourismification (wrongly considered only unfavorable phenomena). The interest of geographers in the aesthetic landscape results not only from utilitarian and cognitive needs, but

also from contemporary requirements, e.g. spatial planning (aesthetic and compositional conditions as an element of spatial order, which is the purpose of spatial management), landscape management (landscape protection, including aesthetic and visual values according to the so-called "Landscape Act"), but also due to the need for sustainable development.

Over 80% of our sensory reality peeling is done through the sense of sight, therefore research on visual landscapes is necessary and constitutes the main field of research within the physiognomic and aesthetic trend in the geography of cultural landscape. Previous studies on the aesthetic values of urban landscapes have been based on the methods of scoring evaluation, (photo-visual) assessment of views or social research on preferences. In each of these studies, the urban landscape is approached from the point of view of urban planning and urbomorphology, in a way evaluating/valorizing individual components of urban space in search of elements that build aesthetic landscapes. This way we come to the study of landscape composition or resources, ensuring the repeatability of results but not giving the desired effect - identification of the aesthetic landscape. Therefore, I postulate that landscapes should be assessed in a comprehensive / holistic manner and only in this approach should be selected indicators. The selection of the basic spatial unit for the analysis of the urban landscape remains a serious problem - most often these are building quarters or urban enclosures. An attempt at a holistic view of the urban landscape - including the selection of basic spatial units and methods of assessment - is presented by the author's method of assessing the aesthetic value of the urban landscape. Its usefulness and repeatability was tested on the example of a small town (Krzeszowice) and a medium-sized town (Wieliczka) and is part of a pilot study for a doctoral dissertation. Due to computerization, methods using direct observation are less and less frequent, but they are still the best source of information about geographical space, therefore they constitute the main element of the research method. The presented research is a proposal and a voice in the geographers' discussion on the issue of the aesthetic landscape assessments.

Mgr Etienne Gatera

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Sławomir Kurek (IG UP)

Wpływ rozwoju gospodarczego na drugie przejście demograficzne na przykładzie Rwandy

Koncepcja przejścia demograficznego odnosi się do spadku płodności i umieralności, które nastąpiło w krajach rozwiniętych w XVIII i XIX wieku oraz II w połowie XX wieku w pozostałych częściach świata. W latach 1950-70 -współczynnik dzietności wynosił poniżej 3 dzieci na kobietę, a w 2000 r. poniżej 1,5. Termin drugie przejście demograficzne został wprowadzony przez R. Lesthaeghe i Van de Kaa w 1986 r. i dotyczy głównie krajów wysoko rozwiniętych ze względu na czynniki rozwoju gospodarczego, takie jak edukacja, zdrowie, siła robocza, udział kobiet w rynku pracy, industrializacja i czynnik urbanizacji. W Afryce Subsaharyjskiej równoczesny spadek płodności w poszczególnych krajach nastąpił w 2000 r. ze względu na lepszy dostęp do edukacji dla dziewcząt i

kobiet, zmianę zachowań prokreacyjnych, poprawę metod planowania rodziny ; sytuacja gospodarcza spowodowała również silny popyt na pracę kobiet zamiast wzrostu populacji.

Po ludobójstwie na Tutsi w 1994r. tempo wzrostu populacji w Rwandzie gwałtownie wzrosło i stało się niekontrolowane, osiągając ponad 6.17 dzieci na kobietę w 1995 r., a następnie zmniejszyło się do 4,1 w latach 2019-20. Dlatego też niniejsza praca ma na celu zbadanie wpływu rozwoju gospodarczego na drugie przejście demograficzne w Rwandzie.

Badania będą koncentrować się na uzyskaniu odpowiedzi na następujące pytania badawcze: czy przemiany wchodzące w skład drugiego przejścia demograficznego i jej rozprzestrzeniają się w Rwandzie?, Jakie jest zróżnicowanie ików edukacji, zdrowia i zasobów siły roboczej w Rwandzie. W badaniach do pozyskania danych zostaną wykorzystane zarówno techniki pierwotne jak i wtórne. Metody będą obejmować badania ankietowe, a do analizy zebranych danych statystycznych w układzie przestrzennym posłużą metody autokorelacji przestrzennej (lokalny model Morana). Źródłem danych wtórnych będą raporty National Institute of Statistics of Rwanda, Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, i inne różne raporty danych. Celem badania będzie określenie roli czynników rozwoju gospodarczego wpływających na rozwój procesów związanych z drugim przejściem emograficznym na przykładzie Rwandy. Wyniki badań mogą mieć znaczenie dla polityki planowania rodziny w przyszłości.

The impact of economic development on the second demographic transition (SDT) case of Rwanda

The word demographic transition refers to the diminution and declines in fertility and mortality that happened in the developed countries in the 18th &19th century and in the middle 20th century in the rest of the world. The total fertility was below three children per women in 1950-70 and bellow 1.5 in 2000. The term second demographic transition (SDT) was introduced by R. Lesthaeghe & Van de Kaa in 1986, Most focus on developed countries because of their economic development factors, Such as education, health, labor force, women's participation in the labor market, industrialization and urbanization factor. In sub-Saharan Africa (SSA), the concomitant decline in fertility occurred in countries in 2000 due to improved access to education for girls and women, women's empowerment, which delayed first sexual contact, improved family planning methods and longer birth intervals; the economic situation also led to a strong demand for female labour instead of increasing the population.

After the 1994 genocide against Tutsi. The population growth rate in Rwanda boomed and become uncontrollable with 6.17 children per woman in 1995 to decline to 4.1 in 2019-20. However, this study aims to investigate the effect of economic development on the second demographic transition (SDT) in Rwanda.

The research will focus on responding to these Assumptions. There is a spread of the SDT in Rwanda. Secondly; Education, Health and Labour force indicators catalyse the spreading-up of the SDT in Rwanda. We considered using both secondary and primary data techniques, using survey Research during the gathering of data and spatial autocorrelation methods (local Moran's model) will be used to analyse the collected statistical data spatially. We will review and analyses findings reports from the National Institute of Statistics of Rwanda (NISR), World Bank (WB), International Monetary Fund

(IMF), and other various data reports that will help us to confirm or reject our hypothesis. Thus, The objective of the study will be to determine the role of economic development factors influencing the development of processes associated with the second demographic transition using the example of Rwanda. The findings may have implications for family planning policy in the future.

Nauki o polityce i administracji

Political Science and Public Administration

Mgr Shepherd Mutsvara (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Joanna Bar (INoPiA UP)

Academic supervisor: prof. dr Ellen Desmet (Ghent University, Belgium)

Uchodźcy ekonomiczni: analiza prześladowań i przesiedleń w nowej, globalnej erze

Niniejsze badania opierają się na interdyscyplinarnych perspektywach metodologicznych w celu zmierzenia się ze wciąż aktualnym zagadnieniem osób uciekających z państw swojego pochodzenia ze względu na trudności ekonomiczne. Biorąc pod uwagę to, że ich trudne położenie nie zostało adekwatnie uwzględnione w Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 roku, ani w jej Protokole z 31 stycznia 1967 roku, z której to definicja uchodźcy została wprowadzona do prawa azylowego Unii Europejskiej; zostaje postawione pytanie: „w jaki sposób prawo międzynarodowe uwzględnia/powinno uwzględniać sytuację osób opuszczających swój kraj pochodzenia w związku z trudnościami ekonomicznymi?”. Kwestia ta jest usytuowana w kontekście narastającej liczby osób przemieszczających się wewnątrz, jak i poza kontynent afrykański jako rezultat deprivacji społeczno-ekonomicznej, która jest problemem systemowym będącym produktem represyjnego porządku świata. By odpowiedzieć na to pytanie, poddaje się badaniom utajnione efekty programów liberalizacji gospodarczej, dotyczących przesiedleń transgranicznych i prześladowań w Afryce Subsaharyjskiej. Bazując na Ugandzie (kraju przyjmującym uchodźców) i Erytrei (kraju wysyłającym uchodźców) jako głównych studiach przypadku, wysuwa się empiryczne stwierdzenie, że liberalizacja gospodarcza stała się poważną formą prześladowań gospodarczych, które to Urzędnicy ds. ustalania statusu uchodźcy (RSDO's) powinni wziąć pod uwagę przy ocenianiu wniosków o azyl. „Uchodźcy ekonomiczni” są oznakowani jako niezastugujący na wsparcie, mimo że większość uchodźców i osób ubiegających się o azyl, ucieka z krajów, w których upadek gospodarczy, niestabilność polityczna, ubóstwo i prześladowania są ze sobą nierozzerwalnie połączone. Niepewność co do praktyk międzynarodowych i procesów ustalania statusu uchodźcy, by uwzględnić w nich inne formy doznanych krzywd, jest jeszcze bardziej skomplikowana przez zatarcie się granic pomiędzy kategoriami takimi jak: migranci, osoby ubiegające się o azyl i uchodźcy. Badanie wykorzystuje podejście wielowymiarowe przy opracowywaniu wytycznych dla Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) oraz krajowych organów do spraw przyznawania azylu, w sprawie ucieczki uchodźców przed nędzą gospodarczą. Co więcej, przedstawia również wskazówki, co do tego, w jaki sposób badać zastosowanie zasad podziału obciążeń, by zdeterminować politykę gospodarczą, w taki sposób, by sprawiłyby, że obozy dla uchodźców stałyby się opłacalne ekonomicznie i były w stanie zahamować ruchy wtórne.

Słowa kluczowe: uchodźcy ekonomiczni, liberalizacja gospodarcza, przemieszczanie się ludności, prześladowania, globalizacja, przesiedlenia

Tłumaczenie: Magdalena Krysiak, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Economic refugees: an analysis of persecution and displacement in the new global era

This study draws on different disciplinary and methodological perspectives in order to tackle the complex and topical issue of persons fleeing their country of origin because of economic hardship. Considering the predicament of such persons has not been adequately addressed by the Convention Relating to the Status of Refugees of 1951 and its Protocol of 31 January 1967, whose definition of a refugee has been included in European Union asylum law, the study asks the question: 'how should international refugee law consider the situation of persons fleeing their country of origin due to economic hardship?' This is situated in the context of increasing numbers of people moving within and beyond Africa as a result of economic deprivation that is systemic and the product of a coercive world order. The question is answered by examining the latent effects of economic liberalization programmes on cross-border displacement and persecution in Sub-Saharan Africa. Using Uganda (refugee reception country) and Eritrea (refugee sending country) as prime case studies, the empirical claim is that economic liberalization has become a serious form of economic persecution which Refugee Status Determination Officers (RSDO's) should consider when assessing asylum claims. 'Economic refugees' are labelled as undeserving and yet most refugees and asylum seekers hail from countries where economic failure, political instability, poverty, and persecution are indissolubly linked. The hesitancy in international practice and Refugee Status Determination (RSD) procedures to consider other forms of harm is further complicated by the blurred lines between the categories of migrants, asylum seekers, and refugees. The study thus employs a multivariate approach in coming up with guidelines for the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) and national asylum authorities on refugees fleeing economic hardship. Further guidance is provided as to how the principles of burden-sharing can be explored as a way of determining an economic policy which makes refugee camps economically viable to contain secondary movements in refugee camps.

Keywords: economic refugees, economic liberalization, displacement, persecution, globalisation

Mgr Łukasz Żądło (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Joanna Bar (INoPiA UP)

Angola i Mozambik – porównanie wstępne

Porównywanie państw leżących na kontynencie afrykańskich jest niezwykle ciężkie, choćby ze względu na fakt ograniczonej dostępności materiałów oraz słabej unifikacji informacji nawet wewnątrz jednego państwa. Jednak aby zacząć porównywać struktury państw i szeroko rozumiane systemy polityczne należy w pierwszej kolejności przyrzeć się aspektom oraz czynnikom, które mają znaczący wpływ na wygląd tych systemów, a nie są do końca zależne od decyzji politycznych. Takimi czynnikami są przede wszystkim położenie geograficzne, klimat, struktura etniczna, struktura demograficzna, religijna danego państwa. To właśnie te niezależne w większości czynniki mają znaczący wpływ choćby na posiadane surowce naturalne, czy też używane języki w danym państwie. Wpływ na obecny wygląd systemów politycznych mają również czynniki historyczne, takie jak okres

kolonializmu, czy też dziedzictwo kolonialne. Tak szerokie wstępne ujęcie temu jest niezbędne przed dalszą analizą historyczną, polityczną, społeczną, a także ekonomiczną.

W tym wystąpieniu zostaną zaprezentowane wszystkie wyżej wymienione czynniki wraz z czynnikami historycznymi do roku 1960. Z kolei współczesna sylwetka badanych państw zostanie zaprezentowana głównie na podstawie danych z roku 2018 z kilkoma wyjątkami, w których nie było dostępnych danych i zostały wykorzystane dane z roku 2017. Zostaną również zaprezentowane różnice w omawianych aspektach, które mają ogromny wpływ na współczesny wygląd systemów politycznych Angoli oraz Mozambiku. Głównym celem wystąpienia jest zaprezentowanie różnic i podobieństw w podstawowych elementach struktury obu państw. Różnice te są niezwykle kluczowe ponieważ rzutują one na wszystkie inne elementy, która są kluczowe dla struktury obu państw.

Wszystkie zebrane i przeanalizowane dane pochodzą z roczników statystycznych badanych państw oraz ich instytucji zajmujących się statystyką dla całego państwa, ale również dla poszczególnych prowincji. Podczas zbierania danych wykorzystywane były również zasoby cyfrowe instytucji międzynarodowych takich jak Międzynarodowy Fundusz Walutowy lub Bank światowy. Jako narzędzia metodologiczne została użyta analiza treści, analiza historyczna oraz na tyle na ile było to możliwe analiza porównawcza.

Słowa kluczowe: Angola, Mozambik, Systemy polityczne, Współczesna Afryka, Afryka Subsaharyjska

Angola and Mozambique – preliminary comparison

Comparing countries on the African continent is extremely difficult, if only because of the limited availability of materials and the poor unification of information even within a single country. However, to begin to compare state structures and political systems in the broadest sense, one must first look at aspects and factors that have a significant impact on the appearance of these systems and are not entirely dependent on political decisions. Such factors are primarily the geographical location, climate, ethnic structure, demographic structure, the religious structure of a country. It is these mostly independent factors that have a significant influence on e. g. natural resources owned, or languages used in a given country. Historical factors, such as the period of colonialism or the colonial legacy, also influence the current design of political systems. Such a broad preliminary account of this is necessary before further historical, political, social, as well as economic analysis.

In this speech will present all the above factors along with historical factors up to 1960. In contrast, the contemporary silhouette of the countries studied will be presented mainly using 2018 data with a few exceptions where no data were available and 2017 data were used. The differences in these aspects, which have a great influence on the contemporary appearance of the political systems in Angola and Mozambique, will also be presented. The main purpose of the speech is to present the differences and similarities in the basic elements of the structure of both countries. These differences are extremely crucial because they affect all the other elements that are central to the structure of the two countries.

All data collected and analyzed came from the statistical yearbooks of the states under study and their statistical institutions for the whole state but also for individual provinces. Digital resources from international institutions such as the International Monetary Fund or the World Bank were

also used during data collection. Content analysis, historical analysis, and as far as possible comparative analysis were used as methodological tools.

Keywords: Angola, Mozambique, Political systems, Contemporary Africa, Sub-Saharan Africa

Mgr Alan Golec (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Magdalena Mikołajczyk (INoPiA UP)

Bezrobocie technologiczne w dyskursie naukowym w latach 2009-2020

Podczas Publicznej Sesji Sprawozdawczej przedstawiony zostanie postęp prac nad powstającą dysertacją doktorską pod tytułem: "Bezrobocie technologiczne w dyskursie naukowym w latach 2009-2020". Temat pracy prowadzony jest w oparciu o dwie postawione hipotezy - pierwsza mówi o tym, że wybuch kryzysu finansowego z lat 2007-08 wpłynął na zainteresowanie tematyką pracy zawodowej w dyskursie naukowym - przemilczano jednak wtedy kwestię bezrobocia technologicznego. W drugiej hipotezie stwierdza się, że rozwój i upowszechnianie technologii deep learning po roku 2013 wpłynęły na zainteresowanie dyskursu naukowego tematyką bezrobocia technologicznego. Daty graniczne wyznaczone zostały przez koniec kryzysu finansowego 2007-08 roku oraz początek kryzysu spowodowanego pandemią COVID-19. Najważniejsze pojęcia dotyczące tematu rozprawy, to: czwarta rewolucja przemysłowa i jej elementy składowe (sztuczna inteligencja maszyn, big data - duże zbiory danych, deep learning, koncepcja powszechnego "internetu rzeczy" oraz dane i umiejętności, traktowane jako nowy rodzaj zasobów); bezrobocie technologiczne (bezrobocie spowodowane dezaktualizacją umiejętności, wprowadzaniem maszyn i oprogramowania - potencjalnie strukturalne - w Polsce ponad 30 procent miejsc pracy może zostać potencjalnie zautomatyzowanych do wczesnych lat 2030.); oraz wspomniana już technologia deep learning (jako sposób uczenia maszynowego na podstawie operacji w środowisku danych, ze szczególnym uwzględnieniem uczenia bez obecności nauczyciela - tzw. "uczenia ze wzmocnieniem"). MIT Technology Review uznało deep learning za "przełomową technologię" roku 2013. Przeprowadzone badania wstępne pokazują stosunkowo niewielką popularność tematu bezrobocia technologicznego (w porównaniu z prekaryzacją, problemami związanymi z zatrudnieniem czy stosunkowo nowym zjawiskiem uberyzacji). Najlepszym przykładem na automatyzację z użyciem sztucznej inteligencji i deep learning jest kwestia gier - szachów czy Go, które zostały perfekcyjnie opanowane przez algorytmy. Jednak ludzcy gracze nie zrezygnowali z tych gier. Analogicznie, pracownicy ludzcy nie muszą rezygnować z pracy - zwłaszcza z takiej, która wymaga empatii czy emocji - jak opieka nad ludźmi lub zwierzętami, uprawianie sztuki, czy edukacja, gdzie ludzie mogą skutecznie współpracować z technologią. Potencjalne rozwiązania, takie jak polityka pełnego zatrudnienia, czy dochód podstawowy mogą teoretycznie przybliżyć takie scenariusze - są to często powtarzające się w dyskursie potencjalne rozwiązania problemów związanych z bezrobociem technologicznym. Baza danych, zbudowana jako podstawa realizacji tematu składa się z około 300 elementów, w tym około 150 elementów korpusu (książki i artykuły naukowe, rozprawy, rozdziały, podcasty, wystąpienia naukowe). Kolejnych około 150 pozycji to elementy dodatkowe, pomocnicze. Na podstawie jednej z wypowiedzi pokazana zostanie próbka krytycznej analizy dyskursu - wraz ze wskazaniem na ogólny proces analizy i przykładowe pytania, które zostaną użyte w badaniach, np.: "W jaki sposób nazwano w tekście możliwe skutki bezrobocia

technologicznego?”, “Jakiego języka użyto?”, “Jakie wydarzenia historyczne wspomniano w wypowiedzi?”, “Do jakich ruchów społecznych się odniesiono?”, czy w końcu “Co zostało pominięte?”

Technological unemployment in the scientific discourse in 2009-2020

During the Public Reporting Session, the progress of work on the doctoral dissertation under the title: "Technological unemployment in the scientific discourse in 2009-2020" will be presented. The topic of the thesis is based on two hypotheses - the first one says that the outbreak of the financial crisis in 2007-08 influenced the interest in the subject of labor in the scientific discourse - however, the issue of technological unemployment was not mentioned at that time. The second hypothesis states that the development and popularization of deep learning technologies after 2013 influenced the interest of the scientific discourse in the subject of technological unemployment. The cut-off dates were set by the end of the 2007-08 financial crisis and the beginning of the next crisis caused by the COVID-19 pandemic. The most important concepts related to the topic of the dissertation are: the fourth industrial revolution and its components (artificial intelligence of machines, big data, deep learning, the concept of the universal "internet of things" and data and skills, treated as a new type of resources); technological unemployment (unemployment due to skills obsolescence and the introduction of machines and software - potentially structural - in Poland over 30 percent of jobs could potentially be automated by the early 2030s); and the already mentioned deep learning technology (as a method of machine learning based on operations in the data environment, with particular emphasis on learning without the presence of a teacher - the so-called "reinforcement learning"). MIT Technology Review recognized deep learning as the "breakthrough technology" of 2013. The preliminary research carried out shows relatively little popularity of the topic of technological unemployment (compared to precarization, employment issues or the relatively new phenomenon of uberization). The best examples of automation with the use of artificial intelligence and deep learning are games - chess or Go, which have been perfectly mastered by algorithms. However, human players did not give up on playing these games. Likewise, human workers do not have to give up jobs - especially those that require empathy or emotions - such as caring for people or animals, doing arts, or educating others - where people can work effectively with technology. Potential solutions, such as a full employment policy or basic income, can theoretically approximate such scenarios - these are potential solutions to problems related to technological unemployment, often repeated in the discourse. The database, built as the basis for the realisation of the topic, consists of about 300 elements, including about 150 elements of the corpus (books and scientific articles, dissertations, chapters, podcasts, scientific presentations). The next 150 items are additional, auxiliary elements. On the basis of one of the statements, a sample of critical discourse analysis will be shown - along with an indication of the general process of analysis and examples of questions that will be used in the research, for example: “How have the possible effects of technological unemployment been named in the text?”, “What language has been used?”, “What historical events have been mentioned in the statement?”, “Which social movements have been referred to?”, and finally: “What has been omitted?”

Mgr Bardh Lipa (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Łukasz Zwieffel (INoPiA UP)

Academic supervisor: prof. ass. dr Adem Beha (University of Prishtina, Kosovo)

Polityka partyjna w Kosowie po odzyskaniu niepodległości: Implikacje dla budowania pokoju i państwowości

Podczas gdy świat walczył z pandemią koronawirusa, w Kosowie miało miejsce niecodzienne wydarzenie. Premier Kosowa, wspierany przez swoją partię, otwarcie sprzeciwił się wysłannikowi administracji amerykańskiej odpowiedzialnemu za rozmowy pokojowe między Serbią a Kosowem w sprawie zmiany granic między krajami. W rezultacie 25 marca 2020 r. rząd Kosowa został obalony poprzez wotum nieufności zainicjowane przez młodszego partnera w koalicji. Stało się to niecałe dwa miesiące po jej utworzeniu. Głównym powodem uchwalenia wotum nieufności były naciski administracji amerykańskiej na młodszego i słabego koalicjanta.

Od czasu, gdy w 1999 roku Kosowo znalazło się na pierwszych stronach gazet jako region, w którym NATO podjęło interwencję zbrojną, by zapobiec czystkom etnicznym dokonywanym przez autorytarny reżim Slobodana Milosevicia, przeszło ono znaczące zmiany, do których przyczynili się zarówno aktorzy międzynarodowi, jak i lokalni. Niemniej jednak w literaturze naukowej znaczenie lokalnych partii politycznych oraz organizacji pozarządowych w okresie transformacji w kontekście wyjątkowego procesu budowania pokoju i państwa jest przyćmione przez aktorów międzynarodowych. Sytuacja uległa jednak zmianie po 2008 roku, kiedy Kosowo ogłosiło niepodległość. Po okresie niepodległości, choć nadal pod nadzorem, nastąpiło znaczące przesunięcie suwerenności i kompetencji z międzynarodowych auspicjów, pod którymi znajdowało się Kosowo, na parlament Kosowa, a tym samym na partie polityczne. To przesunięcie może oznaczać, że lokalni aktorzy nie są już tylko "niegodnymi zaufania" widzami i odbiorcami zewnętrznie sterowanych działań. Zamiast tego są podmiotami, które kwestionują te działania i reagują na nie, a na poziomie politycznym - podmiotami, które samodzielnie tworzą i wdrażają programy polityczne w kluczowych kwestiach oraz zajmują stanowiska, które przeciwstawiają się międzynarodowym aktorom. Biorąc pod uwagę powyższe kwestie: przesunięcie władzy spod patronatu międzynarodowego na aktorów lokalnych, a także pomijanie polityki partyjnej i kontekstu lokalnego w literaturze naukowej oraz wygranie ostatnich wyborów parlamentarnych przez lewicową partię nacjonalistyczną z jednej strony oraz krótkotrwałą koalicję i przeciwstawienie się przedstawicielowi USA przez premiera z drugiej strony, nasuwa się pytanie o rolę polityki partyjnej w Kosowie po odzyskaniu niepodległości zarówno w procesie budowania pokoju, jak i państwa.

Podsumowując, niniejsze studium bada polityczny rozwój Kosowa, skupiając się na lokalnych aktorach, takich jak partie polityczne, a nie na aktorach międzynarodowych. Analizuje ono ewolucję partii politycznych w Kosowie biorąc pod uwagę ich dziedzictwo, podziały społeczne, strukturę, programy polityczne, ideologie i kampanie wyborcze. Poprzez tę analizę stara się wyjaśnić rolę polityki partyjnej w procesach budowania pokoju i państwowości Kosowa po odzyskaniu niepodległości. Ponadto, koncentrując się wyłącznie na lokalnych partiach politycznych i organizacjach pozarządowych, niniejsze studium próbuje skorygować brak równowagi w badaniach naukowych.

Party politics in post-independence Kosovo: Implications for peacebuilding and state-building

As the world was combating the coronavirus pandemic, an uncommon development has been unfolding in Kosovo. Kosovo's prime minister, supported by his party M.P.s, openly defied the U.S. administration emissary responsible for peace talks between Serbia and Kosovo over the idea of a land swap between the two. As a result, on March 25, 2020, the government of Kosovo was toppled through the vote of no confidence initiated by the junior partner in coalition in less than two months after it was formed, primarily due to pressure the U.S. administration was putting on the junior and frail coalition member.

Since making headlines in 1999 as the region for which NATO intervened militarily to prevent the ethnic cleansing of Kosovars by Slobodan Milosevic's authoritarian regime, Kosovo has gone through substantial changes that both international and local actors have driven. Nonetheless, in scholarly literature, the significance of local actors during the transition in the setting of outstanding peacebuilding and the state-building process is overshadowed as subjects of analysis by that of international actors. However, the situation had changed after 2008 when Kosovo declared its independence. Although still under supervision, the post-independence period was followed by a considerable shift of sovereignty and competencies from the international auspices under which Kosovo was to the Kosovo parliament, therefore, to political parties. This shift may signify that the local actors are not anymore mere 'no trustworthy' spectators and receivers of externally driven practices. Instead, they are subjects that challenge and respond to those practices and, at the political level, subjects that create and implement policy programs on crucial issues autonomously and take stances that defy international actors. Given these points: the shift of power from international auspices to local actors, the neglect of party politics and the local context in the scholarly literature, and the wining of last parliamentary elections by a left-wing nationalist party on the one hand, and the short-lived coalition and defiance of the U.S. envoy by the prime minister, on the other hand, raises the issue of the role of party politics in post-independence Kosovo in both, peacebuilding and state-building process.

In conclusion, this study traces Kosovo's political development by focusing on local actors such as political parties instead of international actors. It analyses how political parties in Kosovo have evolved against the background of their legacies, social cleavages, structure, programs, ideology, and campaigns, and by doing that, it seeks to clarify the role of party politics in Kosovo's peacebuilding and state-building processes post-independence. Also, by focusing exclusively on local actors, this study attempts to rectify the imbalance in scholarly research.

Mgr Anna Solner (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Jacek Sroka (INoPiA UP)

Polski system zarządzania i kontroli nieprawidłowości w projektach współfinansowanych z funduszy polityki spójności jako przykład sekcjonowanej polityki publicznej

Celem pracy doktorskiej jest dokonanie oceny podejścia opartego na politykach publicznych w analizie polityki zarządzania i kontroli nieprawidłowości w projektach współfinansowanych z funduszy polityki spójności w kontekście jej optymalizacji. W pracy autorka stawia hipotezę, że polityka zarządzania i kontroli nieprawidłowości ma charakter procesowy. Przechodzi kolejne etapy, stadia kształtowania, począwszy od etapu formułowania agendy, podejmowania decyzji, przez wdrażanie, a na ewaluacji kończąc, angażujących różnych aktorów, instrumenty, procedury oraz interakcję między nimi. Cykl polityki publicznej jest liniowy, etapy są chronologiczne, wzajemnie wyczerpujące i rozłączne; najpierw definiowane są problemy i umieszczane w agendzie, następnie polityki są akceptowane i wdrażane; wreszcie są oceniane pod kątem ich skuteczności i wydajności i albo są zakończane, albo ponownie uruchomione. Po drugie, cykl polityczny jest rekursywny, powtarzalny w każdej kolejnej odsłonie. W związku z tym koniec cyklu zawsze oznacza początek kolejnego. Formułowanie polityki zarządzania i kontroli odbywa się pod silnym wpływem europeizacji tj. transferu standardów i rozwiązań organizacyjnych z poziomu unijnego na krajowy i na odwrót. Polityka ta ma także wielu interesariuszy, bowiem zarządzana jest na wielu poziomach (europejskim, krajowym, regionalnym, lokalnym).

Poszukując optymalnego modelu zarządzania i kontroli nieprawidłowości, autorka będzie odwoływać się do trzech podejść badawczych, tj. nurtu racjonalistycznego w politykach publicznych, stadialnego modelu przebiegu procesu politycznego H. Lasswell'a oraz teorii europeizacji i governance, które zostaną w skrócie omówione podczas publicznej sesji sprawozdawczej. Odwołanie się do nurtu racjonalistycznego wynika z rozumienia polityki publicznej jako działań opartych na racjonalnych przesłankach służących rozwiązywaniu problemów zbiorowych, w tym przypadku znalezienia optymalnego modelu zarządzania i kontroli nieprawidłowości. Nurt racjonalistyczny zakłada bowiem, iż kształtowanie polityki publicznej polega na identyfikacji możliwych rozwiązań wynikających z przeprowadzonej diagnozy, a następnie na wyborze najlepszej alternatywy, która potem zostanie wdrożona za pomocą stosownych instrumentów do praktyki politycznej. W racjonalnej analizie polityki możliwa jest identyfikacja związków między potrzebami, a celami rzeszonej polityki; jej problemami, a możliwymi rozwiązaniami; treścią agendy, a podjętymi decyzjami; celami, a ich efektami, jednym słowem widoczny jest wpływ danej polityki na jej otoczenie. Chociaż proces powstawania polityk zwykle nie przebiega tylko zgodnie z ww. sekwencją etapów - jest raczej osiągany poprzez wprowadzanie stopniowych zmian w czasie, opartych na doświadczeniach z przeszłości (Ch. E. Lindblom); kształtowany przez koalicje i ich sieci wpływu na instytucje, od których zależy realizacja celów programowych (P. Sabatier, ACF), lub wynika z deliberacji i dyskursu („zwrot argumentacyjny” (F.Fischer, J.F. Forester), bez wątplenia jednak, analizowanie polityki publicznej za pomocą cyklu, ze względu na jego linearny charakter, pozwala porządkować i systematyzować gromadzone dane. Na każdym bowiem poziomie zasadne jest zadanie pytania o racjonalizację (optymalizację) poszczególnych procesów.

Teoria europeizacji znajdzie zastosowanie głównie ze względu na jej znaczenie wyjaśniające w zakresie transferu standardów, rozwiązań organizacyjnych z poziomu unijnego na krajowy bądź regionalny i na odwrót, a także wpływu UE na sposób kształtowania tej polityki i implementacji prawa UE. Podejście odgórne to proces pobierania lub otrzymywania nowych zestawów norm, zasad i polityk z UE, natomiast europeizacja oddolna - proces przesyłania, w ramach którego państwa członkowskie eksportują lub projektują swoje preferencje na poziom UE lub „kształtują” polityki i instytucje UE. W praktyce oba procesy często odbywają się jednocześnie. Polityki są przyjmowane i wdrażane, a podmioty krajowe uczestniczą w tworzeniu polityki i opracowywaniu norm. Teoria governance trafnie wyjaśnia zaś wielowymiarowy i wieloszczeblowy sposób planowania, wdrażania i oceny omawianej polityki. Governance oznacza bowiem zmianę sposobu zarządzania, w którym zacierają się granice między sektorami publicznym i prywatnym oraz wewnątrz nich. Wielopoziomowe sprawowanie rządów w UE obejmuje wiele podmiotów państwowych i niepaństwowych (interesariuszy) zlokalizowanych na różnych poziomach (lokalnym, regionalnym, krajowym, ponadnarodowym) oraz arenach (rządowych, parlamentarnych, administracyjnych, naukowych itp.). Państwo nie odgrywa już roli organizacji naczelnej, która kieruje ogólnospołeczną hierarchią, nie dysponuje monopolem w sferze władztwa prawnego i przymusu. Władza rządu jest w coraz większym stopniu kształtowana przez aktorów działających na wielu poziomach i dzielona między nimi. Jest to zatem system ciągłych negocjacji między rządami umiejscowionymi na kilku terytorialnych kondygnacjach, europejskiej, narodowej, regionalnej i lokalnej. W tym układzie rządu dochodzi zatem do zachodzenia na siebie kompetencji w poprzek poziomów zarządzania, a nie wyraźne ich rozgraniczenie. Brak tu istnienia jednego źródła władzy, ale raczej widoczny jest system władzy oparty na kombinacji instytucji ponadnarodowych i międzyrządowych oraz na pewnym stopniu centralizacji i decentralizacji.

English version of a title not delivered

The dissertation aims to evaluate the approach based on public policies in the analysis of management and control system of irregularities in projects co-financed by the Cohesion policy funds in the context of its optimization. In work, the author hypothesizes that the policy of management and control is a process. It goes through a sequence of discrete stages or phases: agenda-setting, policy formulation, decision making, implementation, and evaluation and involves different actors, instruments, procedures, and the interaction between them. The stages of policymaking are conceived as evolving in a (chrono)logical, linear order, and they are mutually comprehensive and disjoint. First, problems are defined and put on the agenda; next, policies are developed, adopted, and implemented; and, finally, these policies are assessed against their effectiveness and efficiency and either terminated or restarted. Secondly, the political cycle is recursive, repeatable in each subsequent installment. Therefore, the end of a cycle always marks the beginning of the next one. The policy formulation takes place under the strong influence of Europeanization, i.e., the transfer of standards and organizational solutions from the EU level to the national level and vice versa. This policy also has many stakeholders as it is managed on many levels (European, national, regional, local).

In researching the optimal model of management and control of irregularities, the author will refer to three research approaches: the rationalist trend with its stage model (Harold Lasswell) in public policies and the theory of Europeanization and governance, which will be briefly presented during

public session. The reference to the rationalist trend results from the understanding of public policy as activities based on rational premises to solve collective problems, in this case, the optimal model of management and control. The rationalist trend assumes that shaping public policy is about identifying possible solutions resulting from the diagnosis and then selecting the best alternative, which will then be implemented using appropriate instruments in political practice. In rational policy analysis, it is possible to identify the relationship between the needs and the objectives of the policy in question; its problems and possible solutions; the content of the agenda and the decisions made; goals, and their effects, in a word, the impact of a given policy on its environment is visible. While studies have pointed out that real-world decision-making usually does not only follow this sequence of discrete stages but is instead achieved by implementing incremental changes to public policy over time, based on the lessons of past decisions, then introducing significant new policy initiatives (Charles E. Lindblom); or it is influenced by coalitions and their networks to influence the institutions on which the program implementation depends (Paul Sabatier, ACF); or they are the result of deliberation and discourse ("Argumentative turn" F.Fischer, J. F. Forester), undoubtedly, however, the policy cycle, due to its linear nature, has developed into the most widely applied framework to organize and systemize the research on public policy. It is justified to ask then the question about the rationalization (optimization) of individual processes at each level.

The theory of Europeanization will find application mainly due to its explanatory importance in the field of transfer of standards, organizational solutions from the EU level to the national or regional level or vice versa, the impact of the EU on the way this policy is shaped and the implementation of EU law. The top-down approach enables to explain a process of downloading or receiving new sets of norms, rules, and policies from the EU, while bottom-up Europeanization - an uploading process in which member states export or project their preferences to the EU level or 'shaping' policies, politics and institutions of the EU. In practice, both processes often take place simultaneously. Policies are being adopted and implemented, and domestic actors participate in policymaking and standard development. The theory of governance aptly explains the multi-dimensional and multilevel way of planning, implementing, and evaluating the policy in question. Governance refers to the development of governing styles in which boundaries between and within public and private sectors have become blurred. Multilevel governance in the EU involves many state and non-state (stakeholders) located at different levels such as the local (sub-national), the national and the global (supranational), and arenas (governmental, parliamentary, administrative, scientific, etc.). States are no longer the monopolizing or even necessarily central actors of policymaking. Instead, the power of government is increasingly shaped by and shared between actors operating at multiple levels. In MLG theory, one can witness a series of reconfigurations of the relationships and modes of interactions between states and other levels of government. This poses the challenge of specifying new mechanisms of control and accountability between such governmental bodies. Therefore, it is a system of continuous negotiation between governments located on several territorial levels, European, national, regional, and local. In this governance system, therefore, there is an overlap of competencies across the levels of management rather than their clear demarcation. There is no single source of power here, but rather a system of power based on a combination of supranational and intergovernmental institutions, and some degree of centralization and decentralization is visible.

Mgr Ngenge Ransom Tanyu

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Joanna Bar (INoPiA)

Polityka szkolnictwa wyższego w Afryce i Agenda 2063: studium przypadku krajów CEMAC

1. Temat, założenia pracy: Tytuł rozprawy doktorskiej: „Polityka szkolnictwa wyższego w Afryce i Agenda 2063: studium przypadku krajów CEMAC”; 1.2 Założenia: • Pomyślnie wdrożenie Agendy 2063 będzie w dużym stopniu uzależnione od orientacji polityki szkolnictwa wyższego w krajach CEMAC • Zorientowanie na politykę szkolnictwa wyższego w krajach CEMAC jest niezbędnym warunkiem wstępnym realizacji projektów flagowych, takich jak Panafrkański Uniwersytet E i Panafrkański Uniwersytet Wirtualny • Związek między polityką szkolnictwa wyższego a rozwojem kapitału ludzkiego jest istotny dla rozwoju gospodarczego, społecznego i politycznego w krajach CEMAC.

2 Metodologia: W niniejszym opracowaniu zostaną zastosowane metody mieszane (jakościowe i ilościowe). Dane będą zbierane zarówno ze źródeł pierwotnych, jak i wtórnych. Dane pierwotne będą gromadzone za pomocą wywiadów pogłębionych, obserwacji, nieprzetworzonych statystyk ze źródeł (między) rządowych, podczas gdy dane wtórne będą pochodzić z książek, artykułów w czasopiśmie zarówno z wyszukiwania offline, jak i internetowego. Przewiduje się reprezentatywną próbę 70 biurokratów pracujących w ministerstwach szkolnictwa wyższego w krajach CEMAC, uniwersytetach, szkołach zawodowych, szkołach zawodowych oraz na poziomie UA. Każda rozmowa potrwa od godziny do godziny i 30 minut. Wywiady będą prowadzone twarzą w twarz, a w przypadkach, gdy nie jest to możliwe, opcjonalnie będą brane pod uwagę wywiady online. Dane zebrane z wywiadów zostaną przepisane i przeanalizowane za pomocą analizy treściowej i tematycznej.

3 Wkład do dyscypliny i dyscyplin pokrewnych: Wkład pracy w dziedzinę politologii i administracji oraz dyscyplin pokrewnych jest dwojaki. Z jednej strony teza jest generalnie indukcyjna. Oznacza to, że pomimo wykorzystania teorii modernizacji i kapitału rozwoju ludzkiego, w pracy przedstawiono nowe podejście teoretyczne znane jako ramy orientacji polityki, poprzez które polityka szkolnictwa wyższego i jego wkład w rozwój społeczny, postęp gospodarczy, polityczny i społeczny krajów CEMAC, w szczególności i Afrykę jako całość można zrozumieć. Z drugiej strony, praca ta wykorzystuje podejście studium przypadku do zbadania tematu, który jest stosunkowo nowy i prawdopodobnie określiłby przyszłość Afrykanów i Afryki. Agenda 2063 jest skontekstualizowana w celu określenia, czy pasuje do narracji krajów CEMAC w odniesieniu do ich polityki szkolnictwa wyższego. Pozwoli to poszerzyć wiedzę na ten temat w naukach społecznych w Afryce i na świecie.

4 Społeczne i/lub ekonomiczne skutki projektu: W pracy zalecono, aby rządy w Afryce Subsaharyjskiej zrestrukturyzowały swoje polityki dotyczące szkolnictwa wyższego, aby odzwierciedlić Agendę 2063, aby osiągnąć przełomowe projekty, takie jak Pan-African E University i Pan-African Virtual University. Badanie wykaże oryginalność, wykorzystując ramy orientacji polityki do pomiaru sukcesu, dostarczając tym samym wyników empirycznych, które pomogą zrozumieć, w jaki sposób zreformowana polityka szkolnictwa wyższego w Afryce może doprowadzić do osiągnięcia Agendy 2063. Obiecuje również uzyskać znakomite wyniki, które poprawią politykę

szkolnictwa wyższego jako całości i może służyć jako prawdziwy dokument polityczny dla UA podczas oceny jej Agendy 2063.

5 Struktura rozprawy. Praca zostanie podzielona na sześć rozdziałów. Rozdział pierwszy to ogólnie wprowadzenie do definiowania i operacjonalizacji pojęć, formułowania pytań badawczych, celów i hipotez oraz postawienia problemu. W rozdziale drugim dokonamy dokładnego przeglądu literatury. W rozdziale trzecim skupimy się na teoretycznych ramach badania, natomiast w rozdziale czwartym omówimy metodologię. Rozdział piąty skupi się na prezentacji, analizie, dyskusji i interpretacji danych. W rozdziale szóstym dokonamy podsumowania pracy, konkluzji i rekomendacji.

6 Harmonogram i źródła finansowania. 6.1 Oś czasu

SEMESTR I	SEMESTR II	SEMESTR III	SEMESTR IV	SEMESTR V	SEMESTR VI	SEMESTR VII	SEMESTR VIII
01.11.2020 do 28.02.2021	31.03.2021 do 31.08.2021	12.11.2022 do 15.03.2022	30.06.2022 do 31.08.2022	12.12.2022 do 29.02.2023	31.05.2023 do 31.07.2023	30.11.2023 do 28.02.2024	31.05.2024 do 31.08.2024
Strukturyzacja i napisanie streszczenia rozprawy doktorskiej	napisanie rozdziału pierwszego (wstęp, kontekst badania, sformułowanie problemu, cele, pytania badawcze, hipoteza, definicja kluczowych pojęć, zakres i ograniczenia, uzasadnienie, istotność i znaczenie badania itp.)	Napisanie rozdziału drugiego (przegląd literatury; wzorem szkolnictwa wyższego w Afryce i zawężenie go do przypadku regionu CEMAC z uwzględnieniem specyfiki każdego z krajów regionu. Napisanie rozdziału trzeciego, czyli ram teoretycznych (modernizacja, teorie kapitału ludzkiego i ramy orientacji politycznej)	Zbieranie danych (podróże do Kamerunu, Czadu, CAR w celu zbierania danych). Gromadzenie danych (podróż do Gwinei Równikowej i Gabonu w celu zbierania danych)	Transkrypcja danych. Napisanie rozdziału czwartego (projekt i metodologia badań; metoda badawcza, źródła danych, metody zbierania danych, populacja docelowa, dobor próby, wielkość próby, wywiady, metody analizy danych, narzędzia wykorzystywane do zbierania danych, ograniczenia itp.).	Napisanie rozdziału piątego (prezentacja wyników/wniośków badań, interpretacja, analiza i dyskusja). Napisanie rozdziału szóstego (Podsumowanie, wnioski i rekomendacje).	Rewizja pierwszego przedłożonego projektu. Rewizja drugiego przedłożonego projektu	Rewizja trzeciego przedłożonego projektu. Złożenie pracy dyplomowej i obrona

6.2 Źródła finansowania. Wewnętrzne i zewnętrzne źródła finansowania badań obejmują stypendium doktoranckie, stypendia PBSB, dostępne stypendia ministerialne, stypendium promowe, finansowanie Unii Afrykańskiej, dostępne finansowanie w ramach strefy CEMAC oraz stypendia rządowe krajów CEMAC.

7 Etap projektu, osiągnięcia: • Opracowanie podstawowych definicji i zebranie informacji teoretycznych o krajach CEMAC; • Opracowanie ostatecznej postaci pytań badawczych, założeń, hipotez i problemu naukowego; • Opracowanie indywidualnego planu badawczego; • Wstępne zapoznanie się z systemami innych krajów CEMAC; • Zgłoszenie promotora do pierwszej części rozprawy doktorskiej do oceny; • Zaprojektowano pytania do wywiadu i zidentyfikowano próbę badawczą; • Pisanie pierwszego rozdziału.

Higher education policies in Africa and Agenda 2063: a case-study of the CEMAC countries

1. Topic, thesis assumptions. The title of the doctoral dissertation: “Higher education policies in Africa and Agenda 2063: a case-study of the CEMAC countries”; 1.1 Assumptions: • Successful implementation of Agenda 2063 would heavily rely on the higher education policy orientation in CEMAC countries; • The higher education policy orientation in CEMAC countries is a necessary prerequisite for the achievement of flagship projects such as The Pan-African E University and the Pan-African Virtual University; • The relationship between higher education policies and the development of human capital is salient for economic, social and political development in the CEMAC countries.

2. Methodology. This study will adopt mixed methods (qualitative and quantitative). Data will be collected from both primary and secondary sources. Primary data will be collected using in-depth interviews, observations, untreated statistics from (inter) governmental sources while secondary data will come from books, journal articles from both offline and internet searches. A representative sample of 70 bureaucrats working within the ministry of higher education in the CEMAC countries, universities, vocational colleges, professional schools and at the level of the AU is projected. Each interview will take one hour to one hour thirty minutes. The interviews will be conducted face-to-face and in cases where this is not possible, online interviews will be considered as an option. Data collected from interviews will be transcribed and analysed using content and thematic analysis.

3. Contribution to the discipline and related disciplines. The contribution of the thesis to the field of political science and administration as well as related disciplines is twofold. On the one hand, the thesis is generally inductive. This means that despite using modernization and human development capital theories, the thesis comes up with a new theoretical approach known as the policy orientation framework through which higher education policies and its contribution to human development, economic, political and social progress of CEMAC countries in particular and Africa as a whole can be understood. On the other hand, the thesis uses a case-study approach to examine a topic that is relatively recent and would likely determine the future of Africans and Africa. Agenda 2063 is contextualised to determine if it fits the narrative of CEMAC countries with regards to their higher education policies. This will expand knowledge on the topic in the social sciences across Africa and the world.

4. Social and/or economic impact of the project. The thesis will recommend that governments in Sub-Saharan Africa should restructure their higher education policies to reflect Agenda 2063 in order to achieve milestone projects like The Pan-African E University and the Pan-African Virtual University. The study will demonstrate originality by using Policy Orientation Framework to measure success thereby providing empirical findings to help understand how reformed higher education

policies across Africa can lead to the achievement of Agenda 2063. Also, it promises to produce sterling results that will enhance higher education policy as a whole and has the potential of serving as a veritable policy document for the AU in assessing its Agenda 2063.

5. Structure of the dissertation. The thesis will be divided into five chapters. Chapter one is generally introduction defining and operationalising concepts, formulating the research questions, objectives and hypotheses, and stating the problem, background challenges and providing relevant information about Agenda 2063 and the CEMAC countries basically their higher education policies and the structure of their higher education systems. Chapter two will focus on the theoretical framework of the study, examining higher education policies in the CEMAC countries as well as Agenda 2063 using modernisation and human development theories in general and policy orientation framework in particular. This will also include a thorough review of the literature of higher education policies in the CEMAC countries in particular and Africa as a whole. The main objective of literature review is to show how the thesis contributes to knowledge. Chapter three will address the research design and methodology of the study describing the research method (qualitative and quantitative), data sources, sampling, research instruments, method of data analysis and ethical considerations. Chapter four will focus on data presentation, interpretation, analysis and discussion. The final chapter (Chapter five) will summarise the research findings, a conclusion, research outlook and recommendations.

6. Timeline and sources of funding. 6.1. Timeline

SEMESTER I	SEMESTER II	SEMESTER III	SEMESTER IV
01/11/2020 to 28/02/2021	31/03/2021 to 31/08/2021	12/11/2022 to 15/03/2022	30/06/2022 to 31/08/2022
Structuring and writing of the abstract of the doctoral dissertation	Starting writing of chapter one (introduction, background to the study, statement of the problem, objectives, research questions, hypothesis, definition of key concepts, scope and limitations, justification, relevance and significance of the study etc.)	Ending writing of chapter one (literature review; following a pattern of higher education in Africa and narrowing it down to the case of the CEMAC region while taking into consideration the peculiarities of each of the countries in region. Writing of chapter two that is theoretical framework (modernisation, human capital theories and the policy orientation framework)	Data Collection (travelling to Cameroon, Chad, CAR for data collection). Data Collection (travelling to Equatorial Guinea and Gabon for data Collection)

SEMESTER V	SEMESTER VI	SEMESTER VII	SEMESTER VIII
12/15/2022 to 29/02/2023	31/05/2023 to 31/07/2023	30/11/2023 to 28/02/2024	31/05/2024 to 31/08/2024

Transcription of Data. Writing of chapter three (research design and methodology; research method, sources of data, methods of data collection, target population, sampling, sample size, interviews, methods of data analysis, tools used in data collection, limitations etc.).	Writing of chapter four (presentation of results/research findings, interpretation, analysis, and discussion).	Writing of chapter five (Summary, conclusion and recommendations).	Revision of submitted drafts. Submission of final thesis and defense
--	--	--	---

6.2. Sources of funding. Internal and external sources of research funding include the doctoral scholarship, PBSO grants, available ministerial grants, Prom grant, African Union funding, available funding within the CEMAC zone and CEMAC countries government scholarship.

7. Stage of the project, achievements:

- Developing basic definitions and gathering theoretical information about CEMAC countries;
- Development of the final form of research questions, assumptions, hypotheses and a scientific problem;
- Development of an individual research plan;
- Initial familiarisation with the systems of other CEMAC countries;
- Submitting the promoter to the first part of the doctoral dissertation for evaluation;
- Interview questions have been designed, and the study sample identified;
- Writing of chapter one.

Mgr Ly Minh Tram

Academic supervisor: prof. dr hab. Jan Rydel (INoPiA)

Dyplomacja publiczna w dziedzinie edukacji między Wietnamem

W wielu innych krajach Polska i Wietnam szybko zdały sobie sprawę ze znaczenia dyplomacji publicznej jako środka miękkiej siły i w krótkim czasie zaczęły podejmować natychmiastowe działania poprzez prowadzenie badań, wdrażanie strategii politycznych i promowanie działań dyplomacji publicznej dla osiągnięcia wyznaczonych celów. Zwłaszcza w dziedzinie edukacji oba rządy podpisały szereg porozumień dotyczących szkoleń i zachęt do wymiany studentów, jednak podejście do pomocy rozwojowej w edukacji w ramach polityki zagranicznej w ramach miękkiej siły pozostaje niedostatecznie zbadane, co autor niniejszej pracy jest próbą przeprowadzenia tych badań w celu dalszego wniesienia wkładu do istniejącej literatury.. Praca ta dotyczy dyplomacji dwustronnej w e między Polską a Wietnamem w latach 1990-2020 poprzez połączenie (a) metod jakościowych: zrozumienie zagadnień teoretycznych i praktyki realizacji działań dyplomacji publicznej w obszarze edukacji obu rządów oraz (b) metod ilościowych: analiza wszystkie dane uzyskane z ankiet i wywiadów pogłębionych zarówno z polskimi, jak i wietnamskimi rządami oraz społeczeństwem. Praca ta przyczyni się do zrozumienia długofalowego wpływu dyplomacji publicznej na rozwój relacji Polska-Wietnam oraz pomoże zająć się problematyką postrzegania dyplomacji publicznej w dziedzinie edukacji. Ta rozprawa jest również potencjalnym źródłem akademickim dla przyszłych badań i kładzie podwaliny pod wspiane perspektywy rozwoju wietnamskiej edukacji i nauki w kontekście integracji europejskiej.

Rozprawa składa się z obowiązkowych części pracy i podzielona jest na pięć głównych rozdziałów. Rozdział 1 definiuje teoretyczne aspekty dyplomacji publicznej i dyplomacji edukacyjnej. Rozdział 2 koncentruje się wokół teoretycznych aspektów wykonywania dyplomacji publicznej między Wietnamem a Polską w latach 1990–2020 i sięga wstecz do historii formowania się i rozwoju dyplomacji publicznej między Wietnamem a Polską, a następnie Rozdział 3 analizuje dyplomację edukacyjną między Wietnamem a Polską w ten okres czasu. W niniejszym rozdziale omówiono trzy kwestie, w tym realizację porozumień edukacyjnych, działania polskiej dyplomacji publicznej w Wietnamie oraz rządowy program stypendialny Wietnam – Polska. Rozdział 4 ma na celu uzyskanie spostrzeżeń z ankiet i wywiadów w celu opisanie i oceny wyników dyplomacji publicznej w dziedzinie edukacji za pośrednictwem programów stypendialnych. Ostatni rozdział rzuca światło na dyplomację publiczną w edukacji jako instrument miękkiej siły do lepszego zrozumienia stosunków dyplomatycznych między Polską a Wietnamem. Aby zakończyć tę pracę w odpowiednim czasie, autorka starannie opracowała plan badań i harmonogram. Prace badawcze rozpoczną się oficjalnie w drugim semestrze studiów doktoranckich, przeprowadzając badania teoretyczne i literaturowe oraz wypełniając propozycję badań doktoranckich. Trzeci semestr będzie świadkiem kontynuowania przez autora badań teoretycznych związanych z pracą magisterską i rozpoczęcia zbierania odpowiednich danych. Przez kolejne dwa semestry autorka prowadziła ankiety i wywiady pogłębione, a w szóstym prace nad analityką danych. Zaraz potem praca zostanie napisana, a następnie zredagowana, aby zakończyć pracę końcową.

Public diplomacy in the education field between Vietnam and Poland from 1990 to 2020

Like many other countries, Poland and Vietnam soon realized the importance of public diplomacy as a means of soft power, and, in no time, started taking immediate actions by conducting researches, implementing political strategies, and promoting public diplomacy activities to achieve their set goals. Particularly in the field of education, these two governments have signed a number of agreements pertaining to training and student exchange incentives. However, to approach educational development aid as part of foreign policy within the framework of soft power remains under-researched, which the author of this work is attempting to conduct this research to further contribute to existing literature. This work studies the bilateral diplomacy in the education field between Poland and Vietnam from 1990 to 2020 by using a combination of (a) qualitative methods: understanding the theoretical issues and the practice of implementing public diplomacy activities in the education field of the two governments, and (b) quantitative methods: analyzing all the data retrieved from surveys and in-depth interviews with both Polish and Vietnamese governments and publics. This work will contribute to the understanding of the long-term impact of public diplomacy on the development of the Poland-Vietnam relationship, and helps to deal with the issues of public diplomacy perception in the education field. This dissertation is also a potential academic source for future researches and lays a foundation for the marvelous prospects of Vietnam's education and science field development in the context of European integration.

The dissertation is comprised of mandatory parts of a thesis, and divided into five main chapters. Chapter 1 defines theoretical aspects of public diplomacy and education diplomacy. Chapter 2 revolves around theoretical aspects of exercising public diplomacy between Vietnam and Poland from 1990 to 2020 and traces back to the history of the formation and development of public

diplomacy between Vietnam and Poland, following by Chapter 3 to analyze education diplomacy between Vietnam and Poland in this period of time. This chapter examines three issues including the implementation of the educational agreements, Polish public diplomacy activities in Vietnam, and the Vietnam – Poland government scholarship program. Chapter 4 is to gain insights from surveys and interviews to describe and evaluate the public diplomacy outcomes in the education field through scholarship programs. The last chapter sheds light on the public diplomacy in education as an instrument of soft power to have a better understanding of diplomatic relations between Poland and Vietnam. To complete this work in due course, the author carefully developed her research plan and timeline. The research work will officially begin in the second semester of the doctoral program by conducting theory and literature research and completing a doctoral research proposal. The third semester will witness the author's continuing theory research related to the thesis and start to gather relevant data. For the following two semesters, the author will have been carrying out surveys and in-depth interviews, following by the data analytics work in the sixth semester. Right after that, the thesis will be written, and then edit to complete the final dissertation.

Mgr Kamil Gołębiowski

Academic supervisor: dr hab. Radosław Marzęcki (INoPiA UP)

Preferencje ustrojowe młodych elektoratów Alternative für Deutschland oraz Konfederacji w świetle problemu kryzysu demokracji liberalnej

Obserwowany obecnie kryzys demokracji liberalnej w państwach Europy Zachodniej, a także innych części świata skutkuje wzrostem popularności partii o charakterze populistycznym. W ramach projektu o powyższym tytule, autor postanawia odnaleźć odpowiedzi dotyczące stosunku elektoratów określonych partii do zastanych rozwiązań ustrojowych oraz zmian proponowanych przez przedstawicieli owych elektoratów. Istotne w kontekście badań będą również podobieństwa oraz różnice poglądów polityczno-społecznych obu grup. Badania zostaną przeprowadzone przy pomocy metody mieszanej zakładającej wykorzystanie badania jakościowego (faza I) oraz ilościowego (faza II), co pozwoli uzyskać pełniejszy obraz dotyczący określonej w tytule problematyki (sekwencyjna strategia eksploracyjna). Część projektu zostanie sfinansowana przy pomocy Funduszu Szkoły Doktorskiej. Ponadto, środki na badania autor zamierza pozyskać w ramach grantu oferowanego przez Narodowe Centrum Nauki oraz niemieckich organizacji oferujących analogiczne wsparcie.

Political preferences of the young electorates of Alternative für Deutschland and Konfederacja in terms of liberal democracy crisis

Recently observed crisis of liberal democracy in Western Europe, but also in other parts of the world, is one of the key factors that leads to the increase of the popularity of populist political parties. As a part of the project entitled as above, the author will try to find answers concerning the attitude of the young electorates of AfD and Konfederacja to the current political solutions and changes proposed by those electorates. Another crucial part of the research will be finding similarities and

differences between socio-political views of the two given groups. The research will be conducted with the usage of mixed method, which consists of using the qualitative type of research in the first phase and the quantitative type of research in the second phase. This will allow to get a bigger picture concerning problem highlighted in the title of the project (exploratory sequential method). Part of the project will be financially supported by the funds of the Doctoral School. What is more, in order to conduct the research in the best possible way, the author will apply for the financial resources (a grant) offered by the National Science Centre and German organisations offering analogical support for foreign researchers.

Pedagogika

Pedagogy

Mgr Khofidotur Rofiah

Academic supervisor: dr hab. Joanna Kossewska (IP UP)

Academic supervisor: prof. dr Kieron Sheehy (Open University, United Kingdom)

Postawy nauczycieli wobec edukacji włączającej w perspektywie międzykulturowej

Postawy prezentowane przez nauczycieli mają istotne znaczenie dla efektywności działań podejmowanych wobec klasy. Pozytywne postawy nauczycieli mogą wzmocnić inkluzję edukacyjną dzieci ze specjalnymi potrzebami. Planowane badania zmierzają do określenia czynników, które mogą warunkować postawy nauczycieli wobec edukacji włączającej, tj: typ szkoły (ogólnodostępna vs specjlna), poziom wykształcenia, płeć, kontakt z osobami niepełnosprawnymi, staż pracy, poziom cech autystycznych, empatii i samooceny. Celem badań jest udzielenie odpowiedzi na następujące pytania: (1) Które ze zmiennych niezależnych są istotnie związane z postawami wobec inkluzji edukacyjnej? (2) Które ze zmiennych niezależnych są silnymi predyktorami postaw wobec inkluzji edukacyjnej?, (3) Jakie różnice w zakresie uwarunkowań postaw są związane z kulturowym kontekstem?, oraz (4) Jakie rekomendacje dla systemu edukacji w Indonezji można sformułować w oparciu o wyniki badań empirycznych?

Celem badań jest pomiar postaw wobec inkluzji edukacyjnej u nauczycieli z dwu odmiennych kulturowo krajów: Polski i Indonezji. Założono, że (1) pewne cechy indywidualne nauczycieli stanowią predyktor pozytywnych postaw wobec inkluzji edukacyjnej, oraz (2) wyniki badań dostarczą opisu modelowej sylwetki nauczyciela który przejawia pozytywne postawy wobec inkluzji edukacyjnej, co będzie mogło być wykorzystane przez rząd Indonezji w ramach reformy systemu edukacji. W badaniach wykorzystane zostanie podejście mixed method . Badania ilościowe online przy pomocy kwestionariuszy (Multidimensional Attitudes toward Inclusive Education Scale (MATIES), AQ, EQ, SES) tłumaczonych na j. polski i Bahasa indonezyjski będą realizowane w pierwszej fazie metodą kuli śnieżnej. Przebadanych zostanie 600 osób (po 300 z każdego kraju, w równych proporcjach ze względu na płeć oraz typ szkoły). W drugiej fazie zostaną przeprowadzone wywiady indywidualne z badanymi, którzy wyrazili akceptację.

Uzyskane dane zostaną poddane analizie statystycznej z wykorzystaniem statystyk opisowych, wielozmiennej liniowej analizy regresji oraz analizy korelacyjnej. Badania pozwolą na weryfikację podstawowego założenia, iż uwzględnione w modelu zmienne niezależne w istotnym zakresie wyjaśniają zmienność postawy nauczycieli wobec inkluzji edukacyjnej.

Słowa kluczowe: postawy nauczycieli, edukacja włączająca, dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Teachers' attitudes towards inclusive education for exceptional children in cross-cultural perspective

Teacher perspectives have an effect on practices in the classroom. The positive attitudes of teachers known encourage inclusive education system better. This research examined possible factors that might affect attitudes such as type of school (general or special education), education background,

gender, contact with disabilities, period of working, the level of autistic spectrum condition, the level of empathy and the level of self-esteem. The research questions are: (1) Which independent variables are significantly related to attitudes to inclusive education?, (2) Which independent variables the strongest predictor of positive attitudes to inclusive education?, (3) Which differences are related to differences in national context?, and (4) What recommendation can be given to Indonesian education system?.

The purpose of this study is to investigate the attitudes of teachers towards inclusive education in Indonesia and Poland. The assumption of this project are (1) the teachers individual characteristics which connected with high attitude is important, and (2) The results of the research will provide a description of a model teacher profile that demonstrates positive attitudes towards educational inclusion, which can be used by the Indonesian government as part of the education system reform. This study will use mixed method to collect the data. The questionnaire will be presented in google form using snow ball. The questionnaire will be translated into Bahasa Indonesia and Polish language. The questionnaire will be presented online. Data collecting will be done by internet. Some participant who are agree for the second procedure (personal interview) will be ask to participate in the interview. The first phase of the project reports questionnaire data from 600 teachers from two countries. Six hundred male and female teachers from schools in two countries completed the Multidimensional Attitudes toward Inclusive Education Scale (MATIES) survey and other questioner regarding the following independent variables. Multiple Linear Regression and descriptive statistics were used to answer the research questions.

The hypothesis convinces that variance in teachers' attitudes toward inclusion of exceptional children is explained by the independent variables. Also, the findings revealed that the following independent variables, assumed have a significant relationship with teachers' attitudes.

Keyword: teachers attitudes, inclusive education, exceptional children

Mgr Natalia Tomczyk

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Joanna M. Łukasik (INoW UP)

Auxiliary supervisor: dr Anna Kwatara (INoW UP)

Adaptacja społeczno-zawodowa w perspektywie profesjonalnego rozwoju nauczycieli na starcie zawodowym

Celem rozprawy doktorskiej jest całościowe uchwycenie zjawiska adaptacji społeczno-zawodowej nauczycieli w okresie pierwszych trzech lat pracy w kontekście profesjonalnego rozwoju, z uwzględnieniem klimatu i kultury szkoły, rozwoju człowieka oraz podnoszeniu kompetencji i kwalifikacji w myśl ustawy o nadawaniu stopni zawodowych. Motywem wyboru tematu dysertacji jest brak badań i opracowań naukowych, które omówiłoby w sposób kompleksowy powyższe zagadnienie. Wobec powyższego zakłada się, że adaptacja społeczno-zawodowa jest zróżnicowana i zależy od pozytywnego rozwoju osobistego i zawodowego nauczyciela. Aby zweryfikować wyżej wymienioną hipotezę, badania zostaną przeprowadzone w paradygmacie badań ilościowo-jakościowych z zastosowaniem triangulacji badań (próba ujęcia danego problemu z różnych

perspektyw i w różny sposób). Zastosowanie i połączenie badań ilościowych i jakościowych umożliwi sprawdzenie wyników za pomocą różnych metod, a także potraktowanie wyników jako tych wzajemnie uzupełniających się. Ponadto realizacja i weryfikacja celu i hipotez będzie oparta o analizę ukierunkowanych wywiadów pogłębionych z nauczycielami, a także sondaż mający na celu zebrania: ogólnych przekonań dotyczących własnej adaptacji społeczno-zawodowej, informacji dotyczących poziomu kompetencji społecznych z wykorzystaniem wystandaryzowanego narzędzia Kwestionariusza Kompetencji Społecznych (KKS). Aby badania zasadnicze zostały przeprowadzone zgodnie z przyjętymi założeniami, zostaną poprzedzone badaniami pilotażowymi. Warto podkreślić, że praca jest nie tylko podstawową aktywnością człowieka, ale również zaspokaja potrzeby egzystencjalne, podstawowe oraz te wyższe. Wobec tego adaptacja społeczno-zawodowa młodego nauczyciela to nie tylko czas wejścia we wczesną dorosłość, ale także czas: przeżyć, doświadczeń, nawiązywania relacji interpersonalnych, nabywania kwalifikacji i identyfikacji zawodowej. Aby ten czas przebiegał pozytywnie, istotna jest ciągła profesjonalizacja nauczyciela, na którą składa się rozwój osobisty i zawodowy. Analiza i kwerenda bibliograficzna wskazuje, że najczęściej adept zostaje wtłoczony w schemat i działania rutynowe charakterystyczne dla miejsca (kultury) szkoły. Faktem jest, że sytuacja ta może być krytyczna w momencie wystąpienia asymetrii pomiędzy oczekiwaniami i celami a rzeczywistym funkcjonowaniem szkoły. Niewątpliwie profesjonalizacja może być punktem odniesienia wobec ułatwienia przystosowania się do kultury szkoły i nawiązywaniu relacji, a co w konsekwencji zwiększy satysfakcję z pracy i zaangażowanie w nią. Dlatego poza walorem naukowo-badawczym, jakim są intersubiektywne dokonania w zakresie teorii i empirii w rozwój dyscypliny – pedagogiki, ale również psychologii poznawczej i socjologii – praca będzie miała wartość aplikacyjną dla praktyki, ponieważ zakłada się: opracowanie strategii adaptacyjnych nauczycieli w środowisku pracy, rozwoju osobistego i zawodowego, metod radzenia sobie w sytuacjach trudnych i pełnych wyzwań i szansami na zawodowym starcie.

Socio-professional adaptation in the perspective of professional development of teachers at the professional start.

The dissertation aims to comprehensively grasp the phenomenon of socio-professional adaptation of teachers during the first three years of work in the context of professional development, taking into account the climate and culture of the school, human development, and raising competencies and qualifications by the law on the awarding of professional degrees. The motive for choosing the dissertation topic is the lack of research and scientific studies that would comprehensively discuss the above issue. Because of the above, it is assumed that the socio-professional adaptation is differentiated and depends on the positive personal and professional development of the teacher. To verify the above-mentioned hypothesis, the research will be conducted in the quantitative-qualitative research paradigm with the application of research triangulation (an attempt to approach a given problem from different perspectives and in different ways). The use and combination of quantitative and qualitative research will enable the results to be tested using different methods, and the results to be treated as complementary. In addition, the implementation and verification of the objective and hypotheses will be based on the analysis of targeted in-depth interviews with teachers, as well as a survey to collect: general beliefs about their socio-occupational adaptation, information on the level of social competencies using the standardized tool of the Social Competence Questionnaire (SCC). For the main research to be carried out

according to the adopted assumptions, it will be preceded by pilot research. It is worth emphasizing that work is not only a basic human activity, but also satisfies existential, basic, and higher needs. Because of this, the social and professional adaptation of a young teacher is not only the time of entering early adulthood, but also the time: of experiences, of establishing interpersonal relations, of acquiring qualifications, and professional identification. For this time to proceed positively, it is important to continuously professionalize the teacher, which consists of personal and professional development. The analysis and bibliographic search indicate that most often the adept is forced into the scheme and routine activities characteristic of the school place (culture). The fact is that this situation can be critical when there is an asymmetry between expectations and goals and the actual functioning of the school. Undoubtedly, professionalization can be a point of reference towards facilitating adaptation to the school culture and establishing relationships, and consequently increasing job satisfaction and commitment. Therefore, in addition to the scientific and research value of intersubjective achievements in terms of theory and empirics in the development of the discipline - pedagogy, but also cognitive psychology and sociology – the work will have an application value for practice, because it is assumed: to develop adaptation strategies for teachers in the work environment, personal and professional development, methods of coping with difficult and challenging situations and opportunities at the professional start.

Nauki o bezpieczeństwie

Security Sciences

Mgr Karolina Pietryka (II)

Academic supervisor: prof. dr hab. Sergiusz Wasiuta (INoB UP)

Ryzyko ekologiczne gospodarowania wodami na terenach zurbanizowanych w świetle dokumentacji strategicznej

Badania naukowe „The Global Risks Report 2021” jednoznacznie wskazują na zagrożenia z jakimi będziemy się borykać w najbliższej przyszłości. Jednym ze wskazanych przez Światowe Forum Ekonomiczne zagrożeń priorytetowych jest kryzys wodny, który to może być rozpatrywany pod wieloma postaciami. Nie ulega wątpliwości, iż wspomniane ryzyko pociąga za sobą szereg ekonomicznych, społecznych, czy środowiskowych następstw, pozostając przy tym tematem niezwykle aktualnymi oraz wymagającym kompleksowego spojrzenia i dogłębnej analizy. Celem opracowania była weryfikacja wiodącej myśli strategicznej dotyczącej przystosowania środowisk zurbanizowanych do obserwowanych i prognozowanych zmian klimatu w zakresie gospodarowania wodami.

W procesie badawczym przyjęto optykę zarządzania kryzysowego oraz bezpieczeństwa ekologicznego, które to stanowią istotne pole do eksploracji względem poruszanych zagadnień. Przegląd dokumentacji strategicznej kluczowych polskich miast winien stanowić punkt wyjścia do podejmowania dalszych działań w zakresie adaptacji do zmian klimatu oraz zarządzania ryzykiem kryzysu wodnego. Co więcej, należy zauważyć, iż to właśnie te narzędzia administracyjno-prawne jakim są plany, programy, czy sektorowe strategie kreują działania wdrożeniowe oraz są elementem systemu wspomagania decyzji o charakterze publicznym. Analizie zostały poddane Miejskie Plany Adaptacji do Zmian Klimatu w 45 jednostkach włączonych do programu realizowanego we współpracy z Ministerstwem Środowiska dotyczącym identyfikacji zagrożeń, oceny wrażliwości oraz wdrożeniowych działań adaptacyjnych. Na podstawie dobranych wskaźników przeprowadzono wielokryterialną analizę służącą oznaczeniu reprezentowanego ujęcia bezpieczeństwa ekologicznego w obszarze dostępu do wody pitnej i jej jakości, suszy, powodzi oraz ponownego wykorzystania zasobów wodnych. W celu uzyskania pełnego obrazu aktualnego stanu faktycznego oraz zaplanowanych działań wszystkich jednostek miejskich posiadających plan adaptacji do zmian klimatu dokonano kategoryzacji informacji zawartych w dokumentach oraz podjęto próbę kreacji zestawienia zbiorczego. Opracowanie stało się elementem koniecznym, gdyż pomimo faktu, iż zostały one przygotowane w tej samej metodyce, to główne obszary jakimi jest diagnoza oraz działania adaptacyjne zostały zaprezentowane w różnoraki sposób. W procesie badawczym zastosowano analizę danych zastanych z istniejących źródeł. Dokumentacja została poddana cykлом przetwarzania danych i informacji w nich zawartych, aby w możliwie jak najbardziej obiektywny sposób przeprowadzić próbę zestawienia i porównania ujęcia rozważanego problemu badawczego w każdej z 45 jednostek miejskich.

Rezultatem podjętych działań stał się wykaz, obrazujący ujednolicone informacje (według przyjętej skali) dotyczące oceny tendencji zmian wskaźników klimatycznych oraz ryzyka klimatycznego, zestawienie reprezentacji celów i działań wdrożeniowych umieszczonych w rozważanej dokumentacji strategicznej oraz rejestr sposobu pomiaru efektów realizacji zapisów poprzez ilość wskaźników w danym obszarze oraz ilość całości parametrów pomiaru. Przystępując do rozważań

względem otrzymanych wyników należy zwrócić szczególną uwagę na istnienie wielu wewnętrznych zależności zarówno w sferze przyczyn jak i następstw zmian klimatu. Warunkuje to w konsekwencji zwiększony poziom złożoności analizy ryzyka, czy też kreacji celów i działań wdrożeniowych. Ponadto konfrontacja każdej z prezentowanych jednostek miejskich pozwoli uzyskać realny obraz tendencji, ryzyka oraz poziomu podejmowanych działań zaradczych wobec aktualnego stanu faktycznego. Kompleksowa i syntetyczna ewidencja zapisów Miejskich Planów Adaptacji do Zmian Klimatu stanowi podstawę do wnioskowania o sytuacji oraz polityce adaptacji w zakresie zarządzania zasobami wodnymi wszystkich uczestników projektu, ale również każdej jednostki z osobna. Efektem przeprowadzonego procesu badawczego jest zestawienie poziomu realizacji polityki programowania regionalnego w zakresie miejskiej odporności wobec kryzysu wodnego. Konkluzją rozważań stały się subiektywne, wielobranżowe rekomendacje dla odmiany oblicza polskiej hydrologii oraz systemu wspomagania decyzji w zarządzaniu ryzykiem poprzez stosowane narzędzia administracyjno-prawne. Nadrzędnym celem zrealizowanych badań było możliwie jak najbardziej przystępne podejście do konieczności ewaluacji holistycznego ujęcia problematyki wody w mieście tak, aby jej relacje z człowiekiem były mocno ugruntowane dla kolejnych pokoleń i otwierały nowe możliwości eliminacji negatywnych kreacji kryzysu wodnego w przyszłości.

Słowa kluczowe: zmiany klimatu, ryzyko ekologiczne, kryzys wodny, zarządzanie miastem, miasto odporne

Ecological risk of water management in urbanized areas in the light of strategic documentation

Scientific research "The Global Risks Report 2021" clearly indicates the threats that we will face in the near future. One of the priority threats identified by the World Economic Forum is the water crisis, which can be considered in many forms. There is no doubt that the aforementioned risk entails many economic, social, or environmental consequences while remaining an extremely topical topic, requiring a comprehensive approach and in-depth analysis. The study aimed to verify the leading strategic thought regarding the adaptation of urbanized environments to the observed and forecasted climate changes in the field of water management.

In the research process, the optics of crisis management and ecological safety were adopted, which constitute an important field for exploration in relation to the issues raised. Review of strategic documentation of key Polish cities should be the starting point for taking further actions in the field of adaptation to climate change and water crisis risk management. Moreover, it should be noted that it is these administrative and legal tools, such as plans, programs, or sectoral strategies, that create implementation activities and are an element of the public decision support system. The analysis covered the Urban Plans for Adaptation to Climate Change in 45 units included in the program implemented in cooperation with the Ministry of the Environment, concerning the identification of threats, sensitivity assessment, and implementing adaptation measures. Based on the selected indicators, a multi-criteria analysis was carried out to determine the represented approach to ecological safety in the area of access to drinking water and its quality, drought, flood, and re-use of water resources. In order to obtain a full picture of the current state of affairs and planned activities of all municipal units with a climate change adaptation plan, the information contained in the documents was categorized and an attempt was made to create a summary

statement. The study has become a necessary element because, despite the fact that they were prepared in the same methodology, the main areas of diagnosis and adaptation measures were presented in various ways. In the research process, the analysis of existing data from existing sources was used. The documentation was subjected to cycles of data processing and information contained therein in order to make an attempt to compile and compare the approach to the research problem under consideration in each of the 45 municipal units in the most objective way possible.

The result of the actions taken was a list showing standardized information (according to the adopted scale) on the assessment of trends in changes in climate indicators and climate risk, a list of the representation of goals and implementation activities included in the considered strategic documentation, and a summary of the method of measuring the effects of the implementation of the provisions by the number of indicators in a given area and the total number of measurement parameters. When considering the results obtained, particular attention should be paid to the existence of many internal dependencies, both in the sphere of causes and consequences of climate change. Consequently, it is conditioned by the increased level of complexity of the risk analysis or the creation of goals and implementation activities. Moreover, the confrontation of each of the presented municipal units will allow obtaining a real picture of trends, risks, and the level of remedial actions taken against the current state of affairs. Comprehensive and synthetic records of the Urban Climate Change Adaptation Plans are the basis for drawing conclusions about the situation and adaptation policy in the field of water resource management of all project participants, but also of each individual unit. The result of the research process is a comparison of the implementation level of the regional programming policy in the field of urban resistance to the water crisis. The conclusion of the considerations were subjective, multi-industry recommendations for a change in the face of Polish hydrology and the decision support system in risk management through the applied administrative and legal tools. The overriding goal of the research carried out was the most accessible approach to the need to evaluate a holistic approach to the problem of water in the city, so that its relations with people would be firmly established for subsequent generations and open up new possibilities for eliminating negative creations of the water crisis in the future.

Keywords: climate change, ecological risk, water crisis, city management, resilient city

Mgr Paulina Rus (II)

Academic supervisor: dr hab. prof. UP Tomasz Skrzyński (INoB UP)

Auxiliary supervisor: dr hab. prof. UP Przemysław Wywiat (INoB UP)

Wybrane zagrożenia bezpieczeństwa na przykładzie aglomeracji krakowskiej

Niniejsze zagadnienie jest bezpośrednio związane z przygotowywaną rozprawą doktorską o tytule: Bezpieczeństwo publiczne i powszechne na przykładzie aglomeracji krakowskiej i łódzkiej w latach 1999-2020 oraz stanowi jej nierozdzielny element. Powyższy temat jest odpowiedzią na kwestie związane z rozrastaniem się oraz tworzeniem nowych obszarów miejskich, a tym samym

zapewnianiem bezpieczeństwa jego mieszkańców i przeciwdziałaniem pojawiającym się zagrożeniom. W tym względzie posłużono się przykładem aglomeracji krakowskiej.

W Polsce od kilku dekad przeprowadzane są różnego rodzaju dyskusje na temat tworzenia i rozwoju aglomeracji miejskich. Nowe ośrodki miejskie powstają i rozwijają się najczęściej w pobliżu innych, większych miast. Następnym tego typu sytuacji jest zacieśnianie współpracy pomiędzy okolicznymi miastami. Wspomniane działania wpływają na wzmożenie procesów urbanizacji. W konsekwencji rozwój miast i przyległych obszarów miejskich doprowadza do tworzenia aglomeracji, czy nawet (dzięki osiągnięciu odpowiednich warunków) uregulowanych prawnie metropolii. W obecnych czasach bezpieczeństwo stanowi kluczową kwestię, która umożliwia swobodny rozwój jednostki, ale także dotyczyć może grupy, organizacji, narodów, regionów itp. Bezpieczeństwo jako stan i zjawisko może dotyczyć różnych aspektów i dziedzin. Dążenie do osiągnięcia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa wymaga zaznajomienia się z towarzyszącymi mu przeciwnościami. W tym względzie niezwykle interesującym i ważnym zagadnieniem jest badanie zagrożeń bezpieczeństwa, które występują i są istotne z punktu widzenia aglomeracji miejskiej. Jest to kluczowa kwestia, która wpływa na jakość życia mieszkańców miast. Krakowski zespół miejski uznawany jest za jedną z największych aglomeracji w Polsce pod względem liczby ludności. Zamieszkiwany jest przez około 886 tys. osób. Stawiając sobie za cel przedstawienie typowych zagrożeń bezpieczeństwa na obszarze wybranej aglomeracji początkowo przedstawiono typologię zagrożeń bezpieczeństwa, wskazano na najważniejsze informacje dotyczące aglomeracji krakowskiej, a także dookreślono obszar jaki konkretnie obejmuje – ze wskazaniem wszystkich miast wchodzących w jej skład. W części głównej wyjaśniono kwestie związane ze zmieniającą się ilością i charakterem zagrożeń na wybranym obszarze na przestrzeni minionych lat.

Dużą uwagę przywiązano do ilości i rodzaju popełnionych przestępstw i wykroczeń, które uwidaczniane są w statystykach policyjnych. Przybliżono także niektóre przeprowadzane akcje (w tym profilaktyczne) mające na celu zwiększanie bezpieczeństwa, w tym szczególnie bezpieczeństwa drogowego. Prześledzono organizację i działalność Krajowej Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa. Wskazano na działalność podejmowaną przez Państwową Straż Pożarną zarówno pod względem akcji wyjazdowych czy działalności społecznej mającej na celu zwiększenie świadomości o zagrożeniach pożarowych czy zatruciu tlenkiem węgla. Wspomniano również o działalności Ochotniczych Straży Pożarnych na wskazanym obszarze. Posłużono się także przykładem zagrożeń ekologicznych w tym szczególnie zanieczyszczeniom powietrza. Wspomniano o nowych uregulowaniach prawnych mających w konsekwencji doprowadzić do poprawy jakości powietrza. Poruszono kwestię powodzi i podtopień na wskazanym terenie, który w związku przepływaniem rzeki Wisły oraz wielu jej dopływów jest obszarem zalewowym. Duże wyzwanie dla zapewnienia bezpieczeństwa i przeciwdziałania zagrożeniom stanowi także odpowiednie przeprowadzanie imprez masowych, które ze względu na lokalizację oraz rozbudowane połączenia komunikacyjne sprzyjają organizacji tego typu wydarzeń w Krakowie i miastach ościennych. Ostatnim, ale jakże ważnym opisanym zagadnieniem jest bezpieczeństwo zdrowotne, a obecnie najważniejsze zagrożenie z nim związane, czyli rozprzestrzenianie się pandemii Covid-19. Na obszarze aglomeracji krakowskiej zaobserwować można zróżnicowane zagrożenia bezpieczeństwa. Należy wskazać, że omówione zostały wyłącznie najważniejsze współczesne zagrożenia, które występują na wskazanym obszarze. W obecnych czasach większość z omawianych zagrożeń ulokowanych jest poza strefą militarną. Warto mieć też na uwadze, że przedstawione zagrożenia w kolejnych latach mogą ewoluować. Środowisko bezpieczeństwa ulega ciągłym przekształceniom, a związane z nim

niebezpieczeństwa są zmienne i trzeba je stale analizować i aktualizować. Przeciwdziałanie zagrożeniom związane jest z podejmowaniem różnego rodzaju działań, które wpływają na poczucie bezpieczeństwa, a co za tym idzie wpływają na poziom życia społecznego mieszkańców aglomeracji miejskich.

Selected security threats on the example of the Krakow agglomeration

This issue is directly related to the doctoral dissertation under preparation entitled: Public and general security on the example of the Krakow and Lodz agglomerations in the years 1999 – 2020 and is its inseparable element. The above topic is a response to the issues related to the expansion and creation of new urban areas, and thus ensuring the safety of its inhabitants and counteracting emerging threats. In this regard, the example of the Krakow agglomeration was used.

In Poland, for several decades, various types of discussions on the creation and development of urban agglomerations have been carried out. New urban centers usually emerge and develop next to other, larger cities. The consequence of this type of situation is the tightening of cooperation between the surrounding cities. The aforementioned activities contribute to the intensification of urbanization processes. As a consequence, the development of cities and adjacent urban areas leads to the creation of agglomerations, or even (due to the achievement of appropriate conditions) legally regulated metropolises. Nowadays, security is a key issue that enables the free development of an individual, but it can also concern a group, organization, nations, regions, etc. Security as a state and phenomenon may concern various aspects and areas. Striving to achieve an appropriate level of security requires familiarization with the attendant risks. In this regard, an extremely interesting and important issue is the study of security threats that occur and are important from the point of view of an urban agglomeration. This is a key issue that affects the quality of life of city dwellers. The Krakow agglomeration is considered to be one of the largest in Poland in terms of population. It is inhabited by about 886,000 people. My goal is to present typical security threats in the area of a selected agglomeration. At the beginning, a typology of security threats is presented. The most important information about the Krakow agglomeration and the area it covers - including all cities - are also presented. The main part explains the issues related to the changing number and nature of threats in the selected area over the past years.

Attention was paid to the number and type of committed crimes and offenses, which are shown in the police statistics. Some actions (including preventive measures) aimed at increasing security, especially road security, were also discussed. The organization and operation of the National Security Threats Map was presented. The activities undertaken by the State Fire Service were indicated, both in terms of actions related to threats or social activities aimed at increasing awareness of fire hazards or carbon monoxide poisoning. The activities of the Volunteer Fire Department in the indicated area were also mentioned. The example of ecological threats, especially air pollution, was also used. It was mentioned about new legal regulations that will lead to the improvement of air quality. The issue of floods and inundations in the indicated area was raised. Due to the flow of the Vistula River and many of its tributaries, it is a inundation area. The proper conduct of mass events is also a major challenge for ensuring security and counteracting threats. Due to the location and expanded transport connections, such events are often organized in Krakow and neighboring cities. The last, but very important issue is health safety. Currently, the most important threat associated with it is the spread of the Covid-19 pandemic. In the area of the

Krakow agglomeration various security threats can be observed. It should be noted that only the most important contemporary threats that occur in the indicated area have been discussed. Nowadays most of the threats discussed are located outside of the military zone. It is also worth emphasising that the presented threats may evolve in the coming years. The security environment and the risks associated with it are changing and must be constantly analyzed and updated. Counteracting threats is associated with taking various types of actions. They affect on the sense of security, and also on the standard of social life of the inhabitants of urban agglomerations.

Mgr Jakub Idzik (I)

Academic supervisor: prof. dr hab. Olga Wasiuta (INoB UP)

Auxiliary supervisor: dr Rafał Klepka (INoB UP)

News o bezpieczeństwie w polskich, brytyjskich i amerykańskich telewizyjnych programach informacyjnych

Głównym problemem badawczym pracy jest ustalenie specyfiki newsa o bezpieczeństwie w trzech różnych systemach kulturowych i medialnych oraz w trzech odmiennych okresach badawczych charakteryzujących się zróżnicowanym zakresem występowania wydarzeń będących przedmiotem newsów o bezpieczeństwie. Okres badania obejmie trzy odrębne jednostki czasowe trwające tydzień, przy czym każda jednostka zostanie wybrana w sposób celowy, przy założeniu, że pierwsza jednostka czasowa obejmie tydzień, w którym w danym państwie wystąpiły zdarzenia związane z bezpieczeństwem o charakterze lokalnym, drugi w którym wystąpiło zdarzenie o charakterze międzynarodowym czy światowym, a trzeci, w którym nie wystąpiły zjawiska wyjątkowe z punktu widzenia bezpieczeństwa. Projekt pracy zakłada konceptualizację pojęcia „news na temat bezpieczeństwa”, oryginalną propozycję operacjonalizacji kategorii badawczych umożliwiających ilościową oraz jakościową analizę takich newsów, a także szeroką, wielowymiarową analizę empiryczną zawartości mediów w trzech państwach służącą szczegółowemu określeniu specyfiki newsów o bezpieczeństwie w telewizyjnych serwisach informacyjnych w Polsce, Wielkiej Brytanii i Stanach Zjednoczonych. W pracy stawiam hipotezę, że specyficzne cechy newsa o bezpieczeństwie nadawanego w telewizyjnych wieczornych programach informacyjnych uzależnione są od systemu medialnego, miejsca telewizji w systemie medialnym, jej typu (publiczna czy komercyjna), intensywności i skali wydarzeń związanych z bezpieczeństwem, jakie miały miejsce w okresie badań.

Główną techniką badawczą wykorzystywaną w badaniach empirycznych jest ilościowa oraz jakościowa analiza zawartości telewizyjnych programów informacyjnych. Zastosowanie metod jakościowych umożliwi analizę specyficznych cech języka, kultury oraz zwyczajów medialnych, jakie występują we wszystkich badanych państwach. Telewizyjne programy informacyjne zostaną poddane badaniu pod względem liczby newsów o bezpieczeństwie, a także czasu ich trwania, ekspozycji problematyki bezpieczeństwa, obecności i wydzźwięku aktorów obecnych w newsach, obecności oraz wydzźwięku komentarzy ekspertów, specyfiki występowania „zwykłych ludzi”, sensacjonalizmu, roli negatywizmu oraz występowania ram tematycznych. Programy informacyjne w każdym z trzech analizowanych państw zostaną wybrane według określonego kryterium, jakim jest oglądalność. Proponowany projekt badawczy w takim kształcie nie został zrealizowany ani w

Polsce, ani też podobne wyniki badań nie zostały opublikowane w dostępnej w Polsce literaturze zagranicznej. Przygotowywana rozprawa pozwoli na wypełnienie istniejącej obecnie luki w stanie badań dotyczących sposobu, w jaki media, a zwłaszcza telewizyjne programy informacyjne kreują tę problematykę w trzech różnych państwach, obszarach kulturowych i systemach medialnych. Wyniki badań pozwolą poszerzyć wiedzę na temat treści dostarczanej widzom telewizyjnych programów informacyjnych, a także stanowić będą propozycję metodologiczną możliwą do wykorzystania w innych badaniach, przeprowadzonych w innym czasie, odniesionych do różnych programów telewizyjnych, a nawet innych państw.

Rozprawa przyjmie formę monografii. Składać będzie się ona z dziewięciu rozdziałów. W trzech pierwszych przeprowadzona zostanie analiza sposobu pojmowania pojęcia bezpieczeństwo w Polsce, Wielkiej Brytanii i USA, systemów medialnych badanych państw, przegląd koncepcji newsa, a wieńczyć będzie ją konceptualizacja pojęcia newsa o bezpieczeństwie. Rozdział czwarty zawierać będzie operacjonalizację kategorii badawczych umożliwiającą analizę newsów przy użyciu klucza kategoriacyjnego. Rozdziały 5-9 stanowią będą prezentację wyników badań empirycznych. Prace nad rozprawą zostały szczegółowo zaplanowane w obrębie czterech lat trwania studiów w Szkole Doktorskiej. W pierwszym roku zaplanowano analizę literatury oraz przygotowanie dwóch pierwszych rozdziałów pracy. W drugim roku przygotowane zostanie narzędzie badawcze oraz opracowana zostanie konceptualizacja pojęcia „news o bezpieczeństwie”, a także opracowane zostaną dwa kolejne rozdziały pracy. W trakcie trzeciego i czwartego roku systematycznie odbywać będzie się prowadzenie badań empirycznych i opracowywanie kolejnych części wyników. Finansowanie pracy zapewnią środki pozyskane z projektu Szkoły Doktorskiej, środki własne oraz w przypadku sukcesu środki na wyjazdy pozyskane z Narodowego Centrum Nauki. Do chwili obecnej przeprowadzono kwerendę literatury, a także opracowano wstępne wersje dwóch pierwszych rozdziałów. Pierwsze ustalenia zaprezentowano w marcu w toku ogólnopolskiej konferencji naukowej, a także w przesłanej kilka dni temu do redaktorów publikacji, która w razie pomyślnych recenzji, na które liczę, zostanie opublikowana jako rozdział w pracy zbiorowej.

News about security in Polish, British and American TV news programs

The main research problem of the paper is to establish the specificity of news about security in three different cultural and media systems and in three different research periods characterized by a different range of events being the subject of news about security. The study period will cover three distinct weekly units, each of which will be purposefully selected, assuming that the first time unit covers the week in which a local safety event occurred, the second in which an international or global event occurred, and the third in which there were no exceptional security events. The project assumes the conceptualization of the notion of "news about security", an original proposal for the operationalization of research categories enabling the quantitative and qualitative analysis of such news, as well as an extensive, multidimensional empirical analysis of media content in three countries in order to determine in detail the specific character of news about security in television news services in Poland, Great Britain and the United States. In this paper I hypothesize that the specific features of news about security broadcast on television evening news programs depend on the media system, the place of television in the media system, its type (public or commercial), the intensity and scale of security events that took place during the research.

The main research technique used in empirical research is the quantitative and qualitative analysis of the content of television news programs. The use of qualitative methods will make it possible to analyze the specific features of language, culture and media habits that occur in all surveyed countries. Television news programs will be tested in terms of the number of news about security, as well as their duration, exposure of security issues, the presence and overtones of actors present in the news, the presence and overtones of experts' comments, the specificity of the presence of "ordinary people", sensationalism, the role of negativity and the presence of thematic framework. News programs in each of the three analyzed countries will be selected according to a specific criterion, which is viewership. The proposed research project in this form has not been carried out in Poland, nor have similar research results been published in the foreign literature available in Poland. The prepared dissertation will make it possible to fill the existing gap in the state of research concerning the way the media, especially television news programmes, create this issue in three different countries, cultural areas and media systems. The results of the research will help to broaden the knowledge of the content delivered to the viewers of television news programs, and will also provide a methodological proposal that can be used in other studies, conducted at a different time, related to different television programs and even other countries.

The dissertation will take the form of a monograph. It will consist of nine chapters. First three will contain an analysis of the notion of security in Poland, Great Britain and the USA, the media systems of the studied countries, a review of the concept of news, and it will be concluded with a conceptualisation of the notion of news about security. The fourth chapter will contain the operationalisation of the research categories enabling the analysis of news with the use of the coding schedule. Chapters 5-9 will present the results of the empirical research. The work on the dissertation was planned in detail within the four years of study in the Doctoral School. In the first year, a literature analysis and preparation of the first two chapters of the dissertation are planned. In the second year, a research tool will be prepared and a conceptualization of the term "news about security" will be developed, and the next two chapters of the dissertation will be drafted. During the third and fourth year, the empirical research will be systematically carried out and further parts of the results will be developed. Funding for the thesis will be provided by funds obtained from the Doctoral School project, own funds, and in case of success, travel funds obtained from the National Science Center. To date, a literature search has been conducted and preliminary versions of the first two chapters have been drafted. The first findings were presented in March during a national scientific conference, and also in a publication sent to the editors a few days ago, which, in case of successful reviews, which I hope for, will be published as a chapter in a collective work.

Mgr Żaneta Zając (I)

Academic supervisor: dr hab. Przemysław Wywiół (INoB UP)

Działania wybranych podmiotów bezpieczeństwa narodowego w Polsce w przeciwdziałaniu skutkom pandemii Covid-19 w latach 2020-2021

Tematem mojej rozprawy doktorskiej są „Działania wybranych podmiotów bezpieczeństwa narodowego w Polsce w przeciwdziałaniu skutkom pandemii Covid-19 w latach 2020-2021”. Celem wystąpienia jest przedstawienie w sposób jak najbardziej holistyczny tez i założeń niniejszej

dysertacji wraz z omówieniem głównego problemu badawczego oraz głównej hipotezy, a także przedstawienie poszczególnych elementów Indywidualnego Planu Badawczego.

Wstęp zostanie poświęcony krótkiemu przedstawieniu tematu rozprawy doktorskiej oraz omówieniem poszczególnych celów, założeń, głównego problemu badawczego oraz głównej hipotezy. Chciałabym również wyjaśnić dlaczego wybrałam wskazane ramy czasowe, tj. 2020 -2021. Powodem jest czas obowiązywania procedur bezpieczeństwa, najwyższych zachorowań i zgonów, a także rozpoczęcia szczepień populacyjnych. Są to dwa lata, które w sposób szczególny zmieniły dotychczasowe funkcjonowanie państwa, przeorientowały działania podmiotów bezpieczeństwa narodowego i zmieniły oblicze przyszłości. Kolejnym elementem, który zostanie omówiony podczas prezentacji będą metody oraz narzędzia badawcze tj. kwestionariusz ankiety oraz kwestionariusz wywiadu pogłębionego, które zostaną wykorzystane podczas prac nad czwartym rozdziałem pracy dotyczącego bezpieczeństwa zdrowotnego w aspekcie pandemii Covid-19. Zaplanowane jest przeprowadzenia badań jakościowych i ilościowych wśród trzech wybranych podmiotów biorących udział w zwalczaniu skutków pandemii, tj. przedstawiciele systemu opieki zdrowotnej, policjanci oraz żołnierze. Następną kluczową częścią prezentacji jest omówienie znaczenia realizacji niniejszego tematu oraz jego wkładu w rozwój dyscypliny nauk o bezpieczeństwie. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na jego nowatorstwo oraz nieustannie zmieniającą się sytuację epidemiologiczną, zarówno w kraju, jak i zagranicą. Jest to niezwykle ciekawy temat, gdyż materiały można gromadzić na bieżąco, a oprócz tego jesteśmy naoczni świadkami tego, w jaki sposób wybrane podmioty bezpieczeństwa wdrażają i egzekwują nowe procedury. Przeprowadzone badania pozwolą na wskazanie elementów ogniwa bezpieczeństwa narodowego, które powinny zostać usprawnione i przede wszystkim lepiej zorganizowane, aby doświadczenia z lat 2020-2021 stały się katalizatorem do konstruktywnych zmian w przyszłości, zwłaszcza w aspekcie zagrożeń niemilitarnych. Kolejna część wystąpienia zostanie poświęcona omówieniu znaczenia realizacji tematu dysertacji w aspekcie organizacyjnym, społecznym oraz zdrowotnym. Uwagi i spostrzeżenia zawarte w maszynopisie monografii naukowej oraz przeprowadzone badania mogą zainteresować omawiane podmioty, po to, aby usprawnić swoją pracę podczas innych zagrożeń niemilitarnych, a także zwrócić uwagę na brakujące ogniwa bezpieczeństwa. Wyniki uzyskanej pracy mogą być pomocne w realizacji jednego z podstawowych zadań w obszarze bezpieczeństwa narodowego, jakim jest troska o obywateli, zarówno w aspekcie społecznym, jak i zdrowotnym, a także nieustanna praca nad ulepszaniem poszczególnych podmiotów systemu bezpieczeństwa państwa. Następnie zostanie omówiona forma rozprawy doktorskiej, która będzie zrealizowana jako maszynopis monografii naukowej. Struktura pracy będzie obejmować wstęp, trzy rozdziały teoretyczne oraz jeden rozdział badawczy wraz z podrozdziałami oraz zakończenie, bibliografię, załączniki, spis tabel i fotografii.

Przedstawiony podczas prezentacji harmonogram prac nad rozprawą doktorską będzie obejmować przeprowadzenie kwerend bibliotecznych i archiwalnych, a także instytucjonalnych. Opracowanie pytań do badań jakościowych i ilościowych, wraz z ich przeprowadzeniem. Opracowanie poszczególnych rozdziałów dysertacji oraz jej niezbędnych elementów, tj. wstęp i zakończenie, a także wskazanie ram czasowych dla realizacji omawianych etapów. Finansowanie działalności badawczej będzie pochodzić z Projektu Badawczego Doktoranta Szkoły Doktorskiej, gdzie omówię poszczególne jego elementy wraz z podziałem na typy kosztów. Na zakończenie chciałabym krótko omówić dotychczasowy postęp prac, który przede wszystkim obejmuje poszukiwanie niezbędnej literatury oraz materiałów źródłowych, a także nawiązanie kontaktów w celu zrealizowania staży

naukowo-dydaktycznych, a także przeprowadzenia kwerend instytucjonalnych oraz bibliotecznych w wybranych miejscach. Omówię również osiągnięcia oraz jak dotąd zrealizowane publikacje i konferencje.

Activities of selected national security entities in Poland in counteracting the effects of the Covid-19 pandemic in 2020-2021

The topic of my doctoral dissertation is "Activities of selected national security entities in Poland in counteracting the effects of the Covid-19 pandemic in 2020-2021". The aim of the presentation is to present the theses and assumptions of this dissertation as holistically as possible along with the main research problem and the main hypothesis, as well as to present the individual elements of the Individual Research Plan.

The introduction will be devoted to a short presentation of the topic of the doctoral dissertation and a discussion of individual goals, assumptions, the main research problem and the main hypothesis. I would also like to explain why I chose the indicated time frame, i.e. 2020-2021. The reason is the duration of safety procedures, the highest incidence and deaths, as well as the commencement of population vaccinations. These are two years that have changed the functioning of the state in a special way, reoriented the activities of national security entities and changed the countenance of the future. Another element that will be discussed during the presentation will be research methods and tools, i.e. a questionnaire and an in-depth interview questionnaire, which will be used during the work on the fourth chapter of work on health safety in the context of the Covid-19 pandemic. It is planned to conduct qualitative and quantitative research among three selected entities involved in combating the effects of the pandemic, i.e. representatives of the health care system, policemen and soldiers. Another key part of the presentation is to discuss the importance of the implementation of this topic and its contribution to the development of safety science discipline. At this point, it is worth paying attention to its innovation and the constantly changing epidemiological situation, both in the country and abroad. This is an extremely interesting topic, because materials can be collected on an ongoing basis, and in addition, we are eyewitnesses of how selected security entities implement and enforce new procedures. The conducted research will allow to identify elements of the national security link that should be improved and, above all, better organized, so that the experiences from 2020-2021 become a catalyst for constructive changes in the future, especially in the aspect of non-military threats. The next part of the presentation will be devoted to discussing the meaning of the dissertation topic in organizational, social and health aspects. The comments and observations contained in the typescript of the scientific monograph as well as the research carried out may be of interest to the discussed entities in order to improve their work during other non-military threats, as well as to draw attention to the missing links in security. The results of the work obtained may be helpful in the implementation of one of the basic tasks in the area of national security, which is care for citizens, both in terms of social and health, as well as continuous work on improving individual entities of the state security system. Then the form of the doctoral dissertation will be discussed, which will be carried out as a typescript of a scientific monograph. The structure of the work will include an introduction, three theoretical chapters and one research chapter with sub-chapters and conclusion, bibliography, attachments, list of tables and photos.

The schedule of works on the doctoral dissertation presented during the presentation will include library and archival as well as institutional inquiries. Development of questions for qualitative and quantitative research, along with their implementation. Development of individual chapters of the dissertation and its necessary elements, i.e. introduction and ending, as well as indicating the time frame for the implementation of the discussed stages. Funding for research activities will come from the PhD Research Project of the Doctoral School, where I will discuss its individual elements with a breakdown by type of cost. Finally, I would like to briefly discuss the progress of work to date, which primarily includes searching for the necessary literature and source materials, as well as establishing contacts in order to carry out research and teaching internships, as well as conducting institutional and library inquiries in selected places. I will also discuss the achievements and the publications and conferences that have been carried out so far.

Program Programme

(June 14-15, 2021)

Timetable

**Publiczna Sesja
Sprawozdawcza
Doktorantów I i II roku
Szkoły Doktorskiej UP**

**Public Reporting Session
of 1st and 2nd year PhD
Students of Pedagogical
University in Krakow**

Kraków 14-15 czerwca 2021

June 14-15, 2021, Krakow

PROGRAM / PROGRAMME

14 CZERWCA 2021 (PONIEDZIAŁEK) / JUNE 14, 2021 (MONDAY)

10.00-13.50 Obrady plenarne / Plenary session (moderators: prof. W.M. Kolasa & prof. T. Sikora)

10.00-10.15 Przywitanie / Welcome address (prof. M. Rogoż, prof. W.M. Kolasa)

10.15-11.00 Panel 1

- Mutsvara Shepherd (II) – EN
- Słuszkiewicz Zbigniew (II) – EN
- Jach-Chrzęszcz Artur (II) – EN

11.00-11.20 Dyskusja / Discussion

11.20-12.05 Panel 2

- Korban Tomasz (I) – EN
- Gatlik Jacek (I) – EN
- Khofidotur Rofiah (I) – EN

12.05-12.25 Dyskusja / Discussion

12.25-13.25 Panel 3

- Krzyżak Anna (II) – PL
- Chorąży Adrianna (I) – PL
- Maślanka Anna (I) – PL
- Krawczyk Lidia (I) – PL

13.25-13.50 Dyskusja / Discussion

13.50-14.20 Przerwa / Break

Obrady w sekcjach / Sections (A/B)

14.20-17.50 Sekcja A / Section A	14.20-17.35 Sekcja B / Section B
Nauki ścisłe / Sciences	Humanistyka / Humanities
Moderators: prof. A. Kornaś & prof. S. Kurek	Moderators: prof. Anna Zapalec & prof. T. Sikora
14.20-15.05 Panel 4 <ul style="list-style-type: none"> • Tatoj Agnieszka (I) - PL • Koczanowicz Sylwia (I) – PL • Dobrowolski Piotr (I) – PL 	14.20-15.05 Panel 7 <ul style="list-style-type: none"> • Pogonowicz Judyta (II) - EN • Mazur Martyna (I) – PL • Ryrych Tomasz (I) – PL
15.05-15.25 Dyskusja / Discussion	15.05-15.25 Dyskusja / Discussion
15.25-16.10 Panel 5 <ul style="list-style-type: none"> • Huczek Aleksandra (II) - EN • Dau Quan Hong (I) - EN • Fraś Paulina (I) – PL 	15.25-16.10 Panel 8 <ul style="list-style-type: none"> • Szafarski Michał (I) – PL • Kaproń Maciej (II) - EN • Walczyk Katarzyna (II) - EN
16.10-16.30 Dyskusja / Discussion	16.10-16.30 Dyskusja / Discussion

16.30-17.30 Panel 6 <ul style="list-style-type: none"> • Kowalczyk Krzysztof (II) – PL • Gatera Etienne (I) - EN • Stawiarz Michał (I) – PL • Ha Nguyen Thi Thu (I) - EN 17.30-17.50 Dyskusja / Discussion	16.30-17.15 Panel 9 <ul style="list-style-type: none"> • Jaskółka-Leśniak Katarzyna (II) – PL • Rams Klaudia (I) – PL • Bat-Erdene Bayarjargal (I) – PL 17.15-17.35 Dyskusja / Discussion
--	--

15 CZERWCA 2021 (WTOREK) / JUNE 15, 2021 (TUESDAY)

Obrady w sekcjach / Sections (C/D)

10.00-12.30 Sekcja / Section C	10.00-12.30 Sekcja / Section D
Nauki o polityce / Political Science	Sztuki plastyczne / Fine Arts
Moderators: prof. J. Sroka & prof. J. Bar	prof. M. Niespodziewana-Rados & prof. S. Wywiórski
10.00-11.00 Panel 10 <ul style="list-style-type: none"> • Żądło Łukasz (II) – EN • Golec Alan (II) – EN • Lipa Bardh (II) – EN • Solner Anna (II) – EN 11.00-11.25 Dyskusja / Discussion 11.25-12.10 Panel 11 <ul style="list-style-type: none"> • Ngenge Ransom Tanyu (I) – EN • Ly Minh Tram (I) – EN (moved to panel 18) • Gołębiowski Kamil (I) – PL 12.10-12.30 Dyskusja / Discussion	10.00-11.00 Panel 12 <ul style="list-style-type: none"> • Piotrowska Sara (II) – EN • Stawowy Joanna (II) – PL • Wójcik Barbara (II) – PL • Olbrychtowicz Maria (II) – EN 11.00-11.25 Dyskusja / Discussion 11.25-12.10 Panel 13 <ul style="list-style-type: none"> • Jarzab Katarzyna (II) – PL • Bożek Betina (I) – PL • Karczmarczyk Monika (I) – PL 12.10-12.30 Dyskusja / Discussion

12.30-13.20 Przerwa / Break

Obrady w sekcjach / Sections (E/F)

13.20-16.40 Sekcja / Section E	13.20-16.10 Sekcja / Section F
Nauki o bezpieczeństwie, Językoznawstwo / Security & Linguistics	Filozofia, Pedagogika / Philosophy & Pedagogy
Moderators: prof. A. Turula & prof. T. Skrzyński	Moderators: prof. M. Jakubczak & prof. I. Świtąła
13.20-14.20 Panel 14 <ul style="list-style-type: none"> • Pietryka Karolina (II) – PL • Rus Paulina (II) – PL • Idzik Jakub (I) – PL • Zając Żaneta (I) – PL 14.20-14.45 Dyskusja / Discussion 14.45-15.30 Panel 15 <ul style="list-style-type: none"> • Wrona Justyna (II) – EN • Walczak Joanna (I) – PL • Górecka Martyna (I) – PL 15.30-15.50 Dyskusja / Discussion 15.50-16.20 Panel 16 <ul style="list-style-type: none"> • Olszewska Agnieszka (I) – PL • Prażak Jadwiga (I) – PL 16.20-16.40 Dyskusja / Discussion	13.20-14.20 Panel 17 <ul style="list-style-type: none"> • Filipczuk Michał (II) – EN • Ivanchuk Andrii (II) – EN • Łubiński Marcin (II) – EN • Fabiszewski Tomasz (II) – EN 14.20-14.45 Dyskusja / Discussion 14.45-15.45 Panel 18 <ul style="list-style-type: none"> • Kossakowski-Kisiel Bartłomiej (I) – PL • Nasielska Hanna (I) – PL • Tomczyk Natalia (I) – PL • Ly Minh Tram (I) / Prof. J. Rydel (new) 15.45-16.10 Dyskusja / Discussion